

PLAN UPRAVLJANJA TURISTIČKE ZAJEDNICE PODRUČJA ČETIRI RIJEKE

Zagreb, lipanj 2025.

Naručitelj:
TZP Četiri rijeke

Izvršitelj:
Institut za turizam

Voditelj projekta:
Izv. prof. dr. sc. Jasenka Kranjčević

Autori:
Dr. sc. Izidora Marković Vukadin
Izv. prof. dr. sc. Jasenka Kranjčević
Dr. sc. Luka Valožić
Dr. sc. Ivo Beroš
Leona Matotek, mag. geogr.

Fotografije:
Izidora Marković Vukadin
Jasenka Kranjčević
Luka Valožić

Zagreb, lipanj 2025.

Sadržaj

1. UVOD.....	6
1.1. Definicija i svrha plana upravljanja destinacijom	6
1.2. Metodologija i proces izrade.....	7
1.3. Struktura Plana upravljanja.....	9
2. ANALIZA STANJA	10
2.1. Analiza internog okruženja destinacije	10
2.1.1. Opća geografska obilježja, klima i administrativna podjela	10
2.1.2. Demografska obilježja i radna snaga.....	13
2.1.3. Prometna dostupnost i opremljenost.....	15
2.1.4. Turistička suprastruktura i osnovna komunalna infrastrukturna opremljenost.....	17
2.1.5. Ostala infrastruktura važna za razvoj turizma	18
2.2. Institucionalni okvir razvoja turizma	19
2.2.1. Ključni dionici i upravljačka tijela	19
2.2.2. Razvojni dokumenti.....	21
2.2.3. Prostorno - planski dokumenti.....	28
2.3. Performanse turističkog sektora	33
2.3.1. Turistički dolasci i noćenja.....	34
2.3.2. Sezonalnost i tržišta.....	37
2.4. Projekti u funkciji razvoja turizma	43
2.5. Analiza eksternog okruženja	55
2.5.1. Pregled trendova odgovornog i održivog turizma.....	55
2.5.2. Analiza i procjena konkurentnosti.....	57
2.6. Analiza stanja digitalizacije.....	60
2.7. Analiza organiziranosti i dostupnosti javnih usluga u destinaciji TZP Četiri rijeke	62
2.8. Analiza komunikacijskih aktivnosti	65
3. RESURSNA OSNOVA.....	67
3.1. Turističke atrakcije.....	67
3.1.1. Metodološki okvir za analizu i vrednovanje atrakcija	67
3.1.2. Prirodna baština	69

3.1.3. Kulturna baština	70
3.1.4. Javna turistička infrastruktura i manifestacije.....	75
3.2. Ostala turistička suprastruktura	78
3.2.1 Smještajni kapaciteti	78
3.2.3. Ugostiteljski kapaciteti	81
3.3.3. Ostala turistička suprastruktura	82
4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA.....	85
5.1. Obavezni pokazatelji održivosti.....	92
5.1.1. Zakonska obveza <i>izrade</i> pokazatelja i objave njihovih rezultata	92
5.1.2. Metodološka objašnjenja obveznih pokazatelja	92
5.1.3. Rezultati obveznih pokazatelja održivosti	95
5.2. Specifični pokazatelji održivosti	99
5.2.1 Metodološka objašnjenja specifičnih pokazatelja.....	99
5.2.2. Rezultati specifičnih pokazatelja održivosti.....	100
5.3. Istraživanje zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom	101
6. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA.....	108
6.1. SWOT analiza	108
6.2. Identificiranje općih načela, vizija razvoja, strateških ciljeva, strateških uporišta, kvantitativnih ciljeva i akcijski plan razvoja turizma.....	112
6.2.1. Opća načela.....	112
6.2.2. Vizija razvoja turizma destinacije TZP Četiri rijeke.....	112
6.2. 3. Strateški ciljevi turizma destinacije TZP Četiri rijeke	113
6.3. Strateška uporišta razvoja i prioriteta turizma destinacije TZP Četiri rijeke	116
6.4. Kvantitativni ciljevi razvoja	118
7. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA	123
7.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	123
7.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu područja.....	124
7.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji ..	124
8. PROJEKTI.....	126
9. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI	141
9.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom	141
9.2. Izvješće o provedbi.....	144
Literatura:.....	145

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom Turističke zajednice područja Četiri rijeke predstavlja temeljni dokument za planski razvoj održivog turizma pod regije u Karlovačkoj županiji. Njegova primarna svrha je usmjeriti turistički razvoj prema načelima održivosti, uvažavajući potrebe lokalne zajednice, posjetitelja i prirodnih te kulturnih resursa. Plan se temelji na važećim strateškim, prostornim i razvojnim dokumentima, kao i na Zakonu o turizmu (NN 156/23) koji naglašava važnost koordiniranog planiranja između lokalnih i regionalnih turističkih zajednica.

Turizam Turističke zajednice područja Četiri rijeke (TZP Četiri rijeke) suočava se s izazovima i istodobno nudi velike razvojne potencijale. Kao područje bogato prirodnim ljepotama i kulturnom baštinom ima priliku pozicionirati se kao destinacija koja promovira autentična iskustva, odmor u prirodnom okruženju i interakciju s lokalnom zajednicom. Međutim, trenutni izazovi, poput fragmentirane ponude, nedovoljne koordinacije dionika te nedostatnih znanja i vještina u marketingu i upravljanju, zahtijevaju sveobuhvatan i integriran pristup kako bi se ti potencijali realizirali.

1.1. Definicija i svrha plana upravljanja destinacijom

Plan upravljanja destinacijom ima ključnu ulogu u identificiranju i adresiranju ključnih pitanja koja se odnose na turistički razvoj regije. On pruža jasne smjernice za upravljanje resursima, osigurava koordinaciju među dionicima i stvara osnovu za donošenje odluka koje će pridonijeti održivom razvoju turizma. Također, Plan omogućava kontinuirano praćenje turističkih aktivnosti, evaluaciju postignutih ciljeva te prilagodbu strategija u skladu s promjenama na tržištu.

Ovaj dokument uključuje detaljnu analizu turističkih resursa i atrakcija, identifikaciju prednosti, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza), kao i pregled aktualnih trendova i razvojnih projekata. Posebna pažnja posvećuje se usklađivanju potreba svih dionika, od lokalne zajednice i turističkih zajednica do poduzetnika i posjetitelja. Uspostavlja se portfelj turističkih proizvoda koji omogućava dugoročno tržišno pozicioniranje destinacije, uz naglasak na očuvanju prirodne i kulturne baštine te povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

Plan upravljanja destinacijom TZP Četiri rijeke ima nekoliko ključnih ciljeva:

1. Održivi razvoj turizma – Osigurati očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kroz održivo korištenje i promociju
2. Jačanje konkurentnosti destinacije – Stvaranje inovativne i globalno konkurentne turističke ponude, koja odgovara suvremenim trendovima
3. Povećanje kvalitete turističkog doživljaja – Razvoj turističkih proizvoda koji integriraju sve aspekte destinacijskog lanca vrijednosti, od infrastrukture do kvalitete usluge i odnosa prema posjetiteljima

4. Sudjelovanje i koordinacija dionika – Poticanje suradnje i dijaloga između javnog i privatnog sektora, uključujući lokalno stanovništvo, kako bi se osigurao zajednički rad na razvoju destinacije
5. Praćenje i evaluacija – Uspostavljanje sustava za kontinuirano praćenje turističkih aktivnosti i njihovog utjecaja na okoliš, gospodarstvo i zajednicu.

Proces izrade Plana temelji se na participativnom pristupu, koji uključuje konzultacije i suradnju s različitim dionicima. To omogućava identificiranje razvojnih prioriteta, njihovu implementaciju kroz Akcijski plan te privlačenje potencijalnih investitora i partnera.

Područje TZP Četiri rijeke nalazi se u srcu Karlovačke županije i dodiruje se sa Slovenijom, malim dijelom s Primorsko-goranskom županijom i dijelom s Gorskim kotarom i nudi bogatu raznolikost prirodnih i kulturnih atrakcija. Njeno područje naglašavaju četiri rijeke, brežuljci, ruralni krajolici, poljoprivredna tradicija i eno-gastronomska ponuda i čine je idealnom destinacijom za selektivne oblike turizma, poput raftinga, kajaka, cikloturizma, ruralnog turizma, planinarskog turizma, ekoturizma i druge selektivne oblike turizma. Ipak, destinacija se suočava s izazovima koji uključuju nedovoljnu prepoznatljivost regije na turističkoj karti Hrvatske, fragmentiranu ponudu i nedovoljnu koordinaciju dionika. Upravo stoga, Plan upravljanja destinacijom ima za cilj osigurati okvir za učinkovito upravljanje turizmom, praćenje stanja razvoja turizma putem pokazatelja održivosti, te kroz projektne aktivnosti poboljšati suradnju između svih uključenih. Kroz integriran i participativan pristup, ovaj dokument omogućava regiji da iskoristi svoje potencijale, adresira izazove i osigura dugoročnu korist za lokalnu zajednicu, posjetitelje te prirodne i kulturne resurse.

1.2. Metodologija i proces izrade

Institut za turizam u izradi Plana razvoja turizma TZP Četiri rijeke polazi od načela otvorenosti, multidisciplinarnosti i uključenosti razvojnih dionika. Metodološki, elementi Plana upravljanja određeni su smjernicama definiranim od strane Ministarstva turizam i sporta, pri čemu je u sadržajnom i metodološkom smislu prilagođena izrada Plana u skladu s realnim vremenskim okvirima. Ključne metodološke postavke osiguravaju strukturirani i participativni proces planiranja koji obuhvaća:

Etapni pristup izradi Plana

Plan se izrađuje u tri međusobno povezane etape koje pružaju odgovore na temeljna pitanja razvoja:

- Gdje smo danas?
- Kamo želimo ići?
- Kako doći do željenog cilja?

Na temelju ovih etapa, Plan se dijeli u glavne tematske cjeline:

- Analiza stanja i analiza resursa

- Pokazatelji održivosti
- Prioritetni razvojni smjerovi
- Smjernice i preporuke za razvoj
- Razvojni projekti
- Mjerenje napretka.

Metodološki postupak

Za izradu Plana koristi se standardni metodološki okvir za planske dokumente u turizmu, uključujući istraživačke, analitičke i interpretativne postupke kao i prikupljanje podataka iz sekundarnih izvora, ali i obilaska terena.

- a) Proces obuhvaća desk istraživanja koja su temeljena na relevantnoj stručnoj literaturi, statističkim izvorima, prostorno-planskim dokumentima i internetskim portalima.

Poseban naglasak stavlja se na:

- analizu turističke resursno-atraksijske osnove
- ocjenu postojećih turističkih performansi Županije
- pregled trendova na domaćem i inozemnom turističkom tržištu.

- b) Obilasci terena

Provedena su dva obilaska Županije tijekom studenog i prosinca kako bi se:

- upoznale ključne karakteristike prostora
- identificirale razvojne prilike i ograničenja
- procijenila turistička infrastruktura i suprastruktura.

- c) Intervjui s ključnim dionicima

- prikupljanje informacija o izazovima i prilikama
- razjasniti prioritete i perspektive razvoja turizma na području TZP Četiri rijeke i u Županiji.

- d) Sudjelovanje i prezentacija metodološkog pristupa s načelnicima općina, odnosno s predstavnicima JLS

- e) Provedba primarnog istraživanja

- anketa lokalne zajednice.

Metodologija izrade Plana temeljena je na:

- suradnji s lokalnom zajednicom kroz aktivnu participaciju interesnih skupina
- uvažavanju različitih razvojnih potencijala, s ciljem njihova usklađivanja s općim ciljevima turističkog razvoja
- praktična orijentacija Plana.

Metodološki okvir osigurava fokus za provedbu, uključujući jasno definirane pokazatelje i korake uspješnosti koji omogućuju implementaciju. Ovaj pristup osigurava cjelovito sagledavanje razvoja

turizma TZP Četiri rijeke uz aktivnu participaciju svih relevantnih dionika te postavlja temelje za dugoročno održiv i konkurentan turistički razvoj.

1.3. Struktura Plana upravljanja

Plan upravljanja destinacijom TZP Četiri rijeke podijeljen je u devet ključnih poglavlja, od kojih svako obuhvaća specifične aspekte i/ili aktivnosti povezane s razvojem, praćenjem i implementacijom održivog turizma na području TZP Četiri rijeke. Iz sadržaja je vidljiva struktura plana.

Prvo poglavlje daje osnovu za razumijevanje Plana upravljanja. Obuhvaća definiciju i svrhu dokumenta, identificira uključene dionike i potrebne resurse za implementaciju te opisuje metodologiju i proces izrade Plana. U analizi stanja detaljno analizira sadašnje stanje u destinaciji. Obuhvaća internu analizu koja uključuje geografska obilježja, demografske karakteristike, prometnu dostupnost, infrastrukturu te institucionalni okvir razvoja turizma. Također se analizira performansa turističkog sektora s naglaskom na noćenja, dolaske i sezonalnost. Dodatno, razmatra se eksterno okruženje, uključujući trendove održivog turizma i konkurentnost destinacije, kao i stanje digitalizacije, organiziranost usluga te komunikacijske aktivnosti. Treće poglavlje fokusira se na turističku resursnu osnovu. Analiziraju se atrakcije koje imaju potencijal za razvoj turističkih proizvoda, vrednuje njihovu spremnost za tržište te pregledava postojeću turističku suprastrukturu, uključujući smještajne i ugostiteljske kapacitete te ostalu relevantnu infrastrukturu. U četvrtom poglavlju analiziraju se potencijali za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda. Peto poglavlje govori o pokazateljima održivosti, razrađuju se obvezni i specifični pokazatelji održivosti destinacije. Opisuje se metodologija prikupljanja podataka i analiza rezultata, uz smjernice za budući razvoj i kontrolu ciljeva. Rezultati omogućuju praćenje napretka u implementaciji održivih praksi.

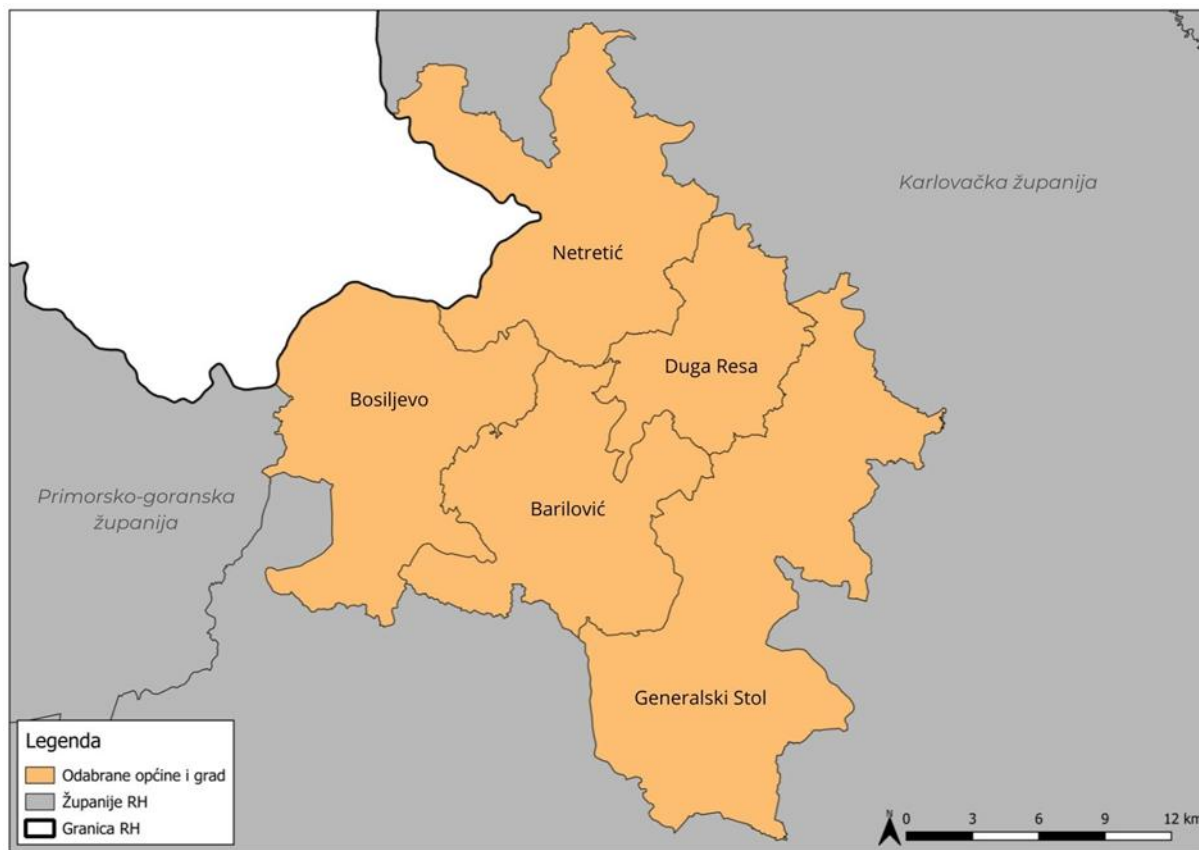
Šesto poglavlje daje konkretnije smjernice s mjerama i aktivnostima i sadrži SWOT analizu. Razvojni smjer s mjerama i aktivnostima postavlja temelj za budući razvoj turizma u Županiji koja identificira prednosti, slabosti, prilike i prijetnje te strateške pravce i prioritete razvoja. Vizija razvoja usmjerena je na održivost i inovativnost, uz poticanje sinergije među dionicima. Sedmo poglavlje određuje konkretne smjernice i preporuke za dionike razvoja turizma. Osmo poglavlje navodi projekte koji se mogu implementirati kako bi se ostvario Plan održivog razvoja destinacije. Deveto poglavlje određuje uspostavu za sustav praćenja primjene Plana kao nužnost kontinuiranog praćenja, kako bi se provodio proces održivog razvoja turizma na području TZP Četiri rijeke.

2. ANALIZA STANJA

2.1. Analiza internog okruženja destinacije

Turistička zajednica područja Četiri rijeke nalazi se u Karlovačkoj županiji. Sjeverozapadni dio granice koji obuhvaća TZP Četiri rijeke graniči s Republikom Slovenijom, a mali dio graniči s Primorsko-goranskom županijom. TZP Četiri rijeke obuhvaća četiri općine: Barilović, Bosiljevo, Generalski Stol i Netretić te grad Dugu Resu. Nastala je kao rezultat zajedničkih lokalnih interesa i ciljeva, s ambicijom da ovo područje postane prepoznatljivo na turističkom tržištu, a dugoročno i među vodećim destinacijama Županije, ali i kontinentalnog turizma. TZP Četiri rijeke usmjerena je na razvoj koji obuhvaća brojne prirodne i kulturne posebnosti, a svoj naziv duguje jedinstvenom zemljopisnom položaju na području između četiri rijeke: Korane, Mrežnice, Dobre i Kupe.

Slika 2.1.1. Prostorni obuhvat TZP Četiri rijeke

Obrada: Izrada Institut za turizam

2.1.1. Opća geografska obilježja, klima i administrativna podjela

Prostor Turističke zajednice područja Četiri rijeke teritorijalno u potpunosti pripada Karlovačkoj županiji, koja se nalazi u Središnjoj Hrvatskoj i prostire na površini od 3.622 km². Ova Županija

smještena je na prijelazu između Gorske i Panonske Hrvatske, čime spaja geografske, prirodne i klimatske značajke obje regije. Krajobraz Karlovačke županije obuhvaća raznolike reljefne jedinice, poput nizinskih područja sjeverne Hrvatske, panonskih i gorskih masiva, te krških i planinskih dijelova poput Žumberačkog i Samoborskog gorja, Kordunske zaravni, Gorskog kotara i Like.

Područje Županije bogato je vodenim resursima te u cijelosti pripada slivu rijeke Kupe, čiji tok prelazi iz krških u nizinske karakteristike. Slične osobine imaju i ostali vodotoci u regiji, čineći vodni sustav Županije složenim i raznolikim, suočavajući se s izazovima poput zagađenja podzemnih voda u krškim područjima i plavljenja u nizinskim dijelovima. Ove osobitosti, zajedno s umjereno kontinentalnom klimom, omogućuju razvoj raznolikih poljoprivrednih i turističkih aktivnosti, pri čemu nizinska, brežuljkasta i planinska područja nude različite agroekološke potencijale.

Grad Duga Resa smješten je u podnožju brda Vinica (321 m) uz obale rijeke Mrežnice, na površini od 58 km². Rijeka Mrežnica, jedna od najposjećenijih turističkih atrakcija hrvatske unutrašnjosti, izvire kod Slunja, a ulijeva se u rijeku Koranu kod Karlovca. Njena duljina od 64 kilometra ukrašena je s gotovo 90 sedrenih barijera te desecima slapova i poslapaka, od kojih su čak šest viši od šest metara. Slapovi se harmonično nižu duž cijelog toka, čineći rijeku iznimno privlačnom za ljubitelje prirode. Poduzetno stanovništvo kroz stoljeća je koristilo vodnu snagu Mrežnice, gradeći brojne mlinove (vodenice), od kojih su mnogi danas prenamijenjeni u turističke svrhe. Rijeka posjetiteljima nudi bogatstvo aktivnosti, uključujući kupanje, plivanje i sunčanje, a posebna je atrakcija za ljubitelje raftinga, kanuinga i kajakarenja.

Općina Barilović, s površinom od 176,66 km², najvećim dijelom pripada mikroregiji koransko–slunjskih ravnjaka i kosa Središnje Hrvatske, dok se njen jugozapadni dio, smješten u području Mrežnice, povezuje s mikroregijom bosiljevsko–zvečajskog kraja. Veći dio općine karakteriziraju široke i niske vapnenačke zaravni karlovačko–kordunskog krša, dok područje uz rijeku Mrežnicu ima obilježja krškog vapnenačkog prostora s oskudnijim biljnim pokrovom. Općina se može podijeliti na dva prostorna dijela. Sjeverni veći dio prostire se s obje strane rijeke Korane, uglavnom do 200 metara nadmorske visine te južni dio, između rijeka Mrežnice i Korane, na nadmorskim visinama iznad 200 metara. Glavni vodotoci općine rijeke Korana i Mrežnica, usjekli su se u karbonatnu podlogu te formirali uske riječne doline kanjanskog oblika. Rijeka Korana pripada kategoriji međudržavnih voda, a Mrežnica spada u veće vodotoke prema zakonskim odredbama. Litološku građu područja uglavnom čine stijene mezozojske starosti, uključujući gornjotrijaske dolomite te vapnence i dolomite jure i krede.

Općina Bosiljevo smještena je između rijeka Kupe i Dobre, na ulazu u Gorski kotar, na strateški važnom križanju autocesta koje povezuju unutrašnjost Hrvatske s Jadranom. Prostor općine zauzima 111 km² te obuhvaća krajobraz krškog područja s karakterističnim reljefnim oblicima. Općina je dio vapnenačke zaravni Karlovačkog krša, smještene u prijelaznom prostoru između Panonske i Gorske Hrvatske. Sjevernu granicu općine čini uska kanjonska dolina rijeke Kupe, dok jugoistočnu granicu obilježava kanjonska dolina rijeke Dobre, koja je na tom dijelu transformirana u akumulacijsko jezero Lešće. Općina se prostorno i funkcionalno dijeli na tri cjeline: sjeverni dio uz rijeku Kupu na 140 do 200 m nadmorske visine, južni dio uz rijeku Dobru na 140 do 250 m

nadmorske visine i središnji dio bosiljevskog krša između 140 i 260 m nadmorske visine. Područje općine obiluje raznolikim i očuvanim ekosustavima, uključujući rijeke bogate ribama i kukcima te dolinu Kupe s velikim brojem ptica.

Općina Generalski Stol nalazi se na tromeđi Like, Gorskog kotara i Korduna, na jugozapadnom dijelu Karlovačke županije, prostirući se na površini od 100 km² s prosječnom nadmorskom visinom od 400 m. Najveći dio teritorija smješten je između rijeka Dobre i Mrežnice, koje oblikuju njegov krajobraz i pružaju brojne mogućnosti za rekreaciju. Rijeka Mrežnica se ističe nizom slapova i sedrenih brzica, dok Dobra, kao rijeka ponornica duljine 104 km, obiluje raznolikom faunom i ornitofaunom. Posebna atrakcija su termalni izvori u Lešću na Dobri, jedinstveni u ovom dijelu Hrvatske. Prirodne značajke općine čine prostrana vapnenačka zaravan Kordunskog kraja. Rijeke dinamično oblikuju krajolik stvarajući slapove, sedrene barijere i raznolike geomorfološke oblike poput ponikava, špilja i dolina, premda su neki od njih skriveni ispod guste bjelogorične šumske vegetacije. Najviša točka općine je brdo Previs (461 m), dok geomorfološki krajolik uključuje izražene krške oblike poput fluviokrških dolina i dolomitnih naslaga. Područje je hidrološki bogato, s razgranatim podzemnim sustavom dokazanom postojanjem speleoloških objekata i izvora vezanih uz litološke razlike između propusnih karbonatnih stijena i manje propusnih flišnih slojeva.

Općina Netretić prostire se na 117,36 km² i zemljopisno pripada Kordunskoj zaravni, koja čini dio šireg prostora Karlovačke županije. Reljef je izrazito heterogen, kombinirajući riječne doline i brežuljkaste krajeve, pri čemu južni dio obiluje vrtačama s karbonatnim naslagama i ograničenim krškim pojavama. Poljoprivredne kulture, poput vinove loze, uspijevaju na brežuljcima i uz vodotoke rijeka, iako visoki vodostaji povremeno ograničavaju njihovu iskoristivost. Geološki, područje je složeno, s podlogom od stijena paleozojske, mezozojske i kenozojske starosti. Tla su pretežno karbonatna, s vapnencima i dolomitima mezozojske starosti, a zonalno se izdvajaju područja visokog i plitkog krša, ovisno o morfološkoj i geološkoj strukturi. Područjem općine protječu rijeke Dobra i Kupa, koje svojim karakteristikama planinskih rijeka stvaraju strme obronke uz obalne dijelove. Rijeka Kupa, u gornjem toku do Ozlja, zadržava obilježja krške rijeke, dok se Dobra ulijeva u Kupu na širem području grada Karlovca, zajedno s Koranom i Mrežnicom, tvoreći hidrološki bogat prostor. Vegetacija općine karakterizirana je biološkom raznolikošću.

Klimatska obilježja područja Turističke zajednice područja Četiri rijeke razlikuju se ovisno o geografskoj visini, prisutnosti vodotoka i specifičnim mikroklimama. Na ovom prostoru prevladava umjereno kontinentalna klima s prijelazom prema planinskoj-kontinentalnoj, karakterizirana umjereno hladnim zimama i ravnomjernim rasporedom padalina. Temperature se u lipnju kreću od 16°C u planinskim područjima do 20-22°C u nizinama, dok su zimske temperature u siječnju između -5°C i 1°C. Srednja godišnja temperatura iznosi 15°C, pri čemu su prosinac i siječanj najhladniji, a srpanj i kolovoz najtopliji mjeseci. Prosječna količina oborina varira od 1.100 mm do 2.500 mm u višim planinskim predjelima, što je dovoljno za uspješan uzgoj poljoprivrednih kultura. Siječanj je najsvježiji mjesec, a srpanj i listopad najsušniji. Zrak u meteorološkim postajama Slunj, Karlovac i Ogulin pokazuje umjerenu vlažnost.

Specifičnost ovog područja je i mikroklima koja se javlja zbog prisutnosti vodotoka, poput rijeka Korane, Mrežnice, Dobre i Kupe, koje imaju utjecaj na lokalne vremenske uvjete. Posebno se ističe fenska klima, izražena u jesen i proljeće, koja na padinama Kordunskog humlja i u riječnim kanjonima stvara uvjete slične submediteranskoj mikroklimi, pružajući dodatne pogodnosti za poljoprivrednu proizvodnju.

Karlovačka županija je smještena u Kontinentalnoj Hrvatskoj (NUTS II regija) te obuhvaća pet gradova i 17 općina, s ukupno 649 naselja. Gradovi su Karlovac, koji je sjedište Županije, Duga Resa, Ogulin, Ozalj i Slunj. Općine su Barilović, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, Generalski Stol, Josipdol, Kamanje, Krnjak, Lasinja, Netretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj, Vojnić i Žakanje. Karlovac i Ogulin definirani su kao regionalna središta, dok su Duga Resa, Ozalj i Slunj subregionalna središta. Sjedišta općina prepoznata su kao lokalna i područna središta.

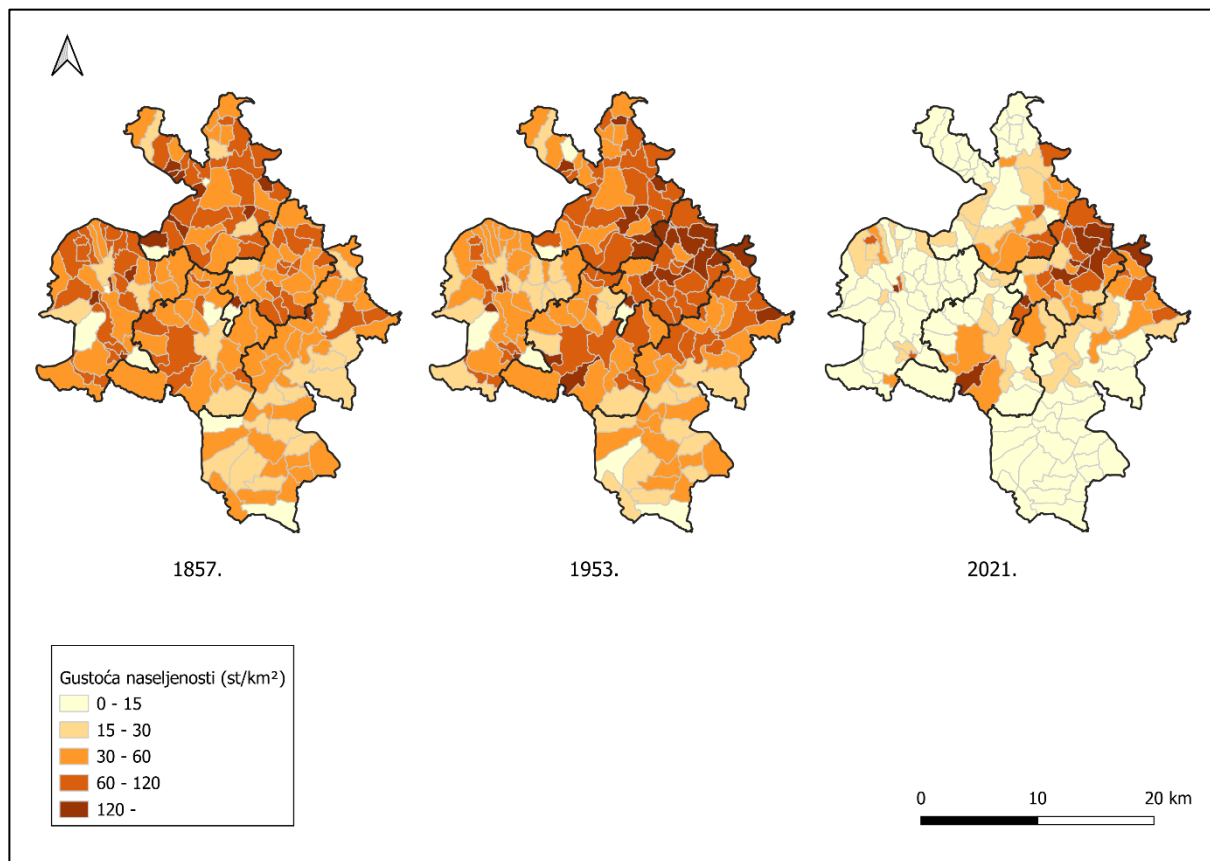
Grad Duga Resa obuhvaća 28 naselja, Općina Netretić sastoji se od 42 naselja, Generalski Stol ima 25 naselja, Općina Bosiljevo uključuje 43 naselja, dok općina Barilović obuhvaća 44 naselja. Svaka od ovih jedinica lokalne samouprave specifična je po geografskim obilježjima, povijesnoj baštini u i razvojnim potencijalima.

2.1.2. Demografska obilježja i radna snaga

Prema popisu stanovništva za 2021. godinu, pet jedinica lokalne samouprave koje čine područje TZP Četiri rijeke imala su ukupno 18.535 stanovnika. Područje karakterizira razmjerno rijetka naseljenost s oko 33 stanovnika po četvornom kilometru, značajno ispod vrijednosti na razini države (68,7 stan./km²).

Turističku zajednicu područja Četiri rijeke također karakteriziraju nepovoljni demografski trendovi što je rezultiralo time da je današnja populacija gotovo dvostruko manja od vrhunca zabilježenog popisom 1953. godine (36.171; oko 64 stan./km²). Osim toga, ukupni broj stanovnika i gustoća naseljenosti i razmještaj stanovništva (Slika 2.1.2.) značajno su se promijenili u odnosu na stanje zabilježeno prvim popisom davne 1857. godine (28.157 stanovnika; oko 50 stan./km²). Uglavnom, uočljivo je iseljavanje stanovništva iz ruralnog prostora i njihova koncentracija uz rijeku Mrežnicu, glavne prometne pravce (npr. državna cesta DC23 i željeznička pruga) i u općinska središta.

Slika 2.1.2. Broj stanovnika po km² na razini naselja za područje TZP Četiri rijeke - usporedba za 1857., 1953. i 2021. godinu

Izvor: www.dzs.hr, Obrada Institut za turizam

Ipak, najrecentnije razdoblje i podaci Državnog zavoda za statistiku ukazuju da bi moglo doći do usporevanja negativnih trendova jer je broj živorođenih uglavnom sličan onome iz 2011. godine, a migracijska bilanca se okrenula u korist ovog područja jer se od 2020. bilježi porast.

Podaci o obrazovanju i ekonomskim aktivnostima daju dojam o potencijalu radne snage ovog područja. Struktura prema stupnju obrazovanja (2021.) donekle je nepovoljnija od vrijednosti na nacionalnoj razini (Tablica 2.1.1.).

Tablica 2.1.1. Usporedba stanovništva prema stupnju obrazovanja u RH i TZP Četiri rijeke, 2021.

Popis 2021. (udio među starima ≥15 g.)	TZ područja Četiri rijeke	Republika Hrvatska
Osnovno obrazovanje ili manje	28 %	20 %
Srednjoškolsko obrazovanje	57 %	56 %
Visoko obrazovanje	15 %	24 %

Izvor: DZS, Obrada: Institut za turizam

Promjena zaposlenosti u pravnim osobama tijekom recentnog razdoblja i njihove razlike među jedinicama lokalne samouprave, u usporedbi s promjenom ukupnog broja stanovnika, daju naslutiti zanimljive trendove na tržištu rada TZ područja Četiri rijeke. Iz podataka Državnog zavoda za statistiku vidljivo je da, za cjelovito područje, broj zaposlenih kontinuirano raste od 2016. godine, iako se broj stanovnika značajno smanjio. Između 2011. i 2021. godine broj stanovnika se smanjio za 2423 stanovnika, dok je broj zaposlenih porastao za 581.

Tablica 2.1.2. Zaposleni u pravnim osobama, stanje 31. ožujka za odabrane godine

JLS	Stanovnika 2011.	Stanovnika 2021.	2011.	2016.	2021.	2023.
Barilović	2.990	2.673	187	329	663	690
Bosiljevo	1.284	1.040	117	122	167	105
Duga Resa	11.180	10.212	1.861	1.707	1.942	2.267
Generalski Stol	2.642	2.171	79	69	63	56
Netretić	2.862	2.439	146	104	136	222
UKUPNO	20.958	18.535	2.390	2.331	2.971	3.340

Izvor: DZS

Prema posljednjim dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (ožujak 2025.), u jedinicama lokalne samouprave koje sačinjavaju TZP Četiri rijeke, nezaposlenost (Tablica 2.1.3.) u apsolutnim brojkama uglavnom ne izgleda zabrinjavajuće. Ipak, detaljnijim uvidom u podatke statističkih biltena HZZ-a, može se uočiti veća nezaposlenost kod žena (osim u Generalskom Stolu) te razmjerno veliki udio visokoobrazovanih među nezaposlenima u Dugoj Resi (19%).

Tablica 2.1.3. Nezaposlenost u JLS na području TZP Četiri rijeke, ožujak 2025.

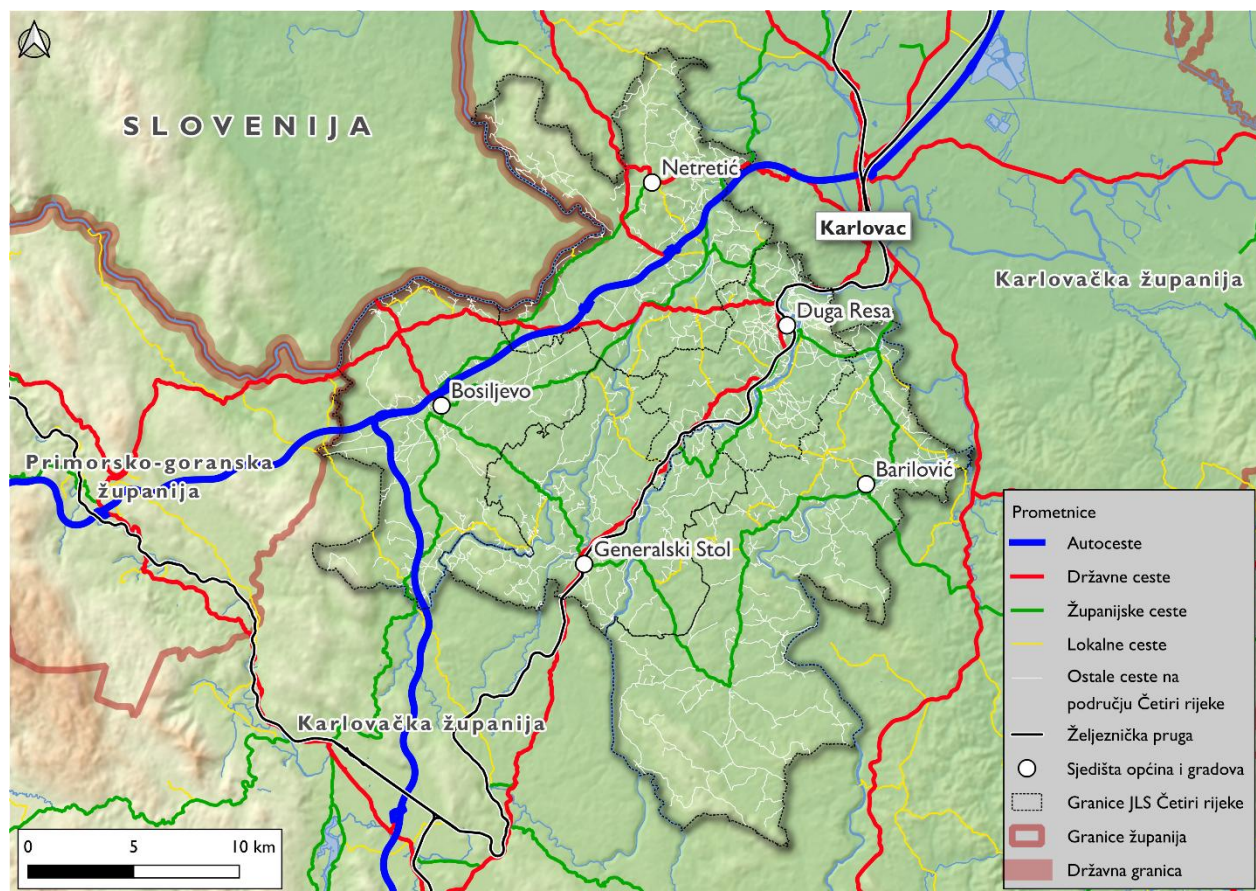
Grad/Općina	Barilović	Bosiljevo	Duga Resa	Generalski Stol	Netretić
Nezaposleni	22	5	136	28	23

Izvor: Mjesečni statistički bilten, HZZ, Područni ured Karlovac, ožujak 2025.

2.1.3. Prometna dostupnost i opremljenost

Područje TZP Četiri rijeke od davnina ima značajan prometni položaj za Hrvatsku, ali i za povezivanje šireg europskog prostora. Kroz povijest su kroz ovo područje prolazili putovi koji su spajali jadransku obalu s unutrašnjošću kontinenta, a danas kroz njega prolaze vrlo važne autoceste i željeznička pruga. Osim toga, područje TZP Četiri rijeke graniči s Republikom Slovenijom, a ujedno je dio Karlovačke županije koja također graniči s Bosnom i Hercegovinom. Pregledom javno dostupnih podataka na Interaktivnoj karti HAK-a, prema razmjerno kratkom vremenu putovanja do odabranih većih naselja jasno se ističu općine Bosiljevo i Netretić jer upravo kroz njih prolaze autoceste.

Slika 2.1.4. Prometna dostupnost na području TZP Četiri rijeke

Izvor: Prostorno plan Karlovačke županije, obrada Institut za turizam

Tablica 2.1.4. Cestovna dostupnost središta TZP Četiri rijeke nekim gradovima i međunarodnoj zračnoj luci

Trajanje putovanja (h:mm)	Zagreb	Rijeka	Split	Varaždin	Ljubljana	ZL "Franjo Tuđman"
Duga Resa	0:58	1:14	3:38	1:36	2:07	0:51
Barilović	1:01	1:27	3:51	1:42	2:14	0:58
Bosiljevo	0:54	0:53	3:17	1:35	2:01	0:50
Generalski Stol	1:12	1:11	3:28	1:53	2:19	1:08
Netretić	0:54	1:07	3:31	1:35	1:51	0:51

Izvor: HAK interaktivna karta (6.5.2025)

Prema javno dostupnim geoprostornim podacima s poslužitelja Hrvatskih cesta i u skladu s Odlukom o razvrstavanju javnih cesta (NN 86/2024), područje TZP Četiri rijeke sadrži oko 34 kilometara autocesta, 66 km državnih, 126 km županijskih te 85 km lokalnih cesta (ukupno oko 311 km). Osim autocesta A1 i A6, možemo izdvojiti državne ceste: DC3 (granični prijelaz RH i Slovenije Goričan - Rijeka), DC23 (Duga Resa - Senj), DC6 (granični prijelaz RH i Slovenije Jurovski Brod - granični prijelaz RH i BiH Dvor), DC204 (granični prijelaz RH i Slovenije Pribanjci – Resnik Bosiljevski) i DC541 (Veliki Modruš Potok - Kučevice). Kao dodatni izvor podataka za uvid u razgranatost cestovne mreže i duljinu prometnica može se upotrijebiti *OpenStreetMap*. Prema toj bazi podataka ukupna duljina cesta i putova (asfaltiranih i neasfaltiranih) na kojima je moguće kretanje automobilima, iznosi oko 1176 km.

Od ostalih vrsta prometa, valja izdvojiti željeznički promet i prugu međunarodnog značaja Zagreb Glavni kolodvor - Rijeka (M202) koja prolazi kroz Grad Dugu Resu i Općinu Generalski Stol. Duljina dionice koja prolazi kroz područje TZP Četiri rijeke je oko 24 km te sadrži tri kolodvora (Duga Resa, Zvečaj, Generalski Stol) i dva stajališta raspoređenih između njih (Gornji Zvečaj i Belavići). Prema voznom redu HŽPP, procjene trajanja izravnog putovanja željeznicom od Zagreba do Duge Rese kreću se od 1 sat i 17 minuta do 1 sat i 33 minute.

2.1.4. Turistička suprastruktura i osnovna komunalna infrastrukturna opremljenost

Turizam kao skup aktivnosti jedna je od najvažnijih društveno ekonomskih aktivnosti koje se odvijaju u prostoru, ali bez infrastrukture (tehničke i društvene) ne bi mogao opstati i privlačiti turiste. Nadalje, važno je osvijestiti sve turističke potencijale koje ima turistička destinacija, odnosno da atrakcije budu stavljene u funkciju jer time destinacija postaje privlačna turistima.

Infrastrukturu predstavljaju svi izgrađeni objekti i sustavi koji su u funkciji turističke ponude, dok tehničku infrastrukturu čine prometnice, sustav vodoopskrbe i odvodnje, zbrinjavanje otpada, komunikacijska mreža, elektroopskrbna mreža i dr. Pri tome su važni pristupi koji su vezani uz korištenje prirodne energije (npr. sunce i vjetar) te energetska obnova zgrada.

Za razliku od tehničke infrastrukture, turistička suprastruktura obuhvaća sve sadržaje koje čine određenu destinaciju privlačnom. Turistička suprastruktura obuhvaća zgrade za kulturu, povijesne prometnice (ceste, mostovi), zgrade industrijske baštine, zgrade ugostiteljsko-turističke namjene, zgrade za zabavu (npr. multifunkcionalne dvorane), sportsko rekreativni sadržaji (stadioni, dvorane, aqua parkovi, i dr.), tradicijska lječilišta, šumske površine u funkciji turizma (šumarske kuće, lugarnice, šetnice za konje, i dr.). Suprastruktura u turizmu oslanja se na infrastrukturu, a predstavlja sadržaje koji mogu biti direktno i direktno povezani s turizmom. Pri tome se misli na objekte za smještaj turista, restorane i druge ugostiteljske objekte, tematske parkove, objekte za zabavu, šetnice, staze, izletišta, igrališta, klizališta i brojne druge sadržaje. Navedeno ukazuje na vrlo veliki raspon i značaj turističke suprastrukture za razvoj turizma, bez obzira na veličinu turističke destinacije.

Turistička suprastruktura može proširiti trajanje turističke sezone kako bi se proširila ponuda, ali i razvijale različite vrste i oblici turizma koji se odvijaju tijekom cijele godine, a može i potaknuti

razvoj nedovoljno prepoznatih turističkih lokacija, posebno kada je riječ o ruralnom, zdravstvenom, kulturnom, gastro-enološkom i planinarskom turizmu.

Kako bi se omogućili preduvjeti za održivi razvoj turizma na području TZP Četiri rijeke, u plani ima racionalno i održivo korištenje prostora i infrastrukture te upravljanje i zaštita prostora kao posebno značajnog i limitiranog resursa. S obzirom da područje TZP Četiri rijeke raspolaže s iznimnim prirodnim resursima (kao što su: četiri rijeke, šume, umjerena kontinentalna klima i dr.) te kulturnim resursima (crkve, kapele, samostan, dvorac, mostovi, znamenite osobe, kultura života i rada i dr.), potrebno je prepoznati potencijalne i realne atrakcije koje predstavljaju osnovu za kreiranje različitih turističkih proizvoda u turističkoj ponudi.

Na području TZP Četiri rijeke nalaze se planinarske i biciklističke staze, a zajedno s prometnicama (ceste, željeznice i plovni putovi), povijesnim cestama (Karolinskom, Jozefinskom i Lujzijanskom), sportsko-rekreacijskim prostorima i građevinama (dvorane, kupališta i dr.) te industrijskom (arhitektonskom i urbanističkom) baštinom, postavljenim sunčanim satovima i šumskim površinama čine turistički vrlo zanimljiv prostor, koji još nije dovoljno prepoznat na regionalnoj, državnoj i europskoj razini.

Brojne sakralne građevine (crkve, kapele), kao i brojna ruralna naselja predstavljaju realne i potencijalne atrakcije za osmišljavanje razvoja kulturnog, vjerskog, ruralnog, gastronomskog, planinarskog, vojnog, ali i nostalgija turizma, uz održivu komponentu. Od kulturne baštine najprivlačniji je dvorac Bosiljevo (koji nije stavljen u funkciju turizma zbog neriješenih vlasničkih odnosa), a dvorac Novigrad je rekonstruiran, ali je nedovoljno stavljen u funkciju turizma.

Manje je poznato da TZP Četiri rijeke na području Lešća ima tradiciju bavljenja zdravstvenim i izletničkim turizmom još iz razdoblja prije Prvoga svjetskog rata. Stoga je potrebno uložiti napor za revitalizaciju i uređenje Toplica Lešće s različitim popratnim sadržajima. Turističku suprastrukturu čine zelene površine, parkovi, sportsko rekreacijske površine (dvorane i manji stadioni) na kojima se odvijaju različita sportska natjecanja i različite manifestacije.

Na području TZP Četiri rijeke planira se izgradnja i uređenje Vodenog grada (Duga Resa), kao i uređenja više kupališta na rijekama (sa sanitarnim čvorovima i popratnim sadržajima). Uz kupališta, tamo gdje je potrebno, treba planirati obnovu / rekonstrukciju mlinica uz prezentaciju kulture života i rada (tradicijski sportovi i igre, tradicijski način života i dr.).

S obzirom na bogatu kulturnu i prirodnu baštinu u prezentaciju turizma potrebno je jače povezati različite sektore i udruge (npr. kroz uključivanje Pučkog otvorenog učilišta, knjižnice, kao i lovačka i ribolovna udruženja, alternativne scene i dr.).

2.1.5. Ostala infrastruktura važna za razvoj turizma

Područje TZP Četiri rijeke obiluje kvalitetnom i pitkom vodom te je zastupljena dobra vodoopskrbna mreža koju je potrebno održavati kroz unaprjeđenje vodovodne infrastrukture i za sada je dovoljnog kapaciteta, ali je potrebno voditi brigu o smanjenju gubitka u vodoopskrbnom sustavu.

Vezano za pročišćavanje otpadnih voda (oborinske i sanitarne) potrebno je istaknuti kako je uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u etapnoj izgradnji (Karlovac – Duga Resa) s ciljem kako bi se nekvalitetne otpadne vode što manje ispuštale u rijeke koje čine esenciju turističkog razvoja.

Elektroopskrba svih jedinica lokalne samouprave je zadovoljavajuća, ali je potrebno stalno održavanje i nadogradnja iste.

Grad Duga Resa provedbom projekta 'Izgradnja i opremanje reciklažnog dvorišta u Dugoj Resi' ispunjava obvezu o odvojenom prikupljanju problematičnog otpada, otpadnog papira i kartona, metala, stakla, plastike i tekstila te komunalnog otpada.

Na području TZP Donjeg Mrzlog Polja Mrežničkog i Duge Rese planira se gradnja plinovoda u dužini cca 4,5 km radi plinifikacije nekadašnje tekstilne industrije u Dugoj Resi i drugih dijelova grada.

2.2. Institucionalni okvir razvoja turizma

U ovom poglavlju sagledat će se institucionalni okvir kao i ključni dionici za razvoj turizma na prostoru TZP Četiri rijeke.

2.2.1. Ključni dionici i upravljačka tijela

Razvoj turizma u destinaciji TZP Četiri rijeke temelji se na aktivnom uključivanju različitih dionika koji svojim djelovanjem oblikuju smjer razvoja ili su izravno zainteresirani za turizam kao gospodarsku i društvenu djelatnost. Uspjeh turističkih inicijativa ovisi o suradnji ključnih sektora, uključujući javne institucije, privatne subjekte i civilno društvo.

Javni sektor obuhvaća jedinice regionalne i lokalne samouprave te organizacije koje su odgovorne za upravljanje turističkim razvojem i očuvanje prirodnih resursa. Karlovačka županija, Grad Duga Resa te općine Barilović, Netretić, Bosiljevo i Generalski Stol koordiniraju razvojnu politiku i upravljaju infrastrukturnim projektima. Javne ustanove poput Regionalne razvojne agencije Karlovačke županije i InovaDR-a pružaju tehničku podršku i savjetovanje u pripremi razvojnih projekata, dok NATURA VIVA doprinosi zaštiti prirodnih resursa.

Turističke zajednice, uključujući TZP Četiri rijeke i TZ Karlovačke županije, igraju ključnu ulogu u promociji destinacije, razvoju turističkih proizvoda i organizaciji manifestacija. **Kulturne institucije** poput Pučkog otvorenog učilišta Duga Resa i Gradske knjižnice i čitaonice Duga Resa dodatno obogaćuju turističku ponudu kroz edukativne i kulturne programe.

Privatni sektor uključuje smještajne kapacitete, ugostiteljske objekte i turističke agencije koje oblikuju doživljaj posjetitelja. Hoteli, moteli, kampovi i restorani, poput Hotela Frankopan, Restorana i soba Duga Resa, Mrežničke kuće i Kampa Slapić, osiguravaju raznolike mogućnosti boravka za goste.

Udruge i civilni sektor igraju važnu ulogu u očuvanju lokalne baštine, promicanju kulture, sporta i aktivnog turizma. Kulturno-umjetnička društva, poput KUD-a "Frankopan" Bosiljevo i KUD-a "Sv.

Juraj" Duga Resa, čuvaju tradiciju i obogaćuju kulturnu ponudu. Sportske organizacije, uključujući KŠR Mrežnica, Klub podvodnih aktivnosti Vodomar i Hrvatsko planinarsko društvo Vinica, promoviraju rekreaciju na otvorenom i aktivni turizam.

Lovačka društva poput LD "Sokol" Perjasica i LD "Duga Resa" pridonose očuvanju prirode i upravljanju lovnim resursima, dok udruga turističkih vodiča BASTION osigurava stručno vođenje i interpretaciju kulturne i prirodne baštine.

Integrirani pristup svih dionika omogućuje održiv razvoj turizma na destinaciji TZP Četiri rijeke. Kroz sinergiju javnog, privatnog i civilnog sektora, destinacija može ostvariti dugoročni rast, poboljšati turističku infrastrukturu i povećati prepoznatljivost na tržištu.

Tablica 2.2.1. Dionici za razvoj turizma TZP Četiri rijeke

Javni sektor	Karlovačka županija
	Konzervatorski odjel u Karlovcu
	Grad Duga Resa
	Općina Barilović
	Općina Netretić
	Općina Bosiljevo
	Općina Generalski Stol
	Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije
	InovaDR - Javna ustanova za poticanje lokalnog razvoja
	Javna ustanova NATURA VIVA
	TZP Četiri rijeke
	TZ Pučko otvoreno učilište Duga Resa Karlovačke županije
	Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa
	Privatni sektor (kolektivni kapaciteti)
Restoran i sobe Duga Resa **	
Hotel Frankopan ***	
Restoran i sobe DP ***	
Mrežnička kuća	
Hotel Amarilis	

	Motel Dobra
	Motel Roganac
	Restoran i sobe Bosiljevo
	Hotel Vincentinum s depandansom
	Kamp Slapić
	Riverland Mrežnica
	Eko Kamp odmorište BRIG
Udruge i civilni sektor	Udruga za promicanje kulture i umjetnosti "Kunstbunker" Duga Resa
	Limena glazba Duga Resa
	Društvo prijatelja Novigrada na Dobri "Frankopan"
	Kulturno umjetničko društvo "Frankopan" Bosiljevo
	KUD Sv. Juraj Duga Resa
	Sportska zajednica Duga Resa
	KŠR Mrežnica - ribolov
	Klub podvodnih aktivnosti Vodomar
	Hrvatsko planinarsko društvo Vinica
	Udruga turističkih vodiča Karlovačke županije BASTION
	Lovačka društva (LD HVIDR-a "Vuk" Generalski Stol, LD "Sokol" Perjasica, LD "Generalski Stol" Gen. Stol, LD "Duga Resa" Duga Resa, LD "Gaj" Zvečaj, LD "Belaj" Barilović, LU "Vepar" Poloj, LD "Srnjak" Netretić)

Obrada: Institut za turizam

2.2.2. Razvojni dokumenti

U ovom poglavlju analizira se postojeća dokumentacija koja pruža smjernice za razvoj turizma na području TZP Četiri rijeke. Analiza obuhvaća prethodne strategije i razvojne planove, kao i aktualne nacionalne i regionalne dokumente, s ciljem identificiranja ključnih ciljeva i izazova definiranih za turistički sektor. Time se nastoji postaviti čvrst temelj za dugoročni rast i razvoj turizma. S obzirom na to da turistički sektor zahtijeva kontinuitet i pažljivo planiranje, naglasak je stavljen na važnost povezivanja novih projekata i smjernica s postojećim strateškim osnovama. Takav pristup osigurava koherentan i održiv razvoj, koji prati trendove i potrebe turističkog tržišta. Usklađivanjem s nacionalnim i regionalnim razvojnim dokumentima otvaraju se mogućnosti za oblikovanje održivih i inovativnih rješenja. To je ključan preduvjet za ostvarenje strateških ciljeva,

jačanje konkurentnosti turizma te unaprjeđenje ukupne atraktivnosti ovog područja kao turističke destinacije.

2.2.2.1. Razvojni dokumenti na nacionalnoj i regionalnoj razini

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/2017) ne propisuje posebna ograničenja za prostorni razvoj TZP Četiri rijeke i Karlovačke županije, ali prepoznaje izazove vezane uz nepovoljne ekonomske i demografske pokazatelje. Depopulacija, s gubitkom značajnog broja stanovnika, te starenje i negativni prirodni prirast već dugi niz godina utječu na 'pražnjenje prostora' i usporavanje gospodarskog razvoja. Karlovačka županija pripada u I. skupinu s najslabijim indeksom razvijenosti te je suočena s izazovima održivog razvoja i prostorne revitalizacije. Karlovac i Duga Resa spominju se u Strategiji jedino u kontekstu razvoja pristupa za utvrđivanje površina urbanih aglomeracija i urbanih područja, s posebnim naglaskom na potencijal zajedničkog planiranja razvojnih aktivnosti među urbanim centrima na maloj geografskoj udaljenosti.

Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine (NN 2/2023) i **Nacionalni plan razvoja održivog turizma 2021. – 2027.** nacionalne su razvojne strategije koje pružaju smjernice za razvoj turizma usklađenog s načelima održivosti. Glavni ciljevi ovih strategija usmjereni su na postizanje ravnoteže između gospodarskog rasta i očuvanja prirodnih i kulturnih resursa. Naglasak je stavljen na razvoj cjelogodišnjeg i regionalno uravnoteženog turizma, uz zaštitu okoliša, prostora i klime, te na poticanje konkurentnosti i otpornosti turističkog sektora. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine ima za cilj uspostaviti učinkovit sustav održivog, inovativnog i otpornog turizma. Ulaganja u turističke proizvode visoke dodane vrijednosti, poticanje zelene i digitalne tranzicije te jačanje kapaciteta za održivi razvoj ključni su elementi ovog pristupa. Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine dodatno se fokusira na razvoj cjelogodišnjeg i regionalno uravnoteženijeg turizma, uz očuvanje okoliša, prostora i klime, te na poticanje konkurentnosti i otpornosti turizma pri čemu Karlovačka županija, zahvaljujući svojim prirodnim i kulturnim potencijalima, može postati primjer održivog i konkurentnog razvoja turističkog sektora.

Plan razvoja Karlovačke županije 2021. – 2027. (2022., naručitelj Karlovačka županija) glavni je dokument za strateško planiranje u Županiji. U dokumentu se spominje i analizira sam turizam Županije te se naglašava kako se Županija, sa svojim turističkim mikroregijama – pokupskom, kordunsko-plitvičkom, ogulinskom i karlovačkom, izdvaja kao vodeća turistička destinacija u kontinentalnoj Hrvatskoj, odmah iza Grada Zagreba. Dugogodišnje inicijative i ulaganja u turizam potvrđuju strateški cilj Županije da se pozicionira kao najuspješnija kontinentalna turistička destinacija. U cilju unaprjeđenja turizma, Karlovačka županija provodi programe sufinanciranja projekata za uređenje i opremanje javne turističke infrastrukture, izradu projektne dokumentacije te potpore turističkim manifestacijama. Poseban naglasak stavljen je na povećanje pristupačnosti turističkih sadržaja za osobe s invaliditetom, čime se doprinosi inkluzivnosti i održivosti turizma. Kao jedan od četiri razvojna prioriteta izdaje se prioritet 'Konkurentno gospodarstvo i održivo društvo' u sklopu kojeg su definirana tri posebna cilja: povećanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva, unaprjeđenje turističke ponude te razvoj kulturnih djelatnosti i sadržaja.

Unaprjeđenje turističke ponude obuhvaća mjere turističke valorizacije i prezentacije sadržaja, održavanje i unaprjeđenje javne turističke infrastrukture te razvoj funkcionalnog i održivog turističkog sadržaja. U okviru razvoja kulturnih djelatnosti, predviđene su mjere zaštite i očuvanja kulturne i povijesne baštine, kao i podrška nositeljima kulturne ponude i aktivnosti, s posebnim naglaskom na male i ruralne sredine. Jedan od značajnih projekata u ovom kontekstu je 'Stari gradovi Karlovačke županije – Dodir civilizacija', koji ima cilj valorizirati kulturnu baštinu, posebno frankopansku, kroz obnovu devet starih gradova, među kojima je i Stari grad Bosiljevo, čiji bi revitalizirani sadržaji dodatno obogatili turističku i kulturnu ponudu Županije, naglašavajući povezanost povijesnih, kulturnih i prirodnih vrijednosti regije.

Analiza stanja i strategija razvoja turizma Karlovačke županije do 2025. godine (2019., naručitelj Karlovačka županija) daje jasnu viziju dugoročnog razvoja turizma u ovoj Županiji. Prema viziji, Županija teži postati vodeća hrvatska kontinentalna regija aktivnog odmora, koja tijekom cijele godine privlači posjetitelje zahvaljujući netaknutoj prirodi, bogatstvu voda, kulturno-povijesnoj baštini, lakoj dostupnosti i jedinstvenoj gostoljubivosti. Strategija ističe tri ključna klastera:

- Harmonija zelenog i plavog
- Aktivna bajka
- Skrivene tajne krša

koji nisu strogo povezani s administrativnim granicama, već s jedinstvenim resursima i turističkim iskustvima. Klaster 'Aktivna bajka' obuhvaća gradove Karlovac, Ogulin i Dugu Resu te općine Barilović, Bosiljevo, Generalski stol, Josipdol, Netretić i Tounj, što se većinski poklapa s prostorom TZP Četiri rijeke. Ključni turistički proizvodi klastera su aktivni odmor i ruralni turizam. Preporučena infrastruktura za razvoj aktivnog turizma uključuje biciklističke i planinarske staze, riječne i jezerske plaže, adrenalinske centre, konjičke staze, toplice te sportske centre, uz korištenje prirodnih resursa poput Mrežnice, Kupe, Kleka i Bijelih stijena. Ruralni turizam dodatno obogaćuju gastronomske rute, kušaone, restorani i etno sela, čime se valoriziraju lokalna tradicija i ruralni krajolici. Dokument naglašava potrebu za infrastrukturnim unaprjeđenjima koja će omogućiti integraciju lokalnih resursa u cjelovitu i održivu turističku ponudu.

Operativni plan razvoja cikloturizma Karlovačke županije (2017., naručitelj Karlovačka županija) predstavlja temeljni dokument za razvoj cikloturizma u Karlovačkoj županiji, koja raspolaže značajnim potencijalima za ovu vrstu turizma. Iako Županijom ne prolazi niti jedna međunarodna EuroVelo ruta, kroz nju prolaze dvije državne glavne cikloturističke rute: ruta br. 3 (sjever-jug), koja povezuje Sloveniju preko Metlike, Ozlja, Karlovca i Slunja s Plitvičkim jezerima, te ruta br. 6 (zapad-istok), koja vodi od Bosiljeva preko Karlovca i Lasinje prema Zagrebu. Unatoč vrlo malom broju izgrađenih biciklističkih staza i traka, osobito izvan naselja, vizija Županije postavljena u operativnom planu jest da cikloturizam postane jedan od ključnih atributa turističke prepoznatljivosti Karlovačke županije. Ciljevi Plana odnose se na umrežavanje dionika, razvoj sigurne i povezane mreže ruta s dostupnim uslugama, regulaciju kretanja biciklista u skladu s propisima, poticanje poduzetništva te povezivanje cikloturizma s drugim turističkim sadržajima. Mjere Plana uključuju kreiranje novih i unaprjeđenje postojećih ruta, razvoj odmorišta i servisnih

stanica za cikloturiste, razvoj smještajne ponude, interpretacijskih znakova, promocijskih aktivnosti i drugo. Mjere koje se specifično odnose na prostor TZP Četiri rijeke su:

- Mjera I. Kreiranje državne glavne rute br. 3 Sjever-Jug ('Plitvička ruta') (Općina Barilović)
- Mjera II. Kreiranje državne glavne rute br. 6 Zapad-Istok (Ruta 'Karolina') (Općine Bosiljevo i Netretić)
- Mjera III. Kreiranje državne vezne rute Karlovac - Jasenak (Rudolfina) (Grad Duga Resa, općine Generalski Stol i Bosiljevo)
- Mjera V. Kreiranje državne vezne rute Barilović - Vojnić - Petrova gora (Općina Barilović)
- Mjera VI. Kreiranje kružne Županijske rute - 284 km (Općine Bosiljevo i Netretić)
- Mjera VIII. Kreiranje ruta, bike parkova i ostalih sadržaja za brdske (MTB) bicikliste (Grad Duga Resa)
- Mjera IX. Razvoj odmorišta i servisnih stanica za cikloturiste (Općine Barilović i Bosiljevo).

Strategija razvoja lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine (2015., naručitelj Karlovačka županija) prvi je takav dokument u Hrvatskoj, usmjeren na iskorištavanje potencijala lova i ribolova za privlačenje turista tijekom cijele godine, oživljavanje ruralnih prostora te osiguranje financijske podrške za lokalne dionike. Županija je prema površinama lovišta peta, a po broju lovišta četvrta u zemlji, s lovnom infrastrukturom organiziranom kroz pet ureda: Duga Resa, Karlovac, Ogulin, Ozalj i Slunj. Za područje TZP Četiri rijeke posebno je bitan Klub športskih ribolovaca "Mrežnica" u Dugoj Resi koji obuhvaća sve općine TZ-e, a upravlja rijekama Korana, Dobra, Mrežnica i Kupa te organizira brojna natjecanja i aktivnosti na tom području. U području lovstva ključni ciljevi su unaprjeđenje fondova divljači, održivo upravljanje lovištima te povećanje konkurentnosti kroz razvoj lovno-turističkih usluga. Prioriteti uključuju edukaciju lovaca, poticanje uzgoja divljači, modernizaciju lovačkih domova, organizaciju natjecanja i promociju lovnog turizma uz uključivanje OPG-ova. Ribolovni ciljevi obuhvaćaju unaprjeđenje ribljih fondova, održivo upravljanje ribolovnim zonama, kao i razvoj ribolovno-turističke ponude. Mjere uključuju očuvanje prirodnih mrijestilišta, modernizaciju uzgajališta, organizaciju natjecanja, edukaciju članova klubova i promociju ribolovnog turizma kroz suradnju s OPG-ovima. Oba sektora usklađena su s europskim smjernicama zaštite prirode i okoliša te naglašavaju važnost ruralnog razvoja i održivog turizma.

2.2.2.2. Razvojni dokumenti na lokalnoj razini

Razvojni dokumenti na lokalnoj razini u području TZP Četiri rijeke ključni su za usmjeravanje razvoja turizma i gospodarstva, prilagođenog lokalnim specifičnostima i resursima. Ovi strateški dokumenti prepoznaju potencijale aktivnog, ruralnog i kulturnog turizma te pružaju smjernice za unaprjeđenje turističke ponude i infrastrukture. Kroz njih se definiraju prioriteti razvoja, poput valorizacije prirodnih i kulturnih resursa, jačanja turističke infrastrukture te podrške lokalnim dionicima, čime se nastoji stvoriti održiv i konkurentan turistički proizvod prilagođen potrebama posjetitelja i zajednice.

Strateški razvojni program Grada Duge Rese 2016 . – 2020. (2017., naručitelj Grad Duga Resa) glavni je dokument za razvoj Grada koji se temelji na bogatstvu prirodnih ljepota, kulturnoj baštini i potencijalima za razvoj turizma. Grad, smješten uz rijeku Mrežnicu, pruža brojne mogućnosti za

sportski turizam, poput raftinga, kanuinga i ribolova, dok njegova stoljetna tradicija pridonosi autentičnoj enogastronomskoj ponudi, s naglaskom na specijalitete od riječnih riba, divljači i lokalnih proizvoda. Dugoreški kraj poznat je i po tradicionalnim manifestacijama poput Gljivarske večeri, Dugoreške jeseni i festivala folklor, koji obogaćuju kulturnu i turističku ponudu. Vizija strateškog razvoja Duge Rese glasi 'Grad napredne tehnologije, očuvane prirode, razvijen na temeljima prošlosti'. Od tri naznačena strateška cilja za razvoj turizma posebno su bitni prvi i drugi specifični cilj, posebno sljedeći prioritetni ciljevi i njihove mjere:

Specifični cilj 1.2. Ulaganje u turizam utemeljen na resursima mikroregije

- 1.2.1. Jačanje kapaciteta TZ
- 1.2.2. Tematski park Voda
- 1.2.3. Adrenalinska zona Vinica
- 1.2.4. Centar ronjenja
- 1.2.5. Dogradnja ribolovnog doma
- 1.2.6. Mrežnica – Vodeni grad
- 1.2.7. Staze za nordijsko hodanje
- 1.2.8. Sportsko rekreacijski centar

Specifični cilj 2.2. Revitalizacija kulturne baštine i jačanje civilnog sektora

- 2.2.1. Obnova Parka dr. Franje Tuđmana
- 2.2.2. Parkovni paviljon "Miroslav Šutej"
- 2.2.3. Centar izviđača i mladih umjetnika
- 2.2.4. Virtualni muzej tekstila 'Putevima pamuka'
- 2.2.5. Uređenje polivalentne dvorane Pučkog otvorenog učilišta Duga Resa
- 2.2.6. Uređenje Donjeg mlina
- 2.2.7. Drvena kuća – zavičajna zbirka.

Duga Resa se tako pozicionira kao grad aktivnog odmora, očuvane prirode i bogate kulturne ponude, razvijen na temeljima svoje povijesti i prirodnih resursa.

Strateški Plan razvoja Općine Barilović za razdoblje 2016. – 2020. (2016., naručitelj Općina Barilović), temelji se na očuvanju prirodne i kulturne baštine te poticanju održivog razvoja kroz turističke aktivnosti i revitalizaciju ruralnog područja. S prirodnim resursima poput rijeka Korane i Mrežnice, Općina posjeduje značajan potencijal za razvoj selektivnih oblika turizma, uključujući sportski i rekreacijski turizam, fotosafari, biciklizam i aktivnosti u prirodi. Unatoč tome, Općina se suočava s izazovima poput nedostatka smještajnih kapaciteta, neadekvatne promocije i zapostavljene kulturne baštine. Kako bi se poboljšao turistički razvoj, ključne su inicijative obnova mlinova uz rijeke te njihova integracija u izletišta, kupališta i vikend zone. Također, planirana je izgradnja kampova i turističko-sportskog centra te se potiče razvoj ruralnog agro-turizma. Vizija razvoja Općine Barilović usmjerena je prema stvaranju atraktivnog i održivog područja koje koristi pozitivne globalne trendove te valorizira prirodnu i kulturnu baštinu. Od tri strateška cilja

dokumenta bitan je Razvojni cilj 3 'Razvoj održive i konkurentne gospodarske djelatnosti' i mjere vezane uz razvoj turizma:

- 3.3. Razvoj konkurentne poljoprivrede – poticanje obiteljskih OPG-a na preradu vlastitih proizvoda primarne poljoprivrede i stvaranje autohtonih proizvoda koji će upotpuniti turističku ponudu Općine
- 3.4. Razvoj selektivnih oblika turizma - Razvijen avanturistički i kulturni turizam.

Kroz održivi turizam, revitalizaciju ruralnih područja i stvaranje uvjeta za ugodan život i rad, Općina Barilović postaje privlačna destinacija za posjetitelje i lokalnu zajednicu.

Strategija razvoja Općine Bosiljevo 2018. – 2021. (2018., naručitelj Općina Bosiljevo) definira smjernice za razvoj Općine te naglašava bogatstvo i turistički potencijal kulturne i prirodne baštine. Turizam se identificira kao ključni pokretač razvoja malog i srednjeg poduzetništva, osobito kroz povezivanje lokalne ponude s resursima. Također, razvoj sustava brendiranja, koji uključuje ruralni prostor i turizam, ističe se kao važan prioritet u pozicioniranju Općine na turističkom tržištu. Vizija razvoja Općine Bosiljevo temelji se na visokokvalitetnom životu, razvijenom gospodarstvu koje se oslanja na poljoprivredu, turizam te na malo i srednje poduzetništvo. U svrhu turizma važna su dva strateška cilja: Visoka kvaliteta života i standarda te Razvoj gospodarstva. U sklopu prvog cilja, izdvaja se prioritet 'Društvene djelatnosti' koje uključuju mjere važne za sektor turizma:

- Valorizacija kulturnih i tradicionalnih vrijednosti (program turist. valorizacija)
- Tradicijske vrijednosti, identitet
- Dodatni sadržaji za mještane i turiste.

U sklopu cilja razvoja gospodarstva, posebno se ističe prioritet 'Razvoj turizma' sa sljedećim mjerama:

- Konceptija razvoja i funkcioniranje turizma (market. pristup i upravljanje, razvoj),
- Prepoznatljiva turistička destinacija
- Turističke manifestacije i atrakcije
- Program ugostiteljske ponude (autohtona)
- Produženje turističke sezone
- Destinacija kvalitete (3 zvjezdice).

Kao jedan od projekata spominje se uređenje i opremanje Društvenog doma i Turističko-informativnog centra koji je dio Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. i 2021. – 2027. Ove inicijative stvaraju okvir za jačanje gospodarstva, povećanje životnog standarda i stvaranje uvjeta za održiv i uravnotežen razvoj.

Strateški razvojni program Općine Netretić 2016. – 2020. (naručitelj Općina Netretić) glavni je strateški akt Općine koji ističe očuvanje prirodnih resursa i kulturno-povijesne baštine, kao i

njihovu integraciju u održivi razvoj turizma i gospodarstvo. Glavne atrakcije Općine, poput rijeka Kupe i Dobre, čine osnovu za turističku ponudu koja obuhvaća šetnice, vidikovce i bogatu mrežu cikloturističkih staza. Ove prirodne znamenitosti, zajedno s povijesnim lokalitetima poput kule starog grada u Novigradu na Dobri, pozicioniraju Netretić kao atraktivnu destinaciju za ljubitelje prirode, rekreacije i povijesne baštine. Vizija razvoja Općine Netretić usmjerena je na održivost i ravnotežu između zaštite okoliša, očuvanje kulturne baštine i gospodarskog razvoja. Od tri spomenuta strateška cilja, u svrhu turizma relevantan je Cilj 3 'Poticanje održive i konkurentne gospodarske djelatnosti na području Općine Netretić s naglaskom na turističku djelatnost' koji predviđa ulaganja u prirodne i kulturne resurse radi razvoja turizma od strane lokalnog stanovništva, uključujući uređenje starog grada Novigrad na Dobri i unaprjeđenje prirodnih atrakcija za veću atraktivnost. Mjere u sklopu cilja su sljedeće:

- M 3.2. Poticanje razvoja turizma temeljenog na kulturnim i prirodnim resursima - potiče diversifikaciju djelatnosti u ruralnim područjima Općine s ciljem zaustavljanja iseljavanja, poticanja gospodarskog razvoja i poboljšanja kvalitete života
- M 3.3. Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na području Općine s naglaskom na ruralni turizam - plasman u turističkim djelatnostima, poput ugostiteljstva i turističkih usluga na poljoprivrednim gospodarstvima te smještajnih i ostalih ugostiteljskih usluga, omogućuje ostvarivanje dodatnog prihoda i jačanje lokalnog gospodarstva.

U dokumentu se među navedenim projektima ne ističe niti jedan izravno povezan s turizmom. Općina se nastavlja pozicionirati kao atraktivno područje za život, rad i rekreaciju, s naglaskom na stvaranje kvalitetnih uvjeta za buduće generacije.

Strateški plan razvoja Općine Generalski Stol za razdoblje 2020. – 2027. (naručitelj Općina Generalski Stol) prepoznaje rijeke Dobru i Mrežnicu te Toplice Lešće kao najznačajnije turistički potencijale Općine. Iako su prirodni resursi iznimno vrijedni, nedostatak turističkih atrakcija i neiskorišteni razvojni potencijali kulturne i prirodne baštine ograničavaju rast ovog sektora. Termalne vode već se koriste u turističko-zdravstvene svrhe, ali postoji prostor za proširenje ponude kroz zajedničke projekte s drugim sektorima, posebno poljoprivredom i obnovljivim izvorima energije.

2.2.2.3. Ostali razvojni dokumenti

Dokumenti regionalne razine

- Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja Karlovačke županije (2024., Karlovačka županija)
- Strategija razvoja Većeg urbanog područja Karlovac 2021. – 2027. (2023., Grad Karlovac)
- Provedbeni program Karlovačke županije za mandatno razdoblje 2021. – 2025. godine (2021., Karlovačka županija)
- Strategija Karlovačke županije – Pametna županija, (2020., Karlovačka županija)

Dokumenti lokalne razine

- Provedbeni program Grada Duga Rese za razdoblje od 2021. – 2025. (2021., Grad Duga Resa)
- Provedbeni program Općine Generalski Stol za razdoblje 2021. – 2025. godine (2021., Općina Generalski Stol)
- Strategija zelene urbane obnove Općine Generalski Stol (2024., Općina Generalski Stol)
- Akcijski plan energetske održivosti i prilagodbe klimatskim promjenama Općine Generalski Stol (2024., Općina Generalski Stol)
- Provedbeni program Općine Bosiljevo za razdoblje 2021. – 2025. godine (2021., Općina Bosiljevo)
- Strategija zelene urbane obnove Općine Bosiljevo (2024., Općina Bosiljevo)
- Provedbeni program Općine Barilović za razdoblje 2021. – 2025. godine (2021., Općina Barilović)
- Provedbenog program Općine Netretić za razdoblje od 2021. – 2025. (2021., Općina Netretić)
- Strategija zelene urbane obnove Općine Netretić (2024., Općina Netretić)

2.2.3. Prostorno - planski dokumenti

Prostorni plan Karlovačke županije (Glasnik Karlovačke županije 26/01, 33/01-ispravak, 36/08 – pročišćeni tekst, 56/13, 07/14- ispravak, 50b/14, 6c/17, 29c/17-pročišćeni tekst, 8a/18, 19/18, pročišćeni tekst, br. 57c/22)

Na razini Karlovačke županije različite namjene prostora vezane su uz razvoj turizma (šumske, zelene, stambene i dr.), a načini gradnje propisuju se kroz Odredbe za provođenje.

U čl. 3., 3.4.2. urbane šume, šume namijenjene za odmor, rekreaciju i turizam (proglašava nadležno Ministarstvo na zahtjev tijela državne uprave, jedinica lokalne samouprave i pravnih osoba čiji je osnivač RH). Zatim, u čl. 3.4.4. za površine namijenjene u svrhu obavljanja turističke djelatnosti i sportsko rekreacijskog turizma van građevinskog područja potrebno je detaljno propisati kriterije i uvjete smještaja te načina gradnje uz uvažavanje vrijednosti i očuvanje prostora izvan građevinskih područja u njegovoj osnovnoj namjeni (poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište) i uz uvažavanje propisa iz područja šumarstva. U šumi i na šumskom zemljištu izgradnja golf igrališta i drugih sportsko-rekreacijskih područja na otvorenom s pratećim sadržajima za rekreaciju ne može se planirati na I. i II. dobnom razredu, sastojinama u fazi oplodnih sječa, šumskim sjemenskim objektima i šumama namijenjenim za znanstvena istraživanja i nastavu bez mišljenja javnog šumoposjednika.

Smještaj gospodarskih djelatnosti (u koji se uključuje i turizam) određen je uvjetima smještaja gospodarskih djelatnosti u prostoru. Tako čl. 5, 5.1. PPŽ utvrđuje osnovna usmjerenja za smještaj djelatnosti: poljoprivrede, šumarstva, gospodarske – proizvodne, poslovne, turizam, rudarstva, te eksploatacije geotermalnih voda za energetske i ostale svrhe. Nadalje, čl. 5.2.3. određuje da se poljoprivredna djelatnost zasnovana na tržišnim načelima najčešće odvija izvan granica građevinskih područja, a obzirom da je vezana za korištenje znatnih površina kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta, na tom se zemljištu iznimno može dozvoliti samo gradnja građevina za

potrebe poljoprivredne proizvodnje. Zahvate gradnje stambenih i gospodarskih građevina obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (farme) te raznih vidova ruralnog turizma treba planirati, pod uvjetom da te građevine budu isključivo u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti. Člankom 5.2.12. određuje se da je PPUO/G-om moguće, izvan građevinskog područja odrediti uvjete smještaja građevina ugostiteljsko-turističke namjene za ruralni turizam, kao isključivo turističke namjene nevezano za poljoprivrednu proizvodnju na posjedu veličine od 2 ha i više. Pritom je potrebno detaljno propisati kriterije i uvjete smještaja i načina gradnje uz uvažavanje vrijednosti i očuvanje prostora izvan GP u njegovoj osnovnoj namjeni (poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište). Na području Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje i Nacionalnog parka Plitvička jezera uvjeti smještaja i način gradnje moraju biti u skladu s važećim Prostornim planom područja posebnih obilježja NP Plitvička jezera i Prostornim planom područja posebnih obilježja PP Žumberak – Samoborsko gorje.

Člankom 5.3.6. određeno je da šume na području Županije nemaju samo gospodarsku vrijednost, nego i općekorisnu vrijednost koja se očituje u zaštiti vlastitog zemljišta, ublažavanju nepoželjnih posljedica poplava i jakih vjetrova, reguliranju vodnog režima područja, osiguravanju pitkosti podzemnih voda, utjecaju na povećanje poljoprivredne proizvodnje, ublažavanje klime, stvaranju kisika i pročišćavanju zraka, pružanju prostora za sport i rekreaciju, unaprjeđenju turizma i niz drugih općekorisnih funkcija.

Člankom 5.6. određeno je da su, sukladno Strategiji razvoja turizma Karlovačke županije do 2025. godine, primarni turistički proizvodi koje je potrebno razvijati na području Županije sljedeći:

- aktivni odmor (aktivni i blagi)
- resursi: Žumberak – Samoborsko gorje, Kupa, Mrežnica, Dobra, Korana, Bjelolasica, Klek, Bijele i Samarske stijene, Sabljaci, jame i pećine, Đulin ponor, Baraćeve i druge špilje, Plitvička jezera, Rastoke, Petrova gora
- preporučena infrastruktura: biciklističke staze, riječne i jezerske plaže i kupališta, centri za aktivnosti na vodi, planinarske staze, skijaške staze i sanjkalista, konjički centri i staze, trekking staze, vodenice, adrenalinski centri, toplice, sportski i centri za pripreme, termalni centri, sustav uređenih špilja
- ruralni turizam (agroturizam, aktivni ruralni turizam, eko turizam, kulturni ruralni turizam) koji se temelji na prirodnim bogatstvima, ruralnoj baštini i načinu života te ruralnim aktivnostima s ciljem očuvanja kulture, baštine i tradicije te podizanje kvalitete života lokalnog stanovništva
- resursi: ruralna područja, šume, Petrova gora, ruralna imanja, OPG
- preporučena infrastruktura: gastronomske rute, kušaone, restorani, OPG, gastro i delikatesne trgovine, interpretacijski centri, etno sela
- lovni i ribolovni turizam
- preporučena infrastruktura: lovački domovi, lovno-gospodarski objekti, lovno-tehnički objekti, uzgajališta i ribogojilišta, uređene i označene zone za ribolov na rijekama i jezerima, uređene ceste i putovi za pristup rijekama, jezerima i lovištima
- kulturni turizam

- resursi - povijesne osobe: Nikola Tesla, Herman Bolle, Nikola Šubić Zrinski, Katarina Zrinski, Fran Krsto Frankopan, Slava Raškaj, priče i legende, braća Seljan
- preporučena infrastruktura: Interpretacijski centar (npr. znanstveni i tehnološki povezan uz Munjaru, Nikola Tesla, stari gradovi i dvorci i sl.), muzeji i galerije, Munjara, dvorci i stari gradovi ('Dodir civilizacije'), Vojni kompleks Turanj, Karlovačka zvijezda, Aquatika, Tehno park, sakralna baštine, etno kuća i etno park, žitna lađa.

Specifične turističke proizvode koje je potrebno razvijati na području Županije:

- touring
- enogastronomski turizam
- izleti
- manifestacije.

Na području Županije identificirano je šest ključnih inicijativa za razvoj turističke infrastrukture:

- infrastruktura za aktivni odmor (biciklističke staze, trekking staze, planinarski domovi, jahačke staze i konjički centri, centri za aktivnosti na vodi (na rijekama i jezerima), adrenalinski centri, sportski centar Bjelolasica, sustav regionalnih kupališta)
- sustav vidikovaca (omogućiti sagledavanje vizualno atraktivnog prostora i scenografije KŽ)
- sustav interpretacijskih centara i muzeja (bogato kulturna-povijesna i graditeljska baština prikazati na interaktivan, inovativan i zanimljiv način kroz interpretacijske centre i muzeje)
- revitalizacija i uređenje dvoraca i utvrda
- sustav panoramskih balona (osmišljavanje i formiranje sustava panoramskih balona na najatraktivnijim turističkim lokacijama na prostoru Županije)
- tematski turistički parkovi.

Člankom 5.6.1. određeno je kako je odgovarajuće sadržaje potrebno planirano smjestiti tako da se čuvaju originalne i izvorne vrijednosti prirodnog, povijesnog i kulturnog okruženja te identiteta prostora, a razvoj turizma podrediti principima održivog razvitka.

Člankom 7.16. određeno je kako mala ruralna naselja (do 200 stanovnika), kojima prijete izumiranje, a koja su infrastrukturno opremljena, treba aktivirati u funkciji obiteljskih poljoprivrednih domaćinstava, ruralnog turizma, sekundarnog stanovanja i rekreacije.

Člankom 9.9. određeno je kako u predjelima vrjednijih dijelova krajobraza planiranjem razvitka poljoprivrednih gospodarstava prednost davati projektima koji će predviđati razne vidove dopunskih djelatnosti, kao što je prerada i finalizacija poljoprivrednih sirovina u gotov proizvod, te turistička djelatnost u ruralnom području kroz koju bi se znatan dio takvih proizvoda plasirao. Poticati obnovu tradicijskih gospodarskih djelatnosti i razvoj ekoturizma.

Prostorni plan Županije određuje da se rasporedi/distribucija i uvjeti uređenja područja ugostiteljsko-turističke namjene, površine manje od 25 ha, određuju PPUO/G.

Člankom 10.8. određeno je kako je potrebno izraditi i provoditi programe razvoja održivog turizma u područjima prirodnih vrijednosti, s naglaskom na definiranje prihvatnog kapaciteta područja (engl. *carrying capacity*).

Prostorni plan uređenja Grada Duga Resa ("Službeni glasnik Grada Duga Resa", broj , 5/08, 3/12, 7/19, 10/197/22, 08/23) - rijeka Mrežnica Izvor: <https://zavod-kazup.hr/planovi-ppuo-g/duga-resa/>

Odredbama PPUG Duga Resa planski usmjerava razvoj turizma, a posebno ističe kako se na području Grada nalaze tri hotela.

Na tekstualnom dijelu i na karti Korištenje i namjena površina ističu se sljedeće namjene površina koje su povezane s turizmom:

- Površine za razvoj i uređenje površina naselja planirana je izdvojeni dio građevinskog područja naselja ugostiteljsko turističke namjene Tn u južnom dijelu Grada
- A za razvoj i uređenje površina izvan naselja planirana je ugostiteljsko turistička namjena T3 - kamp, Tr - robinzonski turizam južni dio Grada, Tz - zdravstveni turizam
- Kupališta R1.

Kao površine športsko-rekreacijske namjene izvan naselja planirani su R1 golf i R2 letjelište.

Najveća turistička zona planirana je uz živopisnu rijeku Mrežnicu koja čini glavnu okosnicu razvoja turizma.

Prostorni plan uređenja općine Barilović ("Službeni glasnik Općine Barilović", broj 03/07, 01/15, 02/16, 02/18) rijeka Korana i Mrežnica Izvor: <https://zavod-kazup.hr/planovi-ppuo-g/ppuo-barilovic/>

PPUO Barilović uključuje i turizam te prema Karti Korištenje i namjena površina vidljivo je kako se zone ugostiteljsko turističke namjene planiraju unutar i izvan naselja.

- Tako su izvan naselja planirane T2 – naselje, T3 kamp, T4 zdravstveni turizam, T5 kamp odmorište, T6 edukativni turizam
- A unutar naselja, tj. njegovih građevinskih područja odredbe za provođenje
- Izvan naselja za potrebe turizma mogu se koristiti površine sportsko-rekreacijske namjene: R1 sportsko-rekreacijska centar , R2 rekreacija te R5 kupališta.

Prostorni plan uređenja općine Bosiljevo ("Službeni glasnik Općine Bosiljevo", 37/07, 16/15, 06/18, 03/19, 04/22, 03/24) Kupa – Dobra i Mrežnica Izvor: <https://zavod-kazup.hr/planovi-ppuo-g/ppuo-bosiljevo/>

PPUO Bosiljevo također u svojim odredbama uključuje razvoj turizma. Tako u odredbama Plana određuje pojam turističko naselje, te navodi kako je to naselje u kojemu se gostima pružaju usluge smještaja s prehranom, a mogu se pružati i druge ugostiteljske usluge. U turističkom naselju gost ima mogućnost bavljenja športom i drugim oblicima rekreacije na otvorenim prostorima, koji su prilagođeni specifičnim uvjetima destinacije Bosiljevo. Turističko naselje je sadržajna cjelina koja

se sastoji od recepcije, ugostiteljskih, športskih i drugih sadržaja za rekreaciju i različitih tipova smještajnih jedinica. Izvan naselja planirane su površine ugostiteljsko-turističke namjene T1 – hotel, T2 turističko naselje, T3 kamp.

Iako se turizam odvija svugdje u prostoru turističke aktivnosti odvijaju se i na površinama sportsko-rekreacijske namjene R1 sport, R2 rekreacija te kupališta R3.

Dvorac Bosiljevo ima tradiciju bavljenja turizmom (sada napušten i zapušten) te se Planom planiraju smještajne jedinice u turističkom naselju koje mogu biti: sobe, obiteljske sobe, suite, apartmani, ili studio apartmani. Dvorac se nalazi uz nekadašnju trasu Karolinške ceste koji je nekada spajao unutrašnjost i Jadran. Dvorac je nekada pripadao Frankopanima.

Prostorni plan uređenja općine Generalski Stol (“Glasnik Općine Generalski Stol”, broj , 03/07, 03/09, 03/14, 05/17) Izvor: <https://zavod-kazup.hr/planovi-ppuo-g/ppuo-generalski-stol/>

PPUG Generalski Stol planira razvoj turizma unutar i izvan građevinskih područja. Planom nisu planirane velike površine turističke namjene, već se više baziraju na korištenju prirodnih resursa.

Prostorni plan uređenja općine Netretić („Glasnik Općine Netretić”, 11/07, 10/12, 01/13 – pročišćeni tekst; broj 09/19, 01/20 – pročišćeni tekst, 06/21 – ispravak; usklađenje s Prostornim planom Karlovačke županije donesen je 2022. godine (“Glasnik Općine Netretić”, broj 02/22) Izvor: <https://zavod-kazup.hr/planovi-ppuo-g/ppuo-netretic/>

Planom PPUO Netretić određeno je kako su unutar građevinskog područja evidentirana i planirana područja ugostiteljsko turističke namjene T1 hotel, T2 turističko naselje i T3 kamp. Isto je planirano na površinama izvan naselja za izdvojene namjene T1 hotel, T2 turističko naselje i T3 kamp. Turističke aktivnosti planirane su i na područjima športsko-rekreacijske namjene unutar i izvan naselja.

Na području općine Bosiljevo u tijeku je izrada dva Urbanistička plana uređenja za područje Ugostiteljsko turističke zone Jančani i Dani koji trebaju biti izrađeni tijekom 2025. godine.

Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko - turističke zone Jančani (NPOO.C2.3.R3-I7.01.0110)	Općina Bosiljevo	Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Jančani	2024. – 2025.
Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Dani (NPOO.C2.3.R3-I7.01.0107)	Općina Bosiljevo	Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Dani	2024. – 2025.

2.3. Performanse turističkog sektora

Analiza komercijalnih smještajnih kapaciteta i fizičkog turističkog prometa na prostoru Turističke zajednice područja Četiri rijeke napravljena je temeljem podataka dostupnih iz sustava eVisitor. Smještajni objekti u sustavu eVisitor razvrstani su prema obilježjima *Vrsta objekta* i *Podvrsta objekta*, a u skladu sa Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti¹ i pripadajućim važećim pravilnicima o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata². U cilju pojednostavljenja analize, objekti su grupirani u tri skupine: *Hoteli i kampovi*, *Obiteljski smještaj* i *Ostalo*. U Tablici 2.3.1. prikazana je veza između skupina objekata te klasifikacije smještajnih objekata u sustavu eVisitor.

Tablica 2.3.1. Vrste smještajnih objekata na području TZP Četiri rijeke u periodu 2019. – 2024. godina

Grupa	Vrsta objekta (eVisitor)	Podvrsta objekta (eVisitor)
Hoteli i kampovi	Hoteli Kampovi	Sve podvrste
Obiteljski smještaj	Objekti u domaćinstvu Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	Sve podvrste
Ostalo	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	Apartmani, Kuća za odmor, Soba za iznajmljivanje, Studio apartman, Hostel, Prenocište, Objekt za robinzonski smještaj

Izvor: eVisitor, Obrada: Institut za turizam

Pregled turističkog prometa napravljen je za razdoblje 2019. – 2024. godina³. Premda su turistički rezultati u 2020. i 2021. godini pod utjecajem krize nastale kao posljedica pandemije uzrokovane

¹ NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20 i 126/21

² Pravilnik o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine Hoteli (NN 56/16), Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz skupine Kampovi (NN 54/16), Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu (NN 9/16), Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (NN 54/16) i Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz skupine Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (NN 54/16)

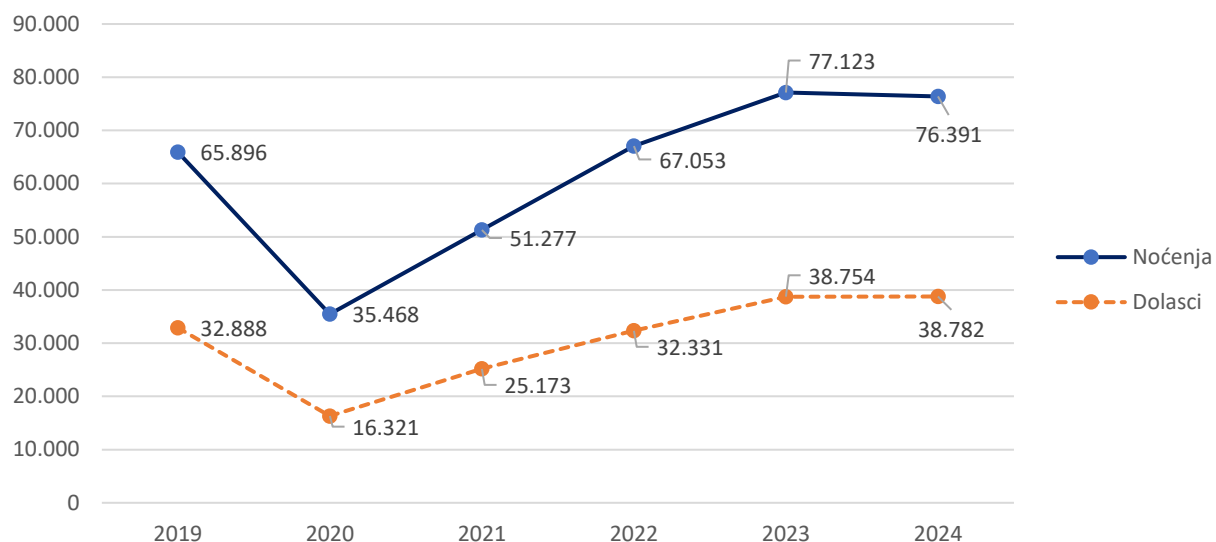
³ U trenutku pisanja ove analize dostupni su bili podatci o turističkom prometu zaključno sa studenim 2024. godine. Zbog jednostavnosti, u tekstu će se pod pojmom '2024. godina' podrazumijevati razdoblje siječanj-studeni 2024.

virusom COVID-19, zbog potpunosti su ostavljeni u analizi. Analiza je rađena samo na objektima koji su bili aktivni⁴ u određenoj godini.

2.3.1 Turistički dolasci i noćenja

Broj noćenja i dolazaka na području TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024. prikazan je na Slici 2.3.1. Očekivano, najmanji broj noćenja i dolazaka je bio u 2020. godini, a u sljedeće tri godine je došlo do znatnog rasta broja noćenja i dolazaka. U 2024. se broj noćenja blago smanjio u odnosu na 2023. godinu (pad za 0,9%).

Slika 2.3.1. Broj noćenja i dolazaka na području TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024.

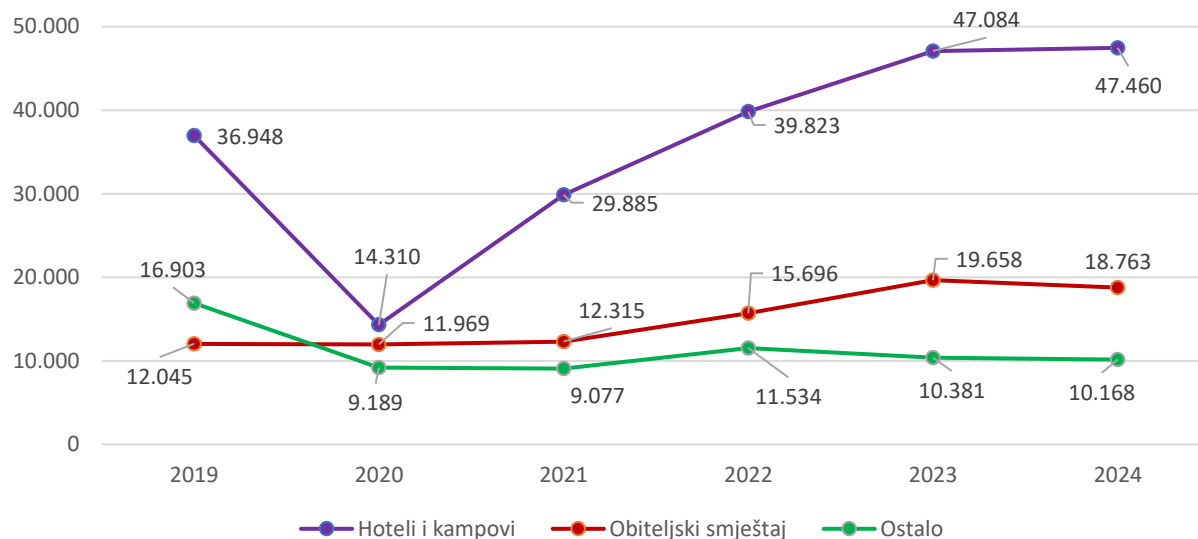

Izvor: eVisitor

Za dolaske vrijedi slična dinamika kao i za noćenja, s time da je u 2024. broj dolazaka bio blago povećan u odnosu na 2023. U promatranom periodu prosječna duljina boravka turista varirala je između 2,0 i 2,2 noćenja.

⁴ Za potrebe ove analize smještajni objekt se smatra aktivnim u godini ako je registriran u sustavu eVisitor te ako je u promatranom godini ostvario barem jedno noćenje.

Slika 2.3.2. Broj noćenja na području TZP Četiri rijeke prema vrsti smještaja u razdoblju 2019. – 2024.

Izvor: eVisitor

Na Slici 2.3.2. prikazan je broj noćenja u TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024. prema vrsti smještaja. Kako se vidi iz slike, najveći broj noćenja se ostvaruje u hotelima i kampovima, a najmanji u ostalim vrstama smještaja. U tablici 2. prikazana je struktura broja noćenja prema vrsti smještajnog objekta u 2019. godini („godina prije korone“) te 2023. i 2024. godini, kao i odnos broja noćenja u 2024. u odnosu na broj noćenja u 2019. i 2023. godini.

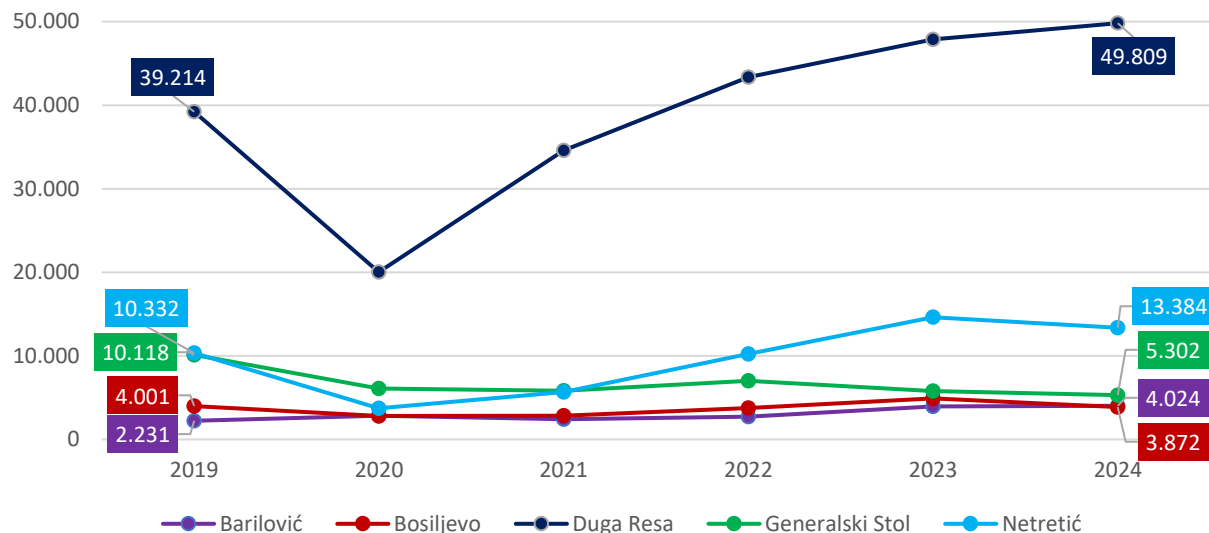
Tablica 2.3.2. Struktura noćenja prema vrsti smještajnog objekta u 2019., 2023. i 2024. godini te promjena broja noćenja u 2024. u odnosu na 2019., odnosno 2023. godinu

Vrsta smještaja	Struktura 2019.	Struktura 2023.	Struktura 2024.	Promjena 2024./2019.	Promjena 2024./2023.
Hoteli i kampovi	56,1%	61,1%	62,1%	28,5%	0,8%
Obiteljski smještaj	18,3%	25,5%	24,6%	55,8%	-4,6%
Ostalo	25,7%	13,5%	13,3%	-39,8%	-2,1%
Ukupno	100,0%	100,0%	100,0%	15,9%	-0,9%

Izvor: eVisitor

Gledano u odnosu na 2019., u 2024. je ostvareno 15,9% više noćenja. Najviše je porastao broj noćenja u Obiteljskom smještaju (za 55,8%), u vrsti Hoteli i kampovi je porastao za 28,5%, ali je u vrsti Ostalo došlo do smanjenja za skoro 40%. U odnosu na 2023., u 2024. je ostvareno 0,9% manje noćenja. Pad je zabilježen u vrstama smještaja Obiteljski smještaj (pad za 4,6%) i Ostalo (pad za 2,1%), a rast je zabilježen u vrsti Hoteli i kampovi (rast za 0,8%).

Slika 2.3.3. Broj noćenja na području TZP Četiri rijeke prema jedinici lokalne samouprave u razdoblju 2019. – 2024.

Izvor: eVisitor

Na Slici 2.3.3. prikazan je broj noćenja prema jedinicama lokalne samouprave za razdoblje 2019. – 2024., dok je u Tablici 2.3.3. dana struktura broja noćenja prema jedinicama lokalne samouprave, kao i promjena broja noćenja u 2024. u odnosu na 2019. i 2023. godinu.

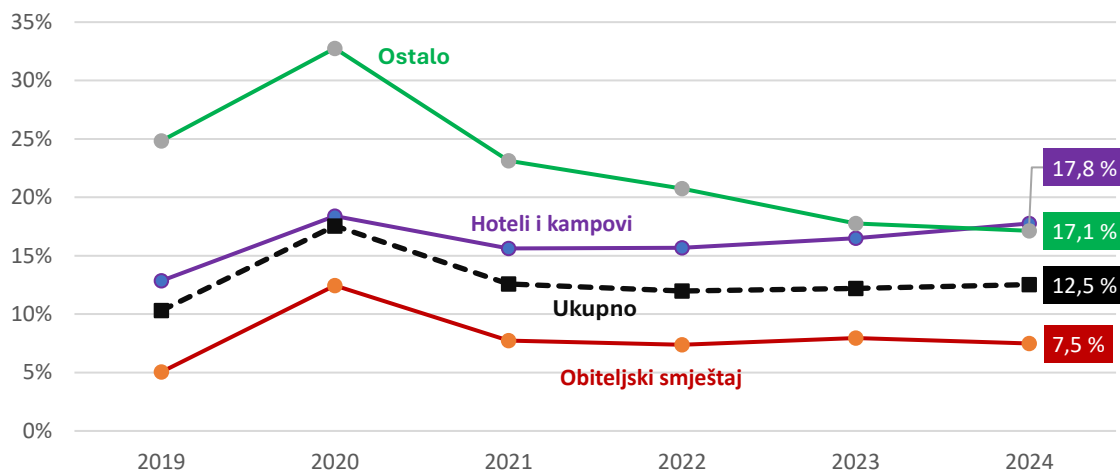
Tablica 2.3.3. Struktura noćenja prema jedinici lokalne samouprave u 2019., 2023. i 2024. godini te promjena broja noćenja u 2024. u odnosu na 2019., odnosno 2023. godinu

Vrsta smještaja	Struktura 2019.	Struktura 2023.	Struktura 2024.	Promjena 2024./2019.	Promjena 2024./2023.
Barilović	3,4%	5,1%	5,3%	80,4%	1,7%
Bosiljevo	6,1%	6,4%	5,1%	-3,2%	-21,1%
Duga Resa	59,5%	62,1%	65,2%	27,0%	4,1%
Generalski Stol	15,4%	7,5%	6,9%	-47,6%	-8,1%
Netretić	15,7%	19,0%	17,5%	29,5%	-8,4%
Ukupno	100,0%	100,0%	100,0%	15,9%	-0,9%

Izvor: eVisitor

U svakoj godini promatranog razdoblja najveći broj noćenja ostvaren je na području grada Duga Resa. Gledano prema udjelu, udio broja noćenja ostvarenih u Dugoj Resi je porastao sa 59,5% u 2019. na 65,2% u 2024. godini. U odnosu na 2019., broj noćenja u 2024. je porastao u Bariloviću (rast za 80,4%), Dugoj Resi (rast za 27%) i Netretiću (29,5%), a smanjio se u Bosiljevu (pad za 3,2%) i Generalskom Stolu (pad za 47,6%). U odnosu na 2023. Broj noćenja je rastao u Dugoj Resi i Bariloviću, a najviše se smanjio u Bosiljevu (pad za 21,1%).

Slika 2.3.4. Udio broja noćenja na području TZP Četiri rijeke u noćenjima u Karlovačkoj županiji, ukupno i prema vrstama smještaja

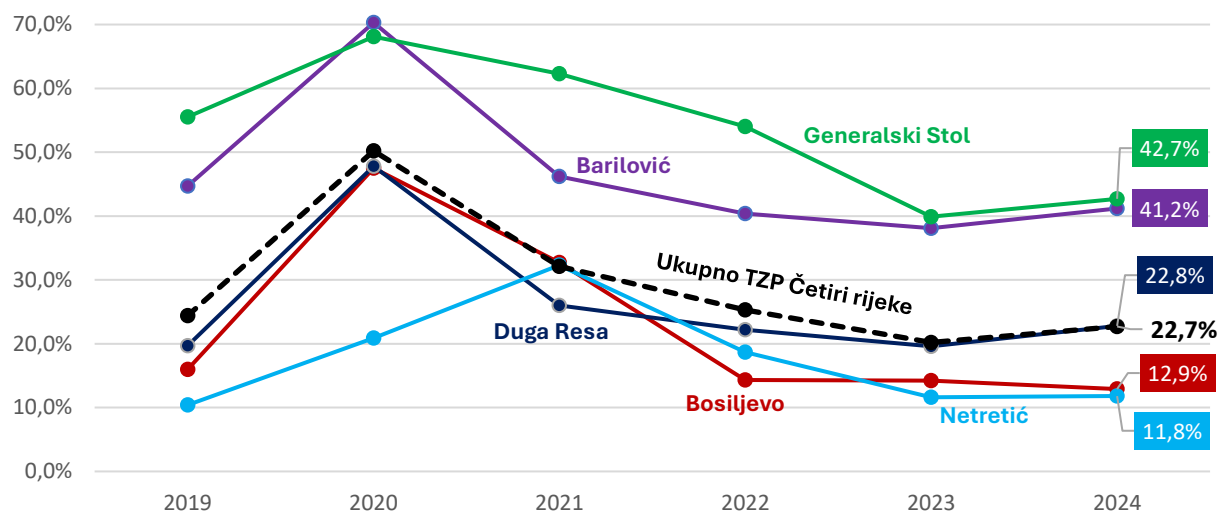
Izvor: eVisitor

Udio broja noćenja ostvarenih na području TZP Četiri rijeke u ukupnom broju noćenja ostvarenih u Karlovačkoj županiji od 2021. varira između 12% i 12,5% (Slika 2.3.4.). Za vrstu smještaja Hoteli i kampovi, udio noćenja u TZP Četiri rijeke blago raste od 2021. godine i u 2024. godini je iznosio 17,8%. Slično, udio noćenja u vrsti smještaja Obiteljski smještaj varira između 7% i 8%. Najveća promjena udjela je kod vrste Ostalo. Udio broja noćenja ostvarenih u TZP Četiri rijeke u broju noćenja ostvarenih u Karlovačkoj županiji u vrsti smještaja Ostalo je u 2020. godini iznosio skoro 33%, da bi se u 2024. smanjio na 17,1%.

2.3.2. Sezonalnost i tržišta

Najveći broj noćenja na području TZP Četiri rijeke ostvaruju domaći turisti. Njihov udio (Slika 2.3.5.), s izuzetkom pandemijskih godina, kreće se između 20 i 25%.

Slika 2.3.5. Udio noćenja domaćih turista u svim turističkim noćenjima u razdoblju 2019. – 2024. na području TZP Četiri rijeke prema godini i jedinici lokalne samouprave

Izvor: eVisitor

Najveći udio noćenja domaćih turista je na području općina Generalski Stol i Barilović (više od 40% u 2024. godini), dok je najmanji udio noćenja domaćih turista na područjima općina Netretić i Bosiljevo (manje od 13% u 2024. godini).

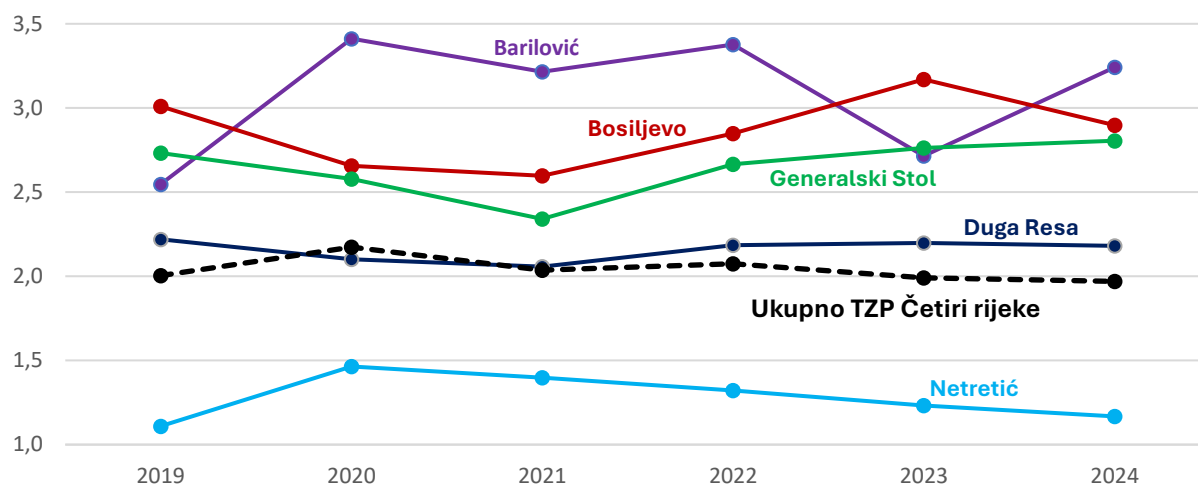
Tablica 2.3.4. Duljina boravka turista na području TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024.

Godina	Svi	Domaći	Strani
2019.	2,0	2,1	2,0
2020.	2,2	2,4	2,0
2021.	2,0	2,1	2,0
2022.	2,1	2,1	2,1
2023.	2,0	2,2	1,9
2024.	2,0	2,2	1,9

Izvor: eVisitor

U Tablici 2.3.4. prikazana je duljina boravka za sve turiste te posebno za domaće i za strane turiste. U promatranom razdoblju duljina boravka je malo varirala, a domaći turisti u pravilu imaju nešto dulji boravak od stranih turista.

Slika 2.3.6. Duljina boravaka turista na području TZP Četiri rijeke prema jedinici lokalne samouprave u razdoblju 2019. – 2024.

Izvor: eVisitor

Na Slici 2.3.6. prikazana je duljina boravka turista prema jedinici lokalne samouprave. Iz slike se može vidjeti da turisti najdulje borave na područjima općina Barilović, Bosiljevo i Generalski Stol, a najkraće u Netretiću, gdje prosječna duljina boravka niti u jednoj od promatranih godina nije prešla 1,5.

Gledano prema vrstama smještaja (Tablica 2.3.5), domaći turisti nešto dulje borave u vrsti smještaja Hoteli i kampovi, dok strani turisti dulje borave u vrstama smještaja Obiteljski smještaj (u 2024. skoro cijeli dan dulje) i Ostalo.

Tablica 2.3.5. Duljina boravka turista na području TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024. prema vrsti smještajnog objekta. Prikazuje se duljina boravka svih turista te posebno domaćih i stranih (svi/domaći/strani) turista.

Godina	Hoteli i kampovi	Obiteljski smještaj	Ostalo
2019.	1,8 / 1,8 / 1,8	3,1 / 2,5 / 3,5	2,1 / 2,1 / 2,1
2020.	1,7 / 1,9 / 1,6	3,7 / 3,5 / 4,1	2,0 / 2,0 / 2,1
2021.	1,8 / 1,8 / 1,8	3,0 / 2,5 / 3,6	2,0 / 2,1 / 1,9
2022.	1,8 / 1,9 / 1,8	3,3 / 2,6 / 4,0	2,1 / 1,9 / 2,2
2023.	1,7 / 1,9 / 1,7	3,0 / 2,6 / 3,4	2,3 / 2,1 / 2,3
2024.	1,7 / 1,9 / 1,7	3,0 / 2,5 / 3,4	2,1 / 2,0 / 2,1

Izvor: eVisitor

Prvih 10 država prema ukupnom broju noćenja turista u razdoblju 2019.-2024. su Hrvatska, Njemačka, Nizozemska, Poljska, Južna Koreja, Austrija, Slovenija, Češka, Belgija i Mađarska. Tih deset država su prve i prema ukupnom broju dolazaka u promatranom razdoblju.

Tablica 2.3.6. Pregled noćenja i dolazaka turista na područje TZP Četiri rijeke u 2024. godini prema zemlji porijekla turista. Prikazani su podaci o noćenjima i dolascima te duljini boravka turista.

Država	Noćenja				Dolasci				Duljina boravka
	Broj	Udjel	Δ_{19}	Δ_{23}	Broj	Udjel	Δ_{19}	Δ_{23}	
1. Hrvatska	17.364	22,7%	8,1%	11,5%	8.026	20,7%	5,8%	15,1%	2,2
2. Njemačka	17.057	22,3%	63,7%	-2,5%	7.699	19,9%	64,2%	-4,2%	2,2
3. Nizozemska	11.348	14,9%	16,0%	-9,7%	3.372	8,7%	10,4%	-9,3%	3,4
4. Poljska	6.116	8,0%	104,5%	2,5%	5.525	14,2%	144,7%	7,7%	1,1
5. Austrija	3.321	4,3%	53,3%	4,2%	1.659	4,3%	68,4%	0,4%	2,0
6. Južna Koreja	2.733	3,6%	-65,9%	-22,9%	2.727	7,0%	-59,2%	-15,9%	1,0
7. Slovenija	2.400	3,1%	-4,0%	39,0%	907	2,3%	-8,1%	33,2%	2,6
8. Belgija	1.901	2,5%	7,8%	6,9%	585	1,5%	12,1%	-6,4%	3,2
9. Češka	1.900	2,5%	37,9%	4,3%	1.423	3,7%	43,0%	1,8%	1,3
10. Mađarska	1.627	2,1%	82,2%	-2,5%	978	2,5%	104,6%	7,6%	1,7

Napomena: pojašnjenje značenja stupaca: *Broj* – broj noćenja/dolazaka, *Udjel* – udjel u ukupnom broju noćenja/dolazaka, Δ_{19} , Δ_{23} – promjena broja noćenja/dolazaka u odnosu na 2019., odnosno 2023. godinu.

Izvor: eVisitor

U Tablici 2.3.6. dan je pregled noćenja, dolazaka i duljine boravka za turiste iz 10 država s najvećim brojem noćenja u 2024. godini (ukupno 86,1% svih noćenja i 84,8% svih dolazaka). Najveći broj noćenja i dolazaka su ostvarili domaći turisti te turisti iz Njemačke i Nizozemske (države s više od 10 tisuća ostvarenih noćenja). Po broju dolazaka, nakon turista iz Hrvatske i Njemačke, treći najveći broj dolazaka ostvarili su turisti iz Poljske.

U odnosu na 2019., domaći turisti su ostvarili rast broja noćenja za 8,1%, a dolazaka za 5,8%. Rast broja noćenja u 2024. u odnosu na 2019. veći od 20% ostvarili su turisti iz Poljske (104,5%), Mađarske (82,2%), Njemačke (63,7%), Austrije (53,3%) i Češke (37,9%). S druge strane, broj noćenja turista iz Južne Koreje se smanjio za 65,9%. Kod dolazaka je slična situacija.

U odnosu na 2023., promjene broja noćenja su manje izražene. Najveći rast broja noćenja su ostvarili domaći turisti (11,5%) te turisti iz Slovenije (rast za 39,0%), dok je najveći pad broja noćenja zabilježen kod turista iz Južne Koreje.

Prema duljini boravka u 2024. godini, jasno se izdvajaju tri skupine: države iz kojih turisti borave kratko (do 2 dana): Južna Koreja, Poljska, Češka i Mađarska; države iz kojih turisti borave između dva i tri dana: Austrija, Hrvatska, Njemačka i Slovenija, te države iz kojih turisti borave dulje od 3 dana: Belgija i Nizozemska. Može se pretpostaviti da turistima iz Poljske, Češke i Mađarske, boravak na području TZP 4 rijeke uglavnom služi kao prilika za odmor na putovanju u/iz matične zemlje, uz mogućnost odlaska na neki dodatni izlet. Turisti iz Južne Koreje ostvaruju noćenje najčešće na kružnom putovanju po Hrvatskoj. Turisti iz država koje imaju dulji boravak ostvaruju veći udjel noćenja u kampovima.

Gledano prema JLS, udjel noćenja domaćih turista je veći od 40% u općinama Barilović i Generalski Stol, u Dugoj Resi je oko 23%, a u općinama Netretić i Bosiljevo je oko 12%. Turisti iz Njemačke ostvaruju više od četvrtine noćenja u Dugoj Resi, a u ostalim općinama su mahom na drugom mjestu prema broju noćenja. Turisti iz Nizozemske su ostvarili najveći broj noćenja u Bosiljevu (više od trećine), a u Bariloviću i Dugoj Resi su na trećem mjestu prema broju noćenja. U općini Netretić, najveći broj noćenja su ostvarili turisti iz Poljske (27%), a slijedi ih turisti iz Južne Koreje s 20,2% ostvarenih noćenja.

Tablica 2.3.7. Noćenja turista u TZP Četiri rijeke u 2024. godini prema zemlji porijekla turista i vrsti smještajnih kapaciteta. Prikazano je pet država s najvećim udjelom noćenja u određenoj vrsti smještajnih kapaciteta.

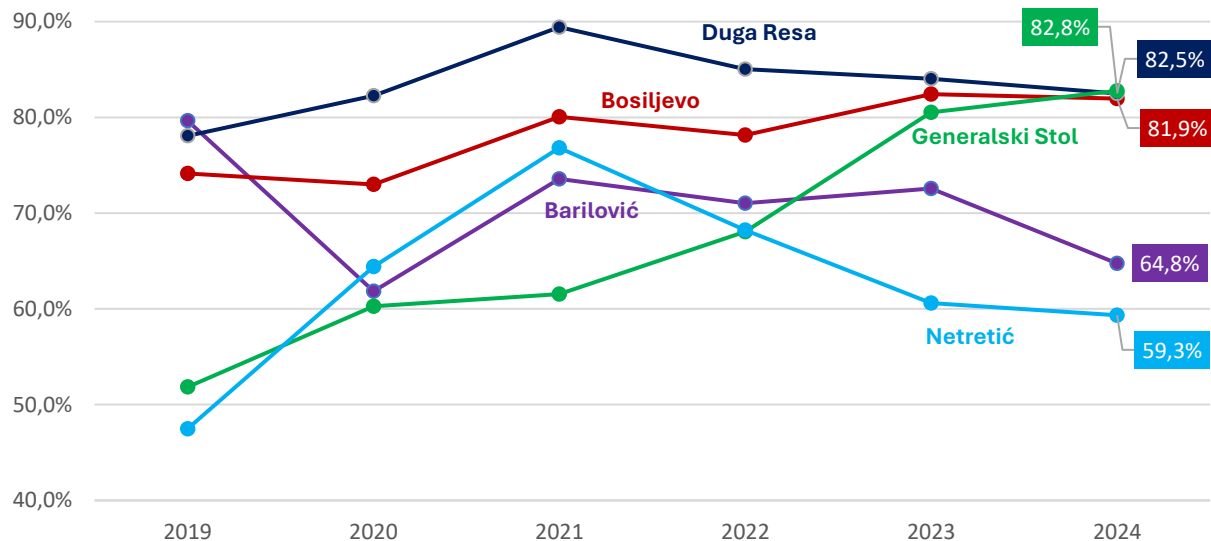
Hoteli i kampovi	Udjel (%)	Obiteljski smještaj	Udjel (%)	Ostalo	Udjel (%)
Njemačka	24,6	Hrvatska	39,9	Hrvatska	31,2
Nizozemska	18,0	Njemačka	19,0	Njemačka	17,7
Hrvatska	14,1	Nizozemska	7,4	Nizozemska	13,8
Poljska	10,6	Slovenija	3,2	Austrija	5,7
Južna Koreja	5,8	Poljska	3,1	Poljska	4,7
Ostale zemlje	26,8	Ostale zemlje	27,3	Ostale zemlje	26,9

Izvor: eVisitor

U 2024. su skoro četvrtinu noćenja u vrsti smještaja Hoteli i kampovi ostvarili turisti iz Njemačke, a slijede ih turisti iz Nizozemske i Hrvatske te Poljske, s udjelom većim od 10%. Na petom mjestu se nalaze turisti iz Južne Koreje. U vrstama smještaja Obiteljski smještaj i Ostalo, prva tri mjesta prema broju noćenja u 2024. godini zauzimaju turisti iz Hrvatske (skoro 40% noćenja u obiteljskom smještaju i nešto više od 30% u ostalim vrstama smještaja), Njemačke i Nizozemske. Na četvrtom mjestu po broju noćenja u obiteljskom smještaju su turisti iz Slovenije, a u ostalim vrstama smještaja su turisti iz Austrije. Turisti iz Poljske su kod obje vrste smještaja na petom mjestu. Kod svih vrsta smještaja udio noćenja turista iz ostalih zemalja je oko 27%.

Najveći broj noćenja na području TZP Četiri rijeke u razdoblju od 2019. do 2024. ostvaren je u razdoblju od lipnja do rujna, pa se kao mjera sezonalnosti promatra udjel ostvarenih noćenja u razdoblju lipanj-rujan u ukupnom broju ostvarenih noćenja u godini. Razdoblje lipanj-rujan je razdoblje u kojem je ostvareno najviše noćenja u svim vrstama smještaja, kao i kod gotovo svih JLS koje čine TZP Četiri rijeke.

Slika 2.3.7. Udio broja noćenja u sezoni lipanj-rujan u svim turističkim noćenjima u razdoblju 2019. – 2024. na području TZP Četiri rijeke prema godini i jedinici lokalne samouprave

Izvor: eVisitor

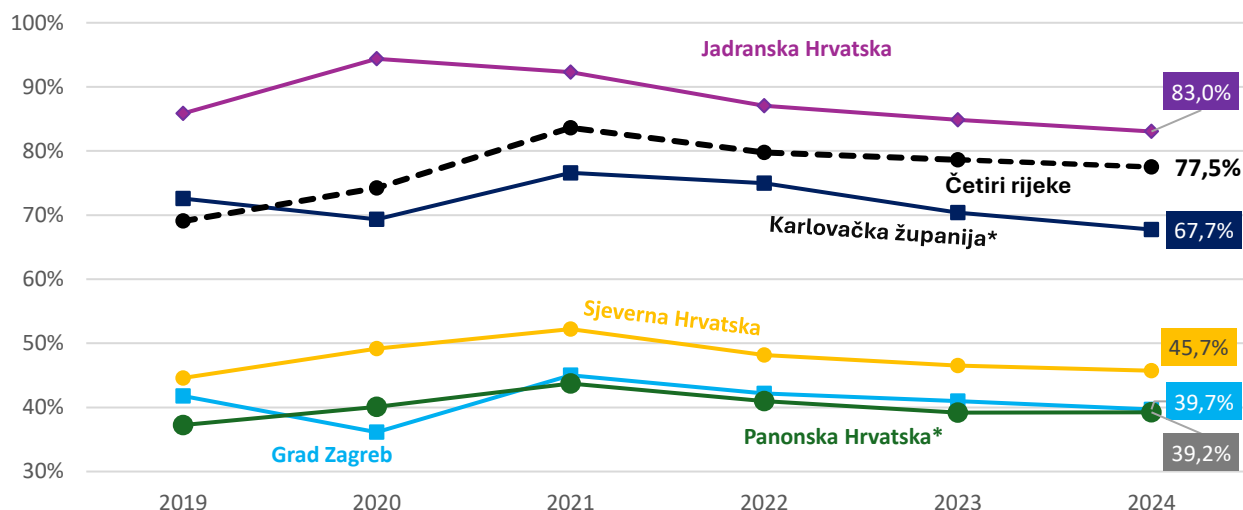
Na Slici 2.3.7. prikazana je sezonalnost broja noćenja po jedinicama lokalne samouprave i godinama razdoblja 2019. – 2024. Najveća sezonalnost je na području Duge Rese, što je posljedica činjenice da veliki broj noćenja u Dugoj Resi otpada na kamp. U 2024. sezonalnost je bila praktično jednaka u Dugoj Resi, Bosiljevu i Generalskom Stolu. Od 2021., sezonalnost se na području Duge Rese blago smanjuje, a na području općina Bosiljevo i Generalski stol povećava. Najmanja razina sezonalnosti je u Bariloviću (64,8%) i Netretiću (59,3%). Dok je u Netretiću manja sezonalnost donekle očekivana obzirom da se najveći broj noćenja ostvaruje u hotelima, u Bariloviću se najveći broj noćenja ostvaruje u obiteljskom smještaju.

Usporedba sezonalnosti⁵ na području TZP Četiri rijeke sa senzualnošću ostatka Karlovačke županije i NUTS-2 regija u Hrvatskoj⁶ (Slika 2.3.8.), pokazuje da je razina sezonalnosti na području TZP Četiri rijeke manja od sezonalnosti na području Jadranske Hrvatske, a veća od razine sezonalnosti u ostatku Karlovačke županije. Zanimljivo je primijetiti da kontinentalne NUTS-2 regije (Grad Zagreb, Sjeverna Hrvatska i Panonska Hrvatska bez Karlovačke županije) imaju vrlo sličnu razinu sezonalnosti. Također, u svim promatranim geografskim cjelinama razina sezonalnosti se blago smanjuje od svoje najveće razine u pandemijskim godinama (2020. i 2021.).

⁵ Sezonalnost se promatra kao udjel broja noćenja u sezoni lipanj-rujan u svim noćenjima ostvarenim u jednoj godini. Ovo ne implicira da se u svim promatranim geografskim cjelinama najveći broj noćenja ostvaruje u razdoblju lipanj-rujan.

⁶ NUTS-2 regija Panonska Hrvatska promatra se bez noćenja ostvarenih u Karlovačkoj županiji.

Slika 2.3.8. Usporedba sezonalnosti noćenja turista u NUTS-2 regijama Republike Hrvatske i TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024.

Panonska Hrvatska* - sezonalnost u županijama Panonske Hrvatske bez Karlovačke županije.
 Karlovačka županija* - sezonalnost u Karlovačkoj županiji bez TZP Četiri rijeke
 Izvor: eVisitor

2.4. Projekti u funkciji razvoja turizma

Turistička zajednica područja Četiri rijeke planski i aktivno radi na realizaciji i pripremi projekata koji imaju potencijal za povećanje turističko-tržišne prepoznatljivosti ovog područja. Ovi projekti usmjereni su na podizanje kvalitete turističke ponude, diversifikaciju turističkih proizvoda, jačanje regionalnog turizma, ali i na što ravnomjerniju distribuciju turizma. Na temelju podataka dobivenih od ključnih dionika, intervju s lokalnim zajednicama i desk istraživanja, pripremljen je pregled projekata koji obuhvaćaju razvoj kulturnih, rekreativnih i drugih turističkih sadržaja. Osnova projektnih ideja predstavlja smjer budućeg razvoja turizma u regiji, s naglaskom na održivost i inovativne pristupe. Kako bi razvoj turizma bio usklađen s razvojem turizma Karlovačke županije, Plan upravljanja TZP Četiri rijeke povezuje se s planovima razvoja na području Karlovačke županije, ali i nacionalnoj razini (Hrvatska turistička zajednica, Hrvatske vode i dr.) te na razinama jedinica lokalne samouprave.

Tablica 2.4.1. Projekti u funkciji razvoja turizma Karlovačke županije, a mogu se povezati s TZP Četiri rijeke

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Obnova slapova na rijeci Kupi	RH, Hrvatske vode,	Obnova slapova na rijeci Kupi	2025.

Hrvatska - Prirodno Tvoja - Croatia Naturally Yours	HTZ	Zasađeno devet novih sadnica na području TZ Četiri rijeke, a posebno je istaknuta zamjena stare i dotrajale vrbe na dugoreškom kupalištu.	2024.
---	-----	---	-------

Obrada: Institut za turizam

Tablica 2.4.2. Projekti u funkciji razvoja turizma Karlovačke županije, a mogu se povezati s TZP Četiri rijeke

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
AcquaGuard	JURRA	Projekt će promicati prilagodbu klimatskim promjenama, prevenciju rizika od katastrofa i otpornost, uzimajući u obzir pristupe temeljene na ekosustavima i prirodnim rješenjima.	2024. – 2026.
Stari gradovi Karlovačke županije 'Dodir civilizacija'	Karlovačka županija	Obnova starih gradova i njihovo međusobno umrežavanje. Projekt uključuje izgradnju posjetiteljske infrastrukture i sadržaja, edukaciju i interpretaciju, osiguranje pristupačnosti komunalnih sadržaja.	Projekt je u pripremi (realizacija 2027.)
Izgradnja školske sportske dvorane u Bariloviću	Karlovačka županija	Prostor za nastavu, sport i rekreaciju djece i odraslih. Borilište (dimenzija 15x27 metara) ima 100 korisnika, a na teleskopskim tribinama 50 gledatelja. Dvorana će se moći koristiti za treninge odbojke, košarke, mini rukometa, dvoranskog nogometa, badmintona, borilačkih sportova a može i za razne manifestacije koje su povezane s turizmom.	Projekt je u pripremi (realizacija 2026.)
Izgradnja jednodijelne školske sportske dvorane pri OŠ Generalski Stol	Karlovačka županija	U cilju jačanja demografskih kretanja u ruralnim područjima Karlovačke županije te osnaživanje općina i ruralnih	Projekt je u pripremi

		krajeva, planirana je izgradnja školske sportske dvorane pri OŠ Generalski stol kao jedna od odgovarajućih mjera. Izgradnjom dvorane, osigurat će se višefunkcionalni prostor za sport i rekreaciju djece i odraslih.	(realizacija 2026.)
--	--	---	---------------------

Obrada: Institut za turizam

Tablica 2.4.3. Projekti u provedbi i planirani projekti u turizmu ili podržavajućim sektorima na području TZP Četiri rijeke

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Unaprjeđenje kupališne infrastrukture na području TZP Četiri rijeke	TZP Četiri rijeke	Unaprjeđenje kupališne infrastrukture	2024.
Jesen na četiri rijeke	TZP Četiri rijeke	Održavanje manifestacije 'Jesen na četiri rijeke'	2024. / Kontinuirano ?
Razvoj ribarstva i akvakulture u funkciji održivog turizma Karlovačke županije	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu i akvakulturi Četiri rijeke	Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva te poticanje mladih na poduzetništvo u ribarstvu i povezanim sektorima, diversifikacija ponude kroz sinergiju ribarstva i turizma te očuvanje ribarske baštine, zaštita bioraznolikosti i unaprjeđenje okoliša FLAG područja, te jačanje kapaciteta lokalnih dionika i međusektorske suradnje za osnaživanje FLAG područja.	2024.
Bez schengenske granice, stvaranjem kulturnih sadržaja i zajedničkog kulturnog prostora potičemo jače povezivanje građana (JURKA 24 – 25)	Razvojno informacijski centar Bela krajina, Črnomelj, Slovenija (partneri: Općina Črnomelj, TZ Karlovačke	Povezuje slovenske i hrvatske partnere u cilju jačanja kulturnih veza, suradnje i razumijevanja između građana dviju zemalja. Projekt uključuje niz događanja usmjerenih na očuvanje kulturne baštine i promicanje	2024. – 2025.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
	županije, Grad Karlovac)	zajedničkih europskih vrijednosti.	
InnoVET	Regionalna turistička zajednica Karlovačke županije	Razvoj digitalne baze turističkih atrakcija u suradnji s obrazovnim institucijama kao lokalnim partnerima (tzv. participativni <i>crowdmapping</i>), izrada edukativnih materijala i promicanje održivog razvoja turizma u destinaciji.	2022. – 2024.
Unaprjeđenje turizma u ruralnoj sredini	Športsko društvo "Kupa" Bosiljevo	Razvoj ruralnog turizma	2024.
Sportski Dom – Opremanje i uređenje	Grad Duga Resa	Uređenje dvorane, odnosno postavljanje nove zidne i podne športske podloge te nabava potrebne opreme.	? - 2026.
Izrada projektne dokumentacije za biciklističko pješačke mostove-K101642 (Razvoj biciklističke infrastrukture u gradu Duga Resa)	Grad Duga Resa	Izrada projektne dokumentacije za biciklističko pješačke mostove.	2025.

Izvor: Planski dokumenti i TZP Četiri rijeke

Tablica 2.4.4 Projekti u funkciji razvoja turizma za Grad Duga Resa

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Vodeni grad	Grad Duga Resa	<p>Projektom je planirano uređenje prostora obale i rijeke koji će svojim sadržajima i oblikovanjem biti atraktivan javni prostor, mjesto koje će ponuditi različite mogućnosti, odnosno rijeka Mrežnica povezat će se s gradom na jedan drugačiji način.</p> <p>Vodeni grad koncipiran je kao plutajuća platforma čija se visina mijenja ovisno o vodostaju rijeke Mrežnice. To je omogućeno nizom fiksnih stupova fleksibilno povezanih sa platformom, smještenih uz njene duže stranice.</p>	2024. – 2027.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
		<p>U otvorenom nenatkrivenom prostoru planira se napraviti kupalište i ugostiteljski objekt, teatar ljetno kino s tribinama, vaterpolo teren...</p> <p>U otvorenom natkrivenom prostoru također će biti kupalište, ali uz dječje bazene, tuševe i kabine za presvlačenje te također ugostiteljski objekt.</p> <p>Napravit će se i parkiralište s ukupno 65 parkirnih mjesta.</p> <p>U 2024. je izrađeno idejno rješenje te se tijekom 2025. godine planira izrada glavnog projekta nakon kojeg slijedi sama izvedba/izgradnja Vodenog grada.</p>	
Uspostava i uređenje adrenalinskog parka, poučne staze i vidikovca Vinica	Grad Duga Resa	Ulaganje se odnosi na uređenje staze i vidikovca u šumskom predjelu na brdu Vinica, istočno od rijeke Mrežnice i središta Grada Duge Rese. planirana je izgradnja kružnog vidikovca Ulaganjem u predmetnu stazu i vidikovac, uređenjem same infrastrukture proširilo bi se znanje o prirodi, povećao bi se broj sudionika, očuvala bi se i zaštitila šuma i njeno područje kroz izravan pristup zaljubljenika u prirodu. Zbog privlačne lokacije koja bi dobila još veću vrijednost privukao bi se još veći broj šetača koji bi se educirali i informirali o šumi, održivom gospodarenju šumama, zaštititi šuma i okolišu.	2025.-2027.
Izrada projektne dokumentacije za biciklističko pješačke mostove-K101642 (Razvoj biciklističke infrastrukture u gradu Duga Resa)	Grad Duga Resa	Izrada projektne dokumentacije za biciklističko pješačke mostove	2025.
Razvoj biciklističke infrastrukture u gradu Dugoj Resi	Grad Duga Resa	Projekt razvoja biciklističke infrastrukture na području grada Duge Rese sastoji se od dvije faze realizacije. Konačna faza realizacije obuhvatit će uređenje i opremanje	2026. – 2028.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
		<p>7,5 km kružne biciklističke staze koja će povezivati središte Duge Rese s okolnim naseljima i time će omogućiti poboljšanje kvalitete i umrežavanje s postojećim cikloturističkim rutama Karlovačke županije, čime će projekt ispuniti svoju sportsku i rekreativnu funkciju. Također, pridonijet će povećanju korištenja bicikla kao prijevoznog sredstva u prometnoj komunikaciji na razini Duga Resa – okolna naselja, a time i rasterećenju prometa u gradu. Dodatni posredni učinci su vezani uz smanjenje emisije CO₂, povećanu razinu sigurnosti biciklista te pozitivan utjecaj na kvalitetu zdravlja. U okviru završne faze projekta uredit će se: 7,5 km biciklističkih staza, 3 mosta preko rijeke Mrežnice, središnji objekt koji će služiti kao lokacija biciklističkog servisnog centra, a koji će se nalaziti na otoku usred rijeke Mrežnice. Predložena ruta dijelom prolazi zonom kulturno povijesne urbanističke cjeline Duga Resa, pridržavajući se postojeće infrastrukture za kretanje bicikala, povezujući atraktivne točke grada. Ruta je povezana željezničkom linijom koja omogućava dolazak biciklista (cikloturista) vlakom. Završna faza će također uključiti aktivnosti nabavke bicikala za najam, uređenja punionice električnih bicikala i ostale popratne opreme (npr. stalci za vezivanje bicikala, prilagođeni koševi za otpad duž biciklističkih staza itd.).</p>	
Društveno-kulturni centar Duga Resa		Društveno-kulturni centar u Duga Resi (DKC), prateći mjerilo malog grada, predstavlja prostorno-programski hibrid društvene infrastrukture, s ciljem optimiziranja korištenja prostornih i ostalih resursa, stvaranja novih	2025. – 2027.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
		<p>oblika društvenosti te kao podrška i poticaj za socijalnu inkluziju, građansku solidarnost, društveni dijalog i borbu protiv siromaštva. Građevina je javne i društvene namjene, koja udomi i kulturni, umjetnički, obrazovni, zabavni i socijalni sadržaj, za sve građane Duge Rese i šireg područja Karlovačke županije. Svrha projekta je unaprijediti i modernizirati javne usluge građanima i gostima iz područja društvenih aktivnosti i kulture posredstvom moderne javne građevine kapacitirane za postizanje zacrtanih ciljeva.</p> <p>Za projekt je izrađen glavni projekt te se trenutno čeka izdavanje građevinske dozvole. Projekt je prijavljen na poziv ITU - Društveno - kulturni centar (DKC) (izravna dodjela) te se očekuje zaključivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.</p>	
Uređenje sportskog igrališta u Dugoj Resi	Grad Duga Resa	Razvoj sportske infrastrukture te zadovoljavanje javnih potreba u sportu kroz ulaganje u višenamjensko sportsko igralište u Dugoj Resi. Planira se uređenje višenamjenskog igrališta koje se planira urediti ugradnjom sportske podloge od gumenog granulata i poliuretanskog veziva. Na cjelokupnom uređenom igralištu biti će označeno rukometno igralište dimenzija 40 x 20 m, košarkaško igralište dimenzija 28 x 15 m , odbojkaško igralište dimenzija 18 x 9 m te igralište za tenis dimenzija 24 x 11 m . Svako igralište izvan osnovnih dimenzija ima zaštitni slobodni pojas između svakog pojedinog igrališta.	2025.
Unaprjeđenje kupališne infrastrukture na području Grada Duge Rese	Grad Duga Resa	Unaprjeđenje kupališne infrastrukture	2025. -

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Uređenje Trga sv. Jurja	Grad Duga Resa	Uređenje Trga sv. Jurja u središtu Duge Rese u prostor koji će omogućavati svakodnevno korištenje ovog prostora za građane, ali i korištenje prostora trga za edukacije, koncerte, događanja i sajmove.	2025. – 2026.
Centar izviđača i umjetnika	Grad Duga Resa	Uređenje zgrade na kojoj bi bila nadogradnja (Društveno-kulturnom centru - DKC), a smještena je preko puta lokacije budućeg DKC-a, na umjetnom poluotoku Inzl. Planira se izgradnja zgrade te uređenje okolnog terena uz mogućnost uređenja kuglane.	2027. -
Stolnoteniski centar Antun Tova Stipančić	Grad Duga Resa	Uređenje dvorane u stolnoteniski centar uz mogućnost formiranja muzeja/ interpretacijskog centra Antuna Tove Stipančića.	2027. -
Centar ronjenja, ribolova, rekreacije i kupanja	Grad Duga Resa	Uređenje objekta na rijeci Mrežnici te obale u Centar ronjenja, ribolova, rekreacije i kupanja koji će biti u potpunosti prilagođen osobama s invaliditetom.	2027. -

Izvor: Grad Duga Resa

Tablica 2.4.5. Planirani projekti u turizmu ili podržavajućim sektorima na području općine Barilović

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Projektna dokumentacija za tenisko igralište u TSC Korana u Donjem Velemeriću	Općina Barilović	Izrada projektne dokumentacije za tenisko igralište u TSC Korana	2024.
Izgradnja Turističko sportskog centra Korana u Donjem Velemeriću	Općina Barilović	Izgradnja polivalentnog turističkog centra s autokampom, centrom za pustolovni turizam, nogometnim igralištem, adrenalinskim parkom, sportskom dvoranom, turističkim naseljem, unutarnjim bazenima i aqua parkom.	2015. – 2025.

Izvor: Općina Barilović

Tablica 2.4.6. Planirani projekti u turizmu ili podržavajućim sektorima na području općine Bosiljevo

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Rekonstrukcija postojeće zgrade u društveni dom za potrebe kulturnog centra	Općina Bosiljevo	Rekonstrukcija zgrade u Društveni dom omogućit će multifunkcionalni prostor za kulturni centar, potičući umjetničke, obrazovne i zabavne aktivnosti te promovirajući lokalnu kulturnu baštinu.	2024. – 2026.
Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Jančani (NPOO.C2.3.R3-I7.01.0110)	Općina Bosiljevo	Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Jančani	2024. – 2025.
Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Dani (NPOO.C2.3.R3-I7.01.0107)	Općina Bosiljevo	Izrada Urbanističkog plana uređenja ugostiteljsko-turističke zone Dani	2024. – 2025.
Izrada strategija zelene urbane obnove Općine Bosiljevo (NPOO.C6.1.R5.01.0071)	Općina Bosiljevo	Razvoj zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama u urbanom području Bosiljeva, s ciljem jačanja otpornosti na klimatske promjene i podrške održivom razvoju kroz rješenja zasnovana na prirodi.	2024. – 2025.
Sanacija dijela krovništva Starog grada Bosiljevo	Općina Bosiljevo	Spasiti kulturno, povijesno i arhitektonski vrijedan dvorac kroz etapnu obnovu	2024.
Razvoj pametnih i održivih rješenja i usluga u Općini Bosiljevo	Općina Bosiljevo	Razvoj pametnih i održivih rješenja u Općini kroz digitalizaciju javne uprave, zelenu tranziciju, prilagodbu klimatskim promjenama i pametna prometna rješenja.	2023. – 2024.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
'Kestenijada' u Bosiljevu	Općina Bosiljevo	Održavanje manifestacije 'Kestenijada'	2007. / Kontinuirano
Provođenje izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarenja	Općina Bosiljevo	Edukacija i izobrazba (leci, brošure, radionice, banneri, tribine)	2024. – 2025.
Unaprjeđenje turizma u ruralnoj sredini	Športsko društvo "Kupa"	- Biciklijada 'TRI RIJEKE' – Zdenkovim turama – organizirane dionice rekreativne biciklijade dužine od 50 do 80 km uz rijeke Kupu, Dobru i Mrežnicu. Bogati program i vožnja prelijepom prirodom sudionicima pruža dobar provod.	2006.- kontinuirano
Unaprjeđenje turizma u ruralnoj sredini	Športsko društvo "Kupa"	Dječja biciklijada - kod najmlađih potaknuti zdravi sportski duh uz aktivno druženje na biciklima.	2009.- kontinuirano
Unaprjeđenje turizma u ruralnoj sredini	Športsko društvo "Kupa"	Futsal turnir 3x3, 'Arena Kasuni' – malonogometni turnir u kojem ekipu čine tri igrača i dva rezervna igrača. Trajanje utakmice je kratko, dva puta po pet minuta. Takva je igra brza, dinamična i zanimljiva za mnogobrojne navijače koji dođu bodriti svoje ekipe.	2022. - kontinuirano
Unaprjeđenje turizma u ruralnoj sredini	Športsko društvo "Kupa", Bosiljevo	'Prikupska olimpijada' tradicijske seoske / ruralne igre za sve generacije. Cijeli program manifestacije obogaćen je kulturnim, gastronomskim i različitim zabavnim sadržajima.	2009. – 2012. i 2024. kontinuirano
Tradicijska etno kuća	Općina Bosiljevo	Izgradnja tradicionalne stare drvene kuće kao muzejski primjerak, istražiti i sačuvati materijalnu i nematerijalnu baštinu bosiljevskog kraja.	2025. – 2029.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Nogostup centar - ambulanta - škola	Općina Bosiljevo	Povezati nogostupom centar Bosiljeva, kružno do ambulante, crkve i škole. Urediti ga kao šetnicu s drvoredom.	2025. – 2029.
Izgradnja jednodijelne školske sportske dvorane pri PŠ Bosiljevo	Karlovačka županija	U cilju jačanja demografskih kretanja u ruralnim područjima Karlovačke županije te osnaživanje općina i ruralnih krajeva, planirana je izgradnja školske sportske dvorane pri OŠ Bosiljevo kao jedna od odgovarajućih mjera. Izgradnjom dvorane, osigurat će se višefunkcionalni prostor za sport i rekreaciju djece i odraslih.	Izdana građevinska dozvola (realizacija do 2027.)
Dodatni sadržaj u Sportsko rekreacijskom centru Kasuni	Općina Bosiljevo i Športsko društvo "Kupa"	Sprave za vježbanje na otvorenome; stijene za penjanje na otvorenome; boćalište	2025. – 2029.
Noć muzeja	Općina Bosiljevo i udruge	Tematske izložbe	2026. – 2029.
Radionice starih zanata	Općina Bosiljevo i udruge	Poticanje na očuvanje tradicije	2025. – 2029.
Uređenje šetnica i tematskih staza	Općina Bosiljevo	Uređenje šetnica i tematskih staza na području općine	2025. – 2029.
Postavljanje vidikovca	Općina Bosiljevo	Postavljanje vidikovca na atraktivno mjesto s kojeg se pruža prekrasan pogled na prirodne ljepote općine	2025. – 2029.
Uređenje biciklističke staze	Općina Bosiljevo	Stvoriti rekreacijsko-turističku cjelinu za izletnike i rekreativce. Povezati postojeće prometnice s putevima koje je potrebno	2025. – 2029.

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
		sanirati. Obilježiti rute i napraviti biciklističku kartu.	
Uređenje kupališta	Općina Bosiljevo i Športsko društvo "Kupa"	Uređenje kupališta na rijeci Kupi i na akumulacijskom jezeru na Dobri. Postavljanje vodenog parka.	2025. – 2029.
Stari gradovi Karlovačke županije 'Dodir civilizacija'	Karlovačka županija	<p>Obnova starih gradova i njihovo međusobno umrežavanje. Projekt uključuje izgradnju posjetiteljske infrastrukture i sadržaja, edukaciju i interpretaciju, osiguranje pristupačnosti komunalnih sadržaja.</p> <p>Uređenje zaštićenog parka uz Stari grad Bosiljevo za šetnicu, u prvoj fazi staviti u funkciju dio Starog grada za posjetitelje- Crkva Sv. Ane i predvorje dvorca (mjesto za fotografiranje, vjenčanja i ostale obrede).</p>	Projekt je u pripremi (realizacija 2027.)
Urbana obnova i uređenje zelene infrastrukture na javnim površinama	Općina Bosiljevo	Sadnja autohtonog bilja i drveća uz ceste, puteve, groblja, igrališta, parkirališta, vjerske objekte i ostale objekte javne namjene.	2025. – 2029.

Izvor: Općina Bosiljevo

Tablica 2.4.7. Planirani projekti u turizmu ili podržavajućim sektorima na području općine Generalski Stol

Projekt	Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Proslava dana Općine Generalski Stol 2024	Općina Generalski Stol	Obilježavanje Proslave dana Općine Generalski Stol 2024. godine	2024. / Kontinuirano ?

Obrada: Institut za turizam

Tablica 2.4.8. Projekti općine Netretić za provedbu i planirani projekti u turizmu ili podržavajućim sektorima

Projekt		Nositelj	Opis projekta	Razdoblje provedbe
Projekt „Razvoj turističke ponude Općine Netretić izgradnjom 'ŠRC Dobra'“		Općina Netretić	Projekt se odnosi na uspostavljanje cjelogodišnjeg selektivnog oblika turizma - sportskog turizma, na području općine Netretić, uz osiguranje pristupa infrastrukturi i brojnim sadržajima lokalnom stanovništvu.	2026.
Nastavak radova na uređenju i obnovi starog grada Novigrad		Općina Netretić	Nastavak radova na uređenju i obnovi Starog grada Novigrad s ciljem očuvanja kulturne i povijesne baštine.	2026.

Izvor: Općina Netretić

2.5. Analiza eksternog okruženja

Osim unutarnjih aktivnosti i planova potrebno je analizirati i eksterno okruženje jer turizam ovisi o više čimbenika. Stoga je potrebno sagledati trendove za odgovorni i održivi turizam te analizu i procjenu konkurentnosti.

2.5.1. Pregled trendova odgovornog i održivog turizma

U suvremenom dobu, obilježenom sve izraženijim klimatskim promjenama i tehnološkim razvojem, sektor turizma nalazi se pred izazovom prilagodbe novim okolnostima. Promjene koje oblikuju globalni prostor ostavljaju izravan trag i na destinacije poput područja TZP Četiri rijeke, gdje su prirodna baština i kvaliteta života lokalne zajednice u središtu pažnje. Upravo zato, odgovorni i održivi turizam postaju ključni pristup u planiranju budućeg razvoja destinacije.

Održivost u turizmu je nužna kako bi se očuvali resursi, umanjili negativni utjecaji i dugoročno osigurala konkurentnost destinacije. Umjesto naglaska na masovni rast, sve se više promovira razvoj temeljen na kvaliteti doživljaja, raznolikosti ponude i uključivanju lokalne zajednice. U tom kontekstu, globalni trendovi usmjereni su prema 'zelenom turizmu', smanjenju sezonalnosti, kružnom gospodarstvu i integraciji turizma s drugim sektorima, poput poljoprivrede i kulturnih djelatnosti.

Sve veći značaj dobivaju i inovativni sustavi praćenja učinaka turizma, poput *Satelitskog računa održivosti turizma* (engl. *Tourism Satellite Sustainability Account – TSSA*), koji ne mjeri samo ekonomske koristi, već i troškove koje turizam generira za okoliš i društvo. Time se stvara osnova za donošenje informiranih i uravnoteženih politika razvoja.

U sve većoj mjeri, paradigme 'zelenog rasta' i '*degrowth*' zauzimaju središnje mjesto u razmatranju budućnosti turizma. *Degrowth*, odnosno usmjerenost na razvoj bez rasta, naglašava nužnost smanjenja ukupne ekonomske aktivnosti kada ona ima štetan učinak na okoliš, resurse i društvenu jednakost. U turizmu to znači smanjenje prekomjernog pritiska na prostor, borbu protiv sezonalnosti i razvijanje turizma u smjeru koji je društveno pravedan i okolišno odgovoran.

Na nacionalnoj razini, *Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine*, kao temeljni dokument usklađen s *Nacionalnom razvojnom strategijom RH i Agendom 2030.*, jasno usmjerava hrvatski turizam prema zelenoj tranziciji i razvoju destinacija koje balansiraju potrebe posjetitelja s očuvanjem lokalnih vrijednosti.

Turistička zajednica područja Četiri rijeke raspolaže značajnim prirodnim i kulturnim resursima koji predstavljaju snažan temelj za razvoj održivog i konkurentnog turizma. Unatoč činjenici da ovo područje još uvijek nije u potpunosti turistički valorizirano, upravo u toj autentičnosti i očuvanoj prirodi leži potencijal za razvoj jačeg turizma.

Razvoj turizma u skladu sa smjernicama zelene tranzicije, strateškim dokumentima Republike Hrvatske i Europske unije, ali i aktualnim tržišnim trendovima, otvara mogućnosti za profiliranje područja TZP Četiri rijeke kao privlačne kontinentalne destinacije za posjetitelje koji traže mir i aktivan boravak u prirodi.

Aktivni i prirodni turizam. S obzirom na iznimnu atrakcijsku osnovu koju čine rijeke Mrežnica, Korana, Dobra i Kupa, ovo područje je idealno za razvoj *outdoor* aktivnosti koje su u skladu s načelima održivog turizma:

- vožnje kajakom i kanuom
- kupališta i riječna odmorišta
- biciklističke i pješačke staze uz rijeke
- promatranje ptica i flore/faune uz edukativne sadržaje.

Zdravlje, mir i digitalni detoks. U vremenu ubrzanog života i digitalne prezasićenosti, gosti sve češće traže destinacije koje omogućuju opuštanje, mentalnu obnovu i povratak prirodi. Područje TZP Četiri rijeke može odgovoriti na te potrebe kroz:

- kamping i glamping uz rijeke
- dodatni razvoj *outdoor* aktivnosti – aktivnosti na otvorenom
- tematske *retreat* programe i vikend odmora bez tehnologije.

Kulturni i ruralni turizam. Očuvana kulturna baština, tradicija i ruralna naselja nude širok spektar mogućnosti za oblikovanje autentičnih turističkih doživljaja kroz:

- interpretaciju lokalnih priča, legendi i povijesnih događaja

- manifestacije koje njeguju običaje i enogastronomiju (npr. sajmovi domaćih proizvoda)
- revitalizaciju tradicijskih objekata i prezentaciju starih zanata kroz suradnju s lokalnim zajednicama.

Zaključno, TZP Četiri rijeke ima potencijal razviti se u primjer održive kontinentalne destinacije koja njeguje sklad između prirodnog okruženja, lokalnog identiteta i suvremenih potreba posjetitelja. Temeljem valorizacije svojih komparativnih prednosti (rijeka, zelenih krajolika, kulturne baštine te ruralne autentičnosti), područje može strateški usmjeriti razvoj prema održivom turizmu koji pridonosi lokalnoj zajednici, gospodarstvu i očuvanju okoliša.

2.5.2. Analiza i procjena konkurentnosti

Kao primjeri dobre prakse izabrane su tri destinacije obilježja koja se mogu povezati s resursima na području destinacije TZP Četiri rijeke, od kojih svaka pokušava razviti posebnu 'turističku priču' temeljeći ju na svojim jedinstvenim obilježjima. Destinacije koje nude sličan turistički proizvod (aktivni odmor u prirodi, riječna kupališta, ruralni i vikend turizam) te ciljaju slične skupine (obitelji, parovi, aktivni turisti, domaći vikend posjetitelji) su:

- **TZ Gorski Kotar** – fokus na eko i aktivni turizam, rafting na Kupi, planinarenje, biciklizam
- **TZ Slunj** – Rastoke i Korana, rafting, kulturna baština, brendirana i sve poznatija destinacija.

Dodatno je analizirana i indirektna konkurencija, kroz destinaciju koje se natječe za iste turiste zbog blizine, sezonalnosti i slobodnog vremena, iako nudi drugačiji proizvod:

- **TZ Banovina – Pounje (Hrvatska Kostajnica, Dvor, Sunja)** – fokus na mir, ruralni odmor, rijeka Una, promatranje ptica.

U nastavku su temeljem osnovnih kvalitativnih kriterija prikazana temeljna obilježja svake destinacije

Tablica 2.5.1. Temeljni kriteriji analize obilježja konkurentskih destinacija

Kriteriji	TZP Četiri rijeke	TZ Gorski Kotar	TZ Banovina – Pounje	TZ Slunj
Glavni aduti	Rijeke, kupanje, kajak, ruralni turizam	Planine, šume, zrak, biciklizam	Lonjsko polje, rijeka Una, mir, ruralnost	Rastoke, slapovi, Plitvice u blizini
Aktivnosti	Kajak, SUP, kupanje, biciklizam, kampiranje	Planinarenje, biciklizam, rafting, šetnje	Promatranje ptica, ribolov, ruralni život	Rafting, kupanje, kulturni turizam

Kriteriji	TZP Četiri rijeke	TZ Gorski Kotar	TZ Banovina – Pounje	TZ Slunj
Pozicioniranje	Aktivni turizam + obiteljski odmor	Eko i aktivni turizam – neodoljiv	Eko-ruralni i zaboravljeni kraj	Brendirani i slapovi i romantična priroda
Razina razvijenosti	Umjereno razvijena	Umjereno do razvijeno	Slabo razvijeno	Razvijeno i poznato
Ciljna publika	Obitelji, vikend-turisti, aktivni gosti	Aktivni turisti, parovi, izletnici	Ekoturisti, seniori, škole, <i>slow-travel</i>	Parovi, instagram turisti, stranci
Prometna dostupnost	Izvrсна (blizu autoceste A1)	Umjerena (zimi izazovi)	Slabija prometna povezanost	Dobra (blizina Plitvica i državne ceste)
Brend prepoznatljivost	Niska do srednja (još u razvoju)	Stabilna i raste	Vrlo niska	Visoka (Rastoke su poznate)
Prirodne atrakcije	Četiri čiste rijeke, slapovi, kanjoni	Planinski vidici, šume, Kupa	Una, prirodni park Zrinska gora	Slapovi, Rastoke, rijeke

Obrada: Institut za turizam

Slika 2.5.1. Detalj iz kampa Slapić

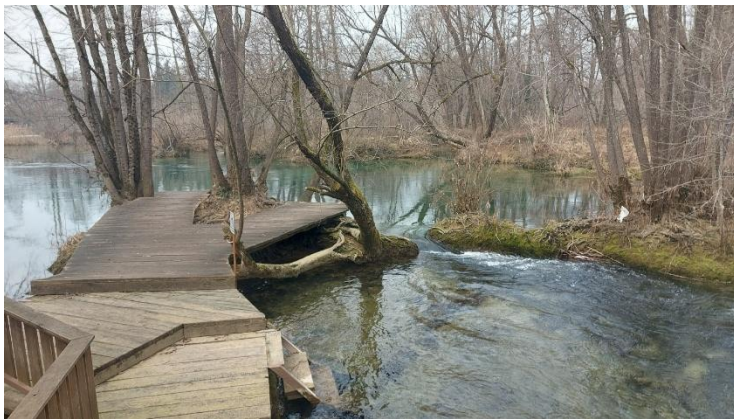

Foto: Institut za turizam

Benchmark analiza provedena je s ciljem utvrđivanja tržišne pozicije destinacije TZP Četiri rijeke u odnosu na slične i konkurentske destinacije u neposrednom geografskom okruženju. Analiza se temelji na usporedbi ključnih pokazatelja konkurentskih turističkih zajednica: TZ Gorski Kotar, TZ Slunj te TZ Banovina – Pounje. U okviru benchmark analize uzeti su u obzir sljedeći elementi:

turistički promet (broj dolazaka i noćenja), trajanje i karakteristika boravka (broj dana, tip putovanja), cijene i razina kvalitete smještaja, kao i razvijenost ugostiteljske i prateće ponude.

Tablica 2.5.2. Benchmark analiza

Pokazatelj	TZP Četiri rijeke	TZ Gorski Kotar	TZ Slunj	TZ Banovina – Pounje
Turistička noćenja(2023)	76.391 Niski – u porastu	121.494 Umjereni i stabilni	76.816 noćenja Visoki – blizina Plitvica	6.789 Niski, potencijalni rast
Noćenja po gostu	Kratki boravci (1–2 noći)	2–3 noći	2–3 noći	Uglavnom 1 noć
Cijene smještaja	Niske/srednje	Srednje	Srednje do visoke	Niske
Kvaliteta smještaja	Neravnomjerna ponuda	Kvalitetan ruralni smještaj	Širok raspon, porast Airbnb	Ograničena ponuda
Kvaliteta ugostiteljske ponude	Ograničena, lokalna	Tradicionalna, lokalna	Dobro razvijena ponuda	Ograničena

Obrada: Institut za turizam

Temeljem prezentiranih pokazatelja, turistički promet u destinaciji TZP Četiri rijeke i dalje je nizak u odnosu na razvijenije destinacije poput Slunja i Gorskog kotara, ali pokazuje stabilan rast, osobito tijekom ljetnih mjeseci. Struktura posjetitelja pokazuje dominaciju domaćih gostiju (vikend turizam, jednodnevni izleti), dok konkurenti bilježe i veći udio stranih gostiju (osobito Slunj). Cjenovno, destinacija TZP Četiri rijeke nudi konkurentne pakete i smještaj, no postoji neravnomjerna kvaliteta i nedostatak diferenciranih proizvoda. Brend prepoznatljivosti još uvijek je nizak – destinacija nema jasno komunicirani identitet na tržištu, za razliku od Slunja (Rastoke) i Gorskog kotara (eko & planinski turizam). Sezonalnost je izrazita – većina posjeta odvija se tijekom ljeta, dok su izvansezonski sadržaji i ponuda još uvijek u razvoju.

Komunikacijske strategije konkurencije

Kako bi destinacija TZP Četiri rijeke ojačala svoju poziciju na tržištu, analizirani su načini promocije, prisutnost na digitalnim platformama te komunikacijske strategije konkurentskih destinacija. Ključni elementi analize: kanali promocije, poruke i pozicioniranje, ciljane tržišta i segmenti i pojavnost na sajmovima i turističkim događanjima.

TZ Gorski Kotar

Promocija: Aktivno na društvenim mrežama, promotivni videozapisi, outdoor kampanje (npr. 'Srce prirode').

Ciljana tržišta: Obitelji, izletnici iz Zagreba i Rijeke, stranci s interesom za prirodu.

Pojavnost: Sajmovi (Place2Go, ITB Berlin), regionalni projekti suradnje.

TZ Slunj

Promocija: Vizualno atraktivna web i Instagram prisutnost, korištenje utjecajnih osoba i influencera.

Ciljana tržišta: Parovi, digitalni nomadi, strani gosti u tranzitu prema Plitvicama.

Pojavnost: Stalno prisutna u domaćim i međunarodnim medijima, uključena u Plitvice brand.

TZ Banovina – Pounje

Promocija: Ograničena digitalna prisutnost, oslonac na projekte (npr. Una Trail).

Ciljana tržišta: Ekoturisti, obrazovni posjeti, domaći gosti, dijaspora.

Pojavnost: Lokalna događanja, manja prisutnost na nacionalnim platformama.

Dodatno, sve destinacije naglašavaju održivost, no TZ Slunj i TZ Gorski kotar prednjače u edukaciji i infrastrukturi (eko smještaj, biciklističke staze). Nadalje, Gorski kotar i Slunj razvijaju tematske pakete (vikend za parove, eko kampiranje), što je smjer koji TZP Četiri rijeke treba pratiti.

Destinacija TZP Četiri rijeke ima značajan potencijal kao prirodna i aktivna vikend-destinacija s naglaskom na kupanje, veslanje i relaksaciju u netaknutoj prirodi, ali konkurira destinacijama s jačom brend-prisutnošću i infrastrukturom. Kako bi postala konkurentnija, preporuča se ulaganje u digitalni marketing i vizualni identitet brenda '4 rijeke', kao i razvoj tematskih paketa i selektivnih proizvoda za ciljana tržišta.

2.6. Analiza stanja digitalizacije

Svijet današnjice obilježava digitalna povezanost i mrežna iskustva. Ubrzani tehnološki napredak potiče digitalizaciju svih ljudskih aktivnosti, uključujući turizam. Prelazak na digitalno otvara put prema dostupnijoj globalnoj kulturi, prodaji, putovanjima i društvenim mrežama. Digitalne tehnologije i prakse sve više uključuju turiste u doživljaj destinacije, stvarajući potrebu za novim znanjima i kompetencijama dionika u turizmu, kao i praćenjem trendova u primjeni IKT-a u turističkoj ponudi.

Potražnja turista za digitalnim edukativnim sadržajima i kreativnim aktivnostima tijekom odmora postaje sve izraženija, što u svijetu današnjice predstavlja ključ za osnaživanje turističkog tržišta na području TZP Četiri rijeke. Stoga se ističe važnost korištenja digitalnih tehnologija u osmišljavanju turističkih proizvoda i usluga, osobito s naglaskom na valorizaciji kulturne i prirodne baštine te bioraznolikosti.

Povezivanje kulturnih institucija s digitalnim tehnologijama može postati važan motiv dolaska turista te poticaj za dodatne aktivnosti tijekom boravka. U tom kontekstu, sve šira primjena IKT

platformi za informiranje i usmjeravanje posjetitelja, digitalna interpretacija sadržaja kroz *storytelling*, te modernizacija turističkih atrakcija – poput interpretacijskih centara, muzeja, zaštićenih prirodnih i kulturnih dobara, postaju ključne točke razvoja.

Promocija putem digitalnih platformi i specifičnih kanala oglašavanja neizostavna je za unaprjeđenje turizma na području TZP Četiri rijeke.

Digitalna infrastruktura te pametni gradovi i sela

Grad Duga Resa, kao predvodnik digitalizacije, ističe se razvojem pametnog grada. Još 2016. godine proglašen je gradom s najbržim internetom u Europi, a 2025. pokreće projekt uspostave IT sustava i digitalnih rješenja. Uz Dugu Resu, u općinama Generalski Stol, Netretić, Bosiljevo i Barilović osigurana je besplatna WiFi mreža, a Općina Netretić dodatno sudjeluje u uspostavi Jedinственог digitalnog pristupnika prema EU standardima.

U svojim razvojnim strategijama, Duga Resa i Generalski Stol ističu važnost digitalne tranzicije te je uvrštavaju među ključne razvojne smjerove i prioritete.

Obrazovanje i razvoj digitalnih kompetencija

Duga Resa ima razvijenu obrazovnu infrastrukturu s fokusom na digitalne vještine. Srednja škola provodi programe za dizajn i digitalne tehničare, dok Pučko otvoreno učilište nudi cjeloživotno obrazovanje i programe prekvalifikacije. Digitalno-inovacijski hub i inkubator pod okriljem razvojne agencije InovaDR potiču samozapošljavanje i razvoj lokalnog gospodarstva.

Digitalne usluge u turizmu

Prilikom istraživanja stanja digitalizacije na području Turističke zajednice područja Četiri rijeke, uočeni su dodatni naponi u integraciji digitalnih tehnologija u turističku ponudu. Na službenoj web stranici TZP Četiri rijeke dostupne su virtualne šetnje ključnim znamenitostima, poput dvoraca Bosiljevo, Novigrad na Dobri i Barilović, kao i prirodnih ljepota rijeka Mrežnice, Kupe, Korane i Dobre. Ove interaktivne ture omogućuju posjetiteljima da unaprijed istraže destinaciju i planiraju svoj posjet.

Ono što je pohvalno jest činjenica da TZP Četiri rijeke kontinuirano radi na povećanju online vidljivosti destinacije. Primjerice, u 2024. godini proveden je projekt 'Povećanje online vidljivosti područja Četiri rijeke', s ciljem jačanja prisutnosti na digitalnim platformama i privlačenja većeg broja posjetitelja putem interneta.

Prijedlozi za unaprjeđenje

Trenutne digitalne inicijative u turizmu obuhvaćaju korištenje IKT platformi za informiranje posjetitelja, online rezervacijske sustave te razvoj interaktivnih vodiča i virtualnih tura. Postoji prostor za unaprjeđenje kroz uvođenje chatbotova, digitalnih asistenata i proširene stvarnosti (AR) za interpretaciju kulturne i prirodne baštine.

- Uspostava jedinstvene digitalne platforme za TZP Četiri rijeke s informacijama, kartama i online vodičima.

- Postavljanje besplatnih WiFi točaka na ključnim turističkim lokacijama (posebice uz rijeke i kupališta).
- Razvoj aplikacija za vođene ture i promociju lokalne baštine.
- Organizacija edukacija o digitalnim alatima za turističke dionike.
- Poticanje razvoja održivih digitalnih rješenja, poput pametnih info-tabli i digitalnih karti.

Ovim mjerama TZP Četiri rijeke može značajno unaprijediti svoju digitalnu prisutnost, poboljšati doživljaj posjetitelja i potaknuti održivi razvoj turizma u regiji. No, spomenuti dosadašnji napori svakako ukazuju na posvećenost TZP-a Četiri rijeke integraciji digitalnih tehnologija u svoju turističku ponudu, s ciljem poboljšanja iskustva posjetitelja i povećanja konkurentnosti destinacije.

2.7. Analiza organiziranosti i dostupnosti javnih usluga u destinaciji TZP Četiri rijeke

Destinacija TZP Četiri rijeke je prostor bogat prirodnim i kulturnim resursima koja posjeduje potencijal za razvoj selektivnih oblika turizma. No kako bi taj razvoj bio održiv i inkluzivan, nužno je osigurati ravnomjernu dostupnost osnovnih usluga, kako za lokalno stanovništvo, tako i za posjetitelje, izletnike i turiste.

Osnovne uslužne djelatnosti

- Duga Resa ima razvijenu mrežu trgovina (Konzum, NTL i drugi), kao i nekoliko tržnica i pekarnica. Ugostiteljska ponuda uključuje poznate objekte poput restorana Mrežnička kuća, DP i druge
- U općini Barilović, posebno u naselju Barilović, nalaze se manje trgovine (poput Gavranovići) i lokalnih dućana. Ugostiteljstvo se temelji na manjim kafićima i restoranima uz rijeku Koranu
- Generalski Stol i Netretić imaju osnovne usluge trgovine, uz nekoliko OPG-ova koji nude domaće proizvode
- U Bosiljevu postoji nekoliko manjih trgovina, te je ugostiteljska ponuda koncentrirana uz cestovne pravce (npr. B&B restoran Bosiljevo).

Zdravstvene usluge

- Dom zdravlja Duga Resa nudi ambulantu opće medicine, zubnu ordinaciju, pedijatriju i laboratorij
- Specijalna bolnica za produženo liječenje Duga Resa
- Ljekarne: u Dugoj Resi djeluje nekoliko ljekarni, uključujući Ljekarne IP-Pharme Deltis-Pharm

- U općinama djeluju područne ambulante (npr. ambulanta Generalski Stol, ambulanta Netretić, Barilović), no s ograničenim radnim vremenom, što predstavlja izazov za lokalno stanovništvo i turiste
- Specijalističke usluge (interna, neurologija, kirurgija) dostupne su u Općoj bolnici Karlovac, udaljenoj 10 – 25 km od većine naselja
- Turistička medicina nije formalno razvijena, no liječničke usluge moguće je koristiti u hitnim slučajevima preko HZJZ-a ili privatnih ordinacija u Karlovcu.

Vjerske i kulturne institucije

- Na području svih općina djeluju župne crkve
- U Dugoj Resi djeluje Gradska knjižnica i čitaonica, a Centar za kulturu nudi filmske projekcije, izložbe i radionice
- U ostalim općinama kulturni sadržaji organiziraju se najčešće povodom manifestacija.

Obrazovanje i sport

- U Dugoj Resi djeluju:
 - Osnovna škola "Vladimir Nazor" Duga Resa
 - Osnovna škola "Ivan Goran Kovačić"
 - Srednja škola Duga Resa (gimnazijski, medijski tehničar, modni tehničar, grafički dizajner, strukovni smjerovi)
 - Dječji vrtić Duga Resa (3 objekta) + područni u Generalskom stolu
 - Osnovna škola Generalski Stol
 - Barilović (područna škola)
 - Osnovna škola Netretić
 - Osnovna škola Bosiljevo

Sve češće se bilježi pad broja učenika i problem prijevoza učenika u srednje škole u Dugoj Resi ili Karlovcu.

- Sportski sadržaji:
 - Gradski stadion Duga Resa, Stolnoteniska dvorana "A. Tova Stipančić", Vježbalište-dvorana Tae-kwon do kluba Duga Resa, Šahovska Dvorana - prostor Udruge umirovljenika, Kuglana na Inzlu, Igralište u novom centru Duge Rese, Igralište pri OŠ "I. G. Kovačić", Igralište Športskog doma, Športski dom, Igralište pri OŠ "Vladimir Nazor", Dvorana OŠ "Vladimir Nazor", Dvorana Srednje škole Duga Resa, Igralište u sklopu Stadiona, Streljana SK D.Resa, Vježbalište na kupalištu, vježbalište na desnoj obali Mrežnice, Igralište 'Stara sela', Igralište MO G.Mrzlo Polje, Igralište ŠD Mladost D.Mrzlo Polje, Planinarski dom "Robert

Polović", Ribarska kuća mrijestilište KŠR Mrežnica, Teniski tereni 'Brig', Igralište pri Područnoj školi Donji Zvečaj, Teniski teren Restorana DP, Ribarski dom Galović selo, Igralište pri Područnoj školi Belavići, Stadion NK VOŠK Belavići, Stadion NK MREŽNICA Zvečaj , Dvorana MO Zvečaj

- Otvoreni bazeni Lešće
- Popularni oblici rekreacije uključuju biciklizam, vožnju kajakom po Mrežnici, plivanje, te planinarenje i sportski ribolov.

Financijske i poštanske usluge

- Banke i bankomati(ZABA, PBZ, Erste, Raiffeisen, Karlovačka) dostupni su u Dugoj Resi
- Poštanski ured dostupan je u Dugoj Resi. U ostalim općinama postoje poštanski uredi (Netretić, Generalski Stol, Barilović, Bosiljevo), no s radnim vremenom ograničenim na 3–4 sata dnevno
- Elektroničko plaćanje: prisutno u većini ugostiteljskih objekata u Dugoj Resi i uz glavne turističke punktove. U OPG-ovima i iznajmljivačima još uvijek dominira gotovina, iako raste broj POS uređaja.

Uređenost javnih prostora

- Duga Resa ima uređene šetnice uz Mrežnicu (kupalište kod mosta), gradski park i uređene obale za kupanje
- U Bosiljevu je obnovljen stari grad Bosiljevo, iako je još uvijek slabije turistički valoriziran
- Kante za odvajanje otpada, eko-otoci i informativne ploče postavljaju se u suradnji s Čistoćom Karlovac i Komunalnim poduzećem Duga Resa

Javne i žurne službe

- Policijska postaja Duga Resa pokriva cijelu destinaciju, s povremenim ophodnjama u ruralnim dijelovima.
- Vatrogasne postrojbe: JVP Duga Resa, DVD Barilović, Generalski Stol, Netretić i Bosiljevo
- HGSS Karlovac pokriva područje, posebno Mrežnicu i šumske predjele (češći pozivi ljeti zbog nesreća u vodi)
- Civilna zaštita općina i grada djeluje u sklopu lokalnih stožera (npr. Barilović i Netretić imaju lokalne protupožarne planove i spremišta opreme).

Zaključno, destinacija TZP Četiri rijeke ima dobru organiziranost usluga u urbanom centru (Duga Resa), dok su općine Bosiljevo, Netretić, Barilović i Generalski Stol suočene s demografskim padom i smanjenom dostupnošću određenih javnih društvenih usluga, osobito zdravstvenih i obrazovnih. Unatoč tome, prirodna raznolikost i lokalna inicijativa stvaraju temelje za razvoj turizma temeljenog na prirodi, aktivnostima i bogatoj kulturnoj baštini. Nužno je i dalje ulagati u komunalnu infrastrukturu, digitalizaciju usluga i bolju povezanost ruralnih sredina s glavnim centrom, matičnom Županijom i susjednim županijama.

2.8. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Turistička zajednica područja Četiri rijeke nositelj je turističke promocije, odnosno, komunikacijskih aktivnosti usmjerenih prema turističkom tržištu i internoj javnosti na području TZ-a.

Budžet. Prema Planu i programu rada TZP Četiri rijeke za 2024. godinu, planirani ukupni prihodi iznose 346.000,00 eura, što predstavlja povećanje u odnosu na financijski plan za 2023. godinu zahvaljujući oporavku turističkog tržišta nakon pandemije i većim mogućnostima prijave projekata na natječaje HTZ-a, Ministarstva turizma, Karlovačke županije i njezine turističke zajednice. Najveći dio čine prihodi iz proračuna općine/ grada/ županije i državnog proračuna i to ponajviše iz Grada Duge Rese te Karlovačke županije. Veliki dio prihoda dolazi i iz izvornih prihoda, točnije prihoda od turističke pristojbe (30.000,00 eura) i prihoda od članarine TZ (30.000,00 eura).

Kad je riječ o rashodima, financijski plan za 2024. godinu predviđa rashode u iznosu od 346.000,00 eura. Najveći dio budžeta otpada na razvoj turističkih proizvoda (40,9%, odnosno 141.500,00 eura), i u okviru toga za podršku razvoja turističkih događaja (84,8%). Na administrativne poslove odlazi 15,9% budžeta (55.000,00 eura), ponajviše na plaća zaposlenika (81,8%. Odnosno 45.000,00 eura). Na aktivnosti komunikacije i oglašavanja, za koju je planirano 57.500,00 eura, oko 72% izdvaja se za marketinške i poslovne suradnje, od čega najviše otpada na tematske promo materijali područja Četiri rijeke.

Promocija TZP Četiri rijeke. Od promocijskih materijala Turistička zajednica prostora Četiri rijeke raspolaže sa:

- Brošura Turističke informacije. Riječ je o materijalu Hrvatske turističke zajednice u kojem se promoviraju bogatstva Hrvatske kroz podjelu na regije, s naglaskom na raznovrsne oblike turizma. Prostor TZP Četiri rijeke svrstava se u regiju Lika-Karlovac. Iako se spominju prirodno bogatstvo četiri rijeke i mogućnosti aktivnog turizma, općine u sastavu TZP Četiri rijeke te njihova kulturna dobra nisu posebno istaknute.
- Brošura Skrivena blaga hrvatske unutrašnjosti. U brošuri Hrvatske turističke zajednice promoviraju se destinacije kontinentalne Hrvatske. Prostor TZP Četiri rijeke spominje se u poglavlju Karlova, s naglaskom na prirodnu baštinu rijeka i bogatu enogastronomsku ponudu. Međutim, turistički potencijali i proizvodi specifični za područje TZP Četiri rijeke ponovno nisu detaljno predstavljani.
- Brošura Hrvatska puna života. Riječ je o imidž-info brošuri koja promovira glavne atrakcije Hrvatske podijeljene prema regijama, uz mnoštvo atraktivnih fotografija. Područje TZP Četiri rijeke ponovno je svrstano u regiju Lika-Karlovac, s naglaskom na povijesnu baštinu (Novigrad na Dobri i Stari grad Bosiljevo) te ponudu vezanu uz rijeke.
- Brošura Zdravstveni turizam u Hrvatskoj. Materijal se fokusira na prikaz ponude zdravstvenog turizma u Hrvatskoj prema regijama. U regiji Lika i Karlovac naglašava se

čisti zrak i vode, duge šetnje u prekrasnoj prirodi i mogućnost za aktivnosti na otvorenome.

- Brošura Nordijsko hodanje. Brošura pruža detaljan pregled staza za nordijsko hodanje između Karlovca i Duge Rese. Sadrži i detaljne karte s prikazima dijelova staza, uz informacije o duljini, podlozi, nadmorskoj visini i okolnim atrakcijama. Brošura je dostupna na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku.
- Digitalna slikovnica Duga Resa – moje mjesto pod suncem. Slikovnica daje prikaz povijesti, znamenitosti i školovanja u Dugoj Resi. Izrađena je od strane OŠ "Vladimir Nazor" Duga Resa u sklopu Erasmus+ projekta.
- Turistička karta područja Četiri rijeke. Riječ je o karti atrakcija koju je izradila TZP Četiri rijeke. Karta daje odličan prikaz turističkih atrakcija u prostoru s detaljnijim opisima određenih aktivnosti i znamenitosti. Karta je dostupna na hrvatskom i engleskom jeziku.

Ono što nedostaje među promotivnim materijalima jest opširnija jedinstvena brošura koja ističe kompletnu turističku ponudu TZP Četiri rijeke, uključujući sve dostupne aktivnosti, prirodne ljepote, kulturnu baštinu i ostale atrakcije.

Web stranica (<http://tzbpz.hr>). Informacije na stranici organizirane su u šest glavnih izbornika: 'Početna', 'Događanja', 'Smještaj', 'Istražite', 'Info kutak' i 'Kontakt'. Na početnoj stranici prikazuju se isječci s događaja i aktivnosti s područja TZP Četiri rijeke, prečaci za pregled turističke ponude pod izbornikom 'Istraži', kalendar događanja za 2025. godinu te novosti. U izborniku 'Događanja' nalazi se pregled aktualnih događaja, dok izbornik "Smještaj" sadrži popis i kontakt podatke za pedesetak smještajnih objekata razvrstanih u tri kategorije: hoteli, moteli/ privatni smještaj i kampovi, što korisnicima olakšava pregled i odabir smještaja. Pod izbornikom 'Istražite' dostupan je pregled važnih događanja, gastronomske ponude s popisom restorana, prirodnih i kulturnih znamenitosti te različitih aktivnosti dostupnih na području TZ-a. Stranica nudi i virtualne šetnje glavnim znamenitostima i rijekama te interaktivnu kartu područja Četiri rijeke s označenim točkama smještaja, restorana, aktivnosti i znamenitosti, što je izvrstan alat za planiranje putovanja. U izborniku 'Info kutak' nalaze se osnovne informacije o TZ-u, relevantna dokumentacija, promotivni materijali (video i foto sadržaji) te kutak za iznajmljivače s materijalima potrebnima za uspješno poslovanje. Stoga, prvo što bi valjalo u budućnosti napraviti je dodati mogućnost pretraživanja portala po ključnim riječima kako bi se dodatno olakšala navigacija stranice. Drugo, jest prilagodba stranice stranim jezicima, odnosno, osiguravanje da se prilikom odabira jezika cijeli sadržaj, uključujući naslovnicu, prikazuje na odabranom jeziku što bi poboljšalo pristupačnost za inozemne posjetitelje. Treće, valjalo bi razdvojiti informacije namijenjenih turistima od onih za internu i poslovnu javnost, kako bi se korisnicima olakšao pronalazak relevantnih sadržaja.

Promocija na društvenim mrežama. Objavljivanje relevantnog i privlačnog sadržaja vezanog uz turističku ponudu ključno je za uspješnu promociju na društvenim mrežama. Turistička zajednica područja Četiri rijeke aktivno se promovira putem Facebooka i Instagrama. Facebook stranica,

pod nazivom Turistička zajednica područja Četiri rijeke, broji 8,9 tisuća pratitelja i ima 7,7 tisuća oznaka 'sviđa mi se'. Na stranici se redovito objavljuju aktualnosti vezane uz turističku ponudu, uključujući događanja, najave manifestacija, aktivnosti Turističke zajednice i druge relevantne informacije. Uz Facebook, Turistička zajednica koristi i Instagram profil pod nazivom Visit4Rivers. Ova vizualna platforma važna je za dijeljenje atraktivnih fotografija i videozapisa kojima se potiče dolazak posjetitelja. Instagram profil ima 1.346 pratitelja i više od 550 objava. Vizualno je povezan s Facebookom i službenim web stranicama putem prepoznatljivog logotipa. Turistička zajednica vrlo je aktivna na društvenim mrežama, s objavama nekoliko puta tjedno. Sadržaj je trenutno dostupan isključivo na hrvatskom jeziku, a na naslovnim stranicama jasno su istaknuti kontakt podaci TZP Četiri rijeke.

Video sadržaji. Za promociju putem video sadržaja Turistička zajednica na web stranici prikazuje i koristi 10 kratkih videa u trajanju od nekoliko minuta. To su: 'Turistički vodič Područja Četiri rijeke', 'Komadić raja Hrvatske - Područje Četiri rijeke', 'Grad Duga Resa', 'Advent na Mrežnici 2019', 'Rijeka Mrežnica - ljepotica našeg kraja', 'Božićni rafting na Mrežnici 2019', 'Grin Fest 2018.', 'Ljeto na Mrežnici - koncert Neki to vole vruće', 'Grin Fest 2020. - koncert "VATRA na vodi". Osim toga, TZP Četiri rijeke ima YouTube kanal (@visit4rivera) u kojem objavljuje videozapise s raznih aktivnosti i festivala s više od 100 pretplatnika. Od 60-ak videozapisa, najgledaniji su upravo promocijski video materijali 'Skriveni dragulj - četiri rijeke' s preko 30 tisuća pregleda i 'Rijeka Mrežnica - ljepotica našeg kraja' s više od četiri tisuće pregleda. Pohvalno je što su neki promocijski video materijali poput 'Biser kontinentalne Hrvatske - Područje Četiri Rijeke' dostupni na čak tri jezika – hrvatski, engleski i njemački.

3. RESURSNA OSNOVA

Resursna osnova destinacije TZP Četiri rijeke (Duga Resa, Barilović, Netretić, Generalski Stol i Bosiljevo) obuhvaća raznolik skup prirodnih i kulturnih atrakcija te infrastrukture ključne za razvoj turizma. Kvaliteta i dostupnost ovih resursa predstavljaju temelj za kreiranje autentične i održive turističke ponude, pri čemu je nužna njihova sustavna analiza i valorizacija kako bi se osigurao razvoj temeljen na realnim tržišnim potencijalima i održivosti.

3.1. Turističke atrakcije

Turistički resursi i atrakcije čine osnovu razvoja destinacije, pri čemu resursi obuhvaćaju i prirodne vrijednosti, infrastrukturu te nadgradnju, dok su atrakcije ključni motivatori dolaska turista. Ovisno o svojoj funkciji, mogu biti primarne (glavni motiv dolaska) ili sekundarne (nadopuna turističkom doživljaju). Također, mogu se razlikovati prema stupnju spremnosti za turističko korištenje na potencijalne i realne atrakcije.

3.1.1. Metodološki okvir za analizu i vrednovanje atrakcija

Za analizu turističkih resursa destinacije TZP Četiri rijeke primijenjena je funkcionalna klasifikacija prema Kušenu (2002.), koja omogućava sistematičan pregled i vrednovanje ključnih elemenata turističke ponude. Na temelju ove metodologije, resursi i atrakcije podijeljeni su u tri osnovne kategorije:

1. Prirodna baština

- Rijeke i vodene površine
- Geološke i geomorfološke značajke
- Biljni i životinjski svijet
- Klima i ekološke značajke
- Zaštićeni prirodni lokaliteti

2. Antropogena baština

- Kulturno-povijesna baština (stari gradovi, utvrde, sakralni objekti)
- Tradicijska kultura života i baštinska kulturna rada
- Znamenite osobe i povijesni događaji povezani s TZP Četiri rijeke

3. Manifestacije i turistička infrastruktura

- Tradicionalne manifestacije i događanja
- Sportsko-rekreacijski objekti i aktivnosti (rafting, kayaking, biciklističke i pješačke staze)
- Turističke rute, putovi i ceste prilagođene aktivnom turizmu

Za potrebe analize korišteni su razni izvori podataka, uključujući registre zaštićene prirodne i kulturne baštine, povijesne izvore te intervju s relevantnim dionicima. Dodatno, provedeni su terenski obilasci i istraživanja kako bi se detaljno procijenio potencijal svakog resursa u kontekstu održivog razvoja turizma.

Atrakcije destinacije TZP Četiri rijeke vrednovane su prema sljedećim kriterijima:

- **Trenutni značaj resursa kao atraktivnog elementa destinacije:**
 - Međunarodni (M)
 - Nacionalni (N)
 - Regionalni (R)
 - Lokalni (L)
- **Razina spremnosti za turističko korištenje:**
 - Spremne (S) – potpuno integrirane u turističku ponudu
 - Djelomično spremne (DS) – potrebna dodatna ulaganja u infrastrukturu i promociju
 - Nespremljene (NS) – trenutno neiskorištene, ali s potencijalom za razvoj

Ovim pristupom omogućava se sustavno praćenje i razvoj turističkih atrakcija destinacije TZP Četiri rijeke, čime se pridonosi jačanju konkurentnosti, očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti te održivom razvoju turizma.

3.1.2. Prirodna baština

Područje destinacije TZP Četiri rijeke ističe se iznimnim prirodnim bogatstvima, s naglaskom na rijeke Mrežnicu, Kupu, Dobru i Koranu, koje oblikuju njegov pejzaž i predstavljaju ključne resurse za razvoj održivog turizma. Raznolikost hidroloških obilježja, od mirnih kupališta na Mrežnici do kanjona Kupe, pridonosi atraktivnosti područja za posjetitelje koji traže prirodne ljepote i aktivnosti na otvorenom.

Područje obiluje vrijednim ekosustavima i bogatom bioraznolikošću, što je potvrđeno i kroz zaštitu brojnih lokaliteta u sklopu ekološke mreže NATURA 2000. Među značajnim područjima ističu se Brajakovo brdo, Mrežnica-Tounjčica, te u obodnom dijelu područja Ogulinsko-plašćansko područje i područje oko Kuštovke, koja su prepoznata po očuvanim prirodnim staništima i rijetkim vrstama flore i faune. Osim toga, Šuma Roganac, brojna lovišta (Bosiljevo, Družac, Ravno, Zvečaj, Generalski Stol, Duga Resa, Netretić, Perjasička kosa) te bogat riblji fond dodatno obogaćuju prirodnu raznolikost destinacije, omogućujući razvoj ekoturizma i edukativnih programa o zaštiti prirode.

Zaštićena područja ovog kraja obuhvaćaju i Spomenik prirode Mrežnica-Tounjčica, Značajni krajobraz Mrežnica te Spomenik parkovne arhitekture – Park uz Stari grad Bosiljevo, čime se potvrđuje njihova kulturna i prirodna vrijednost. Povijesne i krajobrazne značajke ovog prostora otvaraju mogućnosti za interpretaciju kulturne baštine u kombinaciji s prirodnim atrakcijama, čime destinacija može ponuditi jedinstvene doživljaje posjetiteljima.

U kontekstu održivog razvoja, potencijal destinacije Četiri rijeke leži u balansiraju zaštite prirodnih vrijednosti s razvojem turizma temeljenog na aktivnostima na vodi, sportskom i avanturističkom turizmu te interpretaciji prirodne i kulturne baštine. Implementacijom planskog upravljanja i odgovornim korištenjem resursa, destinacija može dugoročno unaprijediti svoju ponudu te istovremeno očuvati autentičnost i ekološku ravnotežu ovog jedinstvenog područja.

Tablica 3.1.1. Pregled i vrednovanje prirodne baštine

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Rijeka Mrežnica	Vode na kopnu	M	DS
Rijeka Kupa	Vode na kopnu	N	DS
Rijeka Dobra	Vode na kopnu	N	DS
Rijeka Korana	Vode na kopnu	N	DS
Kupališta na Mrežnici	Vode na kopnu	M	DS
Kanjon Kupe	Vode na kopnu	R	NS
Šuma Roganac	Biljni i životinjski svijet	R	NS

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Lovišta (Bosiljevo, Družac, Ravno, Zvečaj, G. Stol, Duga Resa. Netretić, Perjasička kosa)	Biljni i životinjski svijet	R	DS
Riblji fond	Biljni i životinjski svijet	M	DS
Spomenik prirode Mrežnica-Tounjčica	Zaštićena područja	N	DS
Značajni krajobraz -Mrežnica	Zaštićena područja	N	DS
Spomenik parkovne arhitekture – Bosiljevo-Park uz Stari Grad	Zaštićena područja	R	NS
Brajkovo brdo	NATURA 2000	R	NS
Mrežnica- Tounjčica	Natura 2000	R	NS
Ogulinsko-plašćansko područje	Natura 2000	R	NS
Područje oko Kuštovke	Natura 2000	R	NS

Obrada: Institut za turizam R- regionalni značaj, N – nacionalni značaj, M – međunarodni značaj

3.1.3. Kulturna baština

Područje destinacije TZP Četiri rijeke bogato je kulturno-povijesnom baštinom koja svjedoči o dugoj i slojevitoj prošlosti ovog prostora. Brojna nepokretna kulturna dobra, značajne povijesne ceste te kulturno-povijesne cjeline oblikuju identitet regije i pružaju široke mogućnosti za razvoj kulturnog turizma i interpretacije baštine.

Jedan od najznačajnijih infrastrukturnih spomenika su povijesne ceste Lujzijana i Karolina, koje su nekada bile ključne prometnice povezivanja kontinentalne Hrvatske s Primorjem. Njihova povijesna važnost i danas je vidljiva u strukturi prostora i naselja uzduž njihovih trasa, čineći ih vrijednim segmentom kulturnog krajolika.

Među najistaknutijim povijesnim lokalitetima nalazi se Stari grad Novigrad na Dobri, kao i ruševine Starog grada Barilović i Starog grada Bosiljevo, koji su nekada činili važne obrambene točke i upravne centre. Ove utvrde svjedoče o burnoj povijesti regije, posebice u kontekstu obrane od Osmanlija, a danas predstavljaju atraktivne lokacije za istraživanje i revitalizaciju kroz kulturni turizam, uz preduvjet rješavanja vlasništva.

Slika 3.1.3. Simbol industrijske baštine – Pamučna industrija Duga Resa

Foto: Institut za turizam

Područje destinacije obiluje sakralnom baštinom, među kojom se ističu Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Novigradu na Dobri, Crkva sv. Antuna Padovanskog u Duga Resi, Crkva sv. Katarine u Kunićima Ribničkim i mnoge druge. Sakralni objekti svjedoče o bogatoj duhovnoj tradiciji ovog kraja, a njihov arhitektonski značaj pridonosi očuvanju identiteta lokalnih zajednica, te premda nižeg značaja od dvoraca i utvrda uz kvalitetno povezivanje tematskim stazama mogu imati veći značaj u budućem razvoju turizma.

Kulturno-povijesne cjeline poput radničkih naselja Kasar i Inzl u Duga Resi, ambijentalne kulturno-povijesne cjeline Srednje Prilišće te kulturno-povijesne ruralne cjeline Donji Mrzljaki čuvaju sjećanja na gospodarski i društveni razvoj ovog kraja. Posebno se ističe Tvornica pamučne industrije Duga Resa, koja je ostavila dubok trag u industrijskoj povijesti regije.

Uz materijalnu baštinu, područje destinacije poznato je i po nematerijalnoj kulturnoj baštini, među kojom se ističe glazbeni izričaj 'guci' s područja Karlovačke županije, specifična glazbena tradicija koja je prepoznata kao kulturno dobro. Važno je spomenuti i poznate povijesne osobe vezane uz ovaj kraj, poput Vuka Krste Frankopana, Frana Krste Frankopana, Ane Katarine Frankopan te Laval Nugenta von Westmeatha, koji su ostavili neizbrisiv trag u povijesti Hrvatske i Europe.

Ova raznolika i bogata kulturna baština predstavlja temelj za daljnji razvoj održivog kulturnog turizma u destinaciji TZP Četiri rijeke, pružajući mogućnosti za interpretaciju povijesti kroz

edukativne ture, tematske rute, rekonstrukcije povijesnih događaja te vrednovanje nematerijalne baštine.

Tablica 3.1.2. Pregled i vrednovanje kulturne baštine

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Luzijana	Povijesna cesta	N	NS
Karolina	Povijesna cesta	N	NS
Jozefina cesta	Povijesna cesta	N	NS
Stari grad Novigrad na Dobri	Nepokretno kulturno dobro	M	DS
Tvornica pamučne industrije Duga Resa	Nepokretno kulturno dobro	N	NS
Radnička naselja Kasar i Inzl (Duga Resa)	Kulturno-povijesna cjelina	R	NS
Ruševine Starog Grada Barilović	Nepokretno kulturno dobro	R	DS
Arheološko nalazište Crkvišće	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Stari grad Bosiljevo	Kulturno-povijesna cjelina	N	DS
Mlin na rijeci Dobri	Nepokretna pojedinačna	R	NS
Ambijentalna kulturno-povijesna cjelina Srednje Prilišće	Kulturno-povijesna cjelina	R	NS
Gradišće Bukovlje	Arheologija	L	NS
Crkva Presvetog Trojstva, Cerovac Barilovički	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Arhanđela Mihajla i Gavrila, Perjasica	Kulturno-povijesna cjelina	R	NS
Crkva sv. Marije Magdalene, Srednje Prilišće	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Most na rijeci Globornici, Generalski Stol	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Crkva Gospe Lurdske i sv. Josipa, Leskovac Barilovički	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Kapela sv. Roka, Petrakovo Brdo	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Kapela sv. Josipa i kurija župnog dvora, Završje Netretičko	Nepokretno kulturno dobro	L	NS

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Crkva sv. Antuna Padovanskog, Duga Resa	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Gospodarski kompleks Strahovnjak, Vinski Vrh	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Most na rijeci Dobri, Erdelj	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Kurija Vukasović, Mali Modruš Potok	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Jurja mučenika, Gorinci	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Novigrad na Dobri	Nepokretno kulturno dobro	N	DS
Ruševine starog grada Novigrada, Zagradci	Nepokretno kulturno dobro	N	DS
Crkva sv. Petra apostola Sveti Petar Mrežnički	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Crkva sv. Leonarda, Donje Prilišće	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Mateja, Johi	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Ivana Krstitelja Donji Zvečaj	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Crkva sv. Mihovila, Erdelj	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Pravoslavna crkva Uspenja Bogorodice - sjedište štaba, Srednji Poloj	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva Uzvišenja sv. Križa, Završje Netretičko	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Jurja, Vukova Gorica	Nepokretno kulturno dobro	L	NS

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Crkva sv. Antuna, Kunići Ribnički	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Kulturno-povijesna ruralna cjelina Donji Mrzljaki	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Katarine i kurija župnog dvora, Kunići Ribnički	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Kapela sv. Jurja, Mateško Selo	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Nikole biskupa i kurija župnog dvora, Lipa	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Kurija Lipa	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Crkva sv. Antuna Padovanskog i kapela poklonac, Generalski Stol	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Mlin na rijeci Dobri, Crno Kamanje	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Kulturno - povijesna cjelina grada Duge Rese, Duga Resa	Kulturno-povijesna cjelina	R	NS
Kapela sv. Ivana Krstitelja, Umol	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Barbare, Pribanjci	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, Orišje	Nepokretno kulturno dobro	L	NS
Crkva sv. Mavra opata, Bosiljevo	Nepokretno kulturno dobro	R	DS
Most na rijeci Dobri, Novigrad na Dobri	Nepokretno kulturno dobro	N	DS
Glazbeni izričaj 'guci' s područja Karlovačke županije	Nematerijalno dobro	R	NS
Crkva sv. Jurja Lešće na Dobri	Nepokretno kulturno dobro	R	NS

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Velika i mala vila Duga Resa	Nepokretno kulturno dobro	R	NS
Vuk Krsto Frankopan	Poznate osobe	R	NS
Fran Krsto Frankopan	Poznate osobe	N	NS
Ana Katarina Frankopan	Poznate osobe	N	NS
Laval Nugent von Westmeath	Poznate osobe	L	NS
Antun Tova Stipančić	Poznate osobe	L	NS
Josef Jerusalem, Wilhelm Anninger i Siegmund Mende	Poznate osobe	R	NS

Slika 3.1.3.1. Napuštena mlinica na Mrežnici

Foto: Institut za turizam

3.1.4. Javna turistička infrastruktura i manifestacije

Područje destinacije TZP Četiri rijeke, kao što je ranije navedeno obiluje prirodnim ljepotama i raznolikim turističkim atrakcijama, no još uvijek postoji značajan prostor za unaprjeđenje turističke infrastrukture, posebice kada je riječ o biciklističkim i pješačkim tematskim rutama. Iako postoje određene biciklističke staze, poput rute Žakanje – Netretić – Žakanje, njihov broj i povezanost nisu dovoljni za sustavno razvijanje cikloturizma u regiji. Također, tematske pješačke staze su rijetke i nedovoljno interpretirane, što otežava posjetiteljima dublje upoznavanje s

prirodnim i kulturnim vrijednostima područja. Jedan od najatraktivnijih prirodnih punktova je Šetalište Tušmer na brdu Vinica, koje pruža mogućnost ugodne šetnje i uživanja u krajoliku, no nedostatak dodatnih interpretacijskih elemenata i infrastrukture smanjuje njegov puni turistički potencijal. Adrenalinski i rekreativni turizam također imaju značajan potencijal razvoja, osobito uz postojeće sadržaje poput Mrežnica Adrenalina, Ranch Felkera i Little Forest Ranča, koji nude razne aktivnosti na otvorenom.

Slika 3.1.4.1. Plakat za Grin fest 2025

Izvor: TZP Četiri rijeke

Destinacija se može pohvaliti raznolikim manifestacijama, no one su uglavnom lokalnog karaktera i još uvijek nisu prepoznate na širem turističkom tržištu. Događaji poput Vincekova, Grin Festa, Narodnog festivala folklor, Ljeta na četiri rijeke i Jeseni na četiri rijeke - Dani meda pridonose očuvanju tradicije i kulturnog identiteta, ali zahtijevaju dodatna ulaganja u promociju i proširenje sadržaja kako bi privukli veći broj posjetitelja. Od sportskih i adrenalinskih događaja, Quattro River Rally, Cro Race i posebice WRC Croatia Rally predstavljaju atraktivne događaje za ljubitelje moto-sporta i biciklizma, te imaju značajno veću međunarodnu vidljivost.

Slika 3.1.4.2. Most na Dobri

Foto: Institut za turizam

Tablica 3.1.3. Pregled i vrednovanje

Atrakcija	Vrsta	Značaj	Spremnost
Šetalište Tušmer na brdu Vinica	Turistički putevi	R	DS
Pastoralni centar u Novigradu na Dobri	Turistička infrastruktura	N	S
BICIKLISTIČKE STAZE, Žakanje – Netretić – Žakanje	Turistički putevi	R	DS
Mrežnica Adrenalin	Turistička infrastruktura	N	DS
Ranch Felker	Turistička infrastruktura	R	S
Little Forest Ranch	Turistička infrastruktura	R	S
Toplice Lešće	Turistička infrastruktura	R	NS
Vanjski bazeni Lešće	Turistička infrastruktura	R	S
Vincekovo	Manifestacija	L	S
Quattro River Rally	Manifestacija	M	S
WRC Croatia Rally	Manifestacija	M	S
Grin Fest	Manifestacija	N	S
Međunarodni Festival Folklor	Manifestacija	N	S
Ljeto na četiri rijeke	Manifestacija	R	S
Cro Race	Manifestacija	N	S
Jesen na četiri rijeke – Dani meda	Manifestacija	R	DS
Kestenijada Bosiljevo	Manifestacija	R	S
Gljivarsko večer	Manifestacija	L	S
Advent Duga Resa	Manifestacija	R	S
Božićni rafting	Manifestacija	N	S

Obrada: Institut za turizam

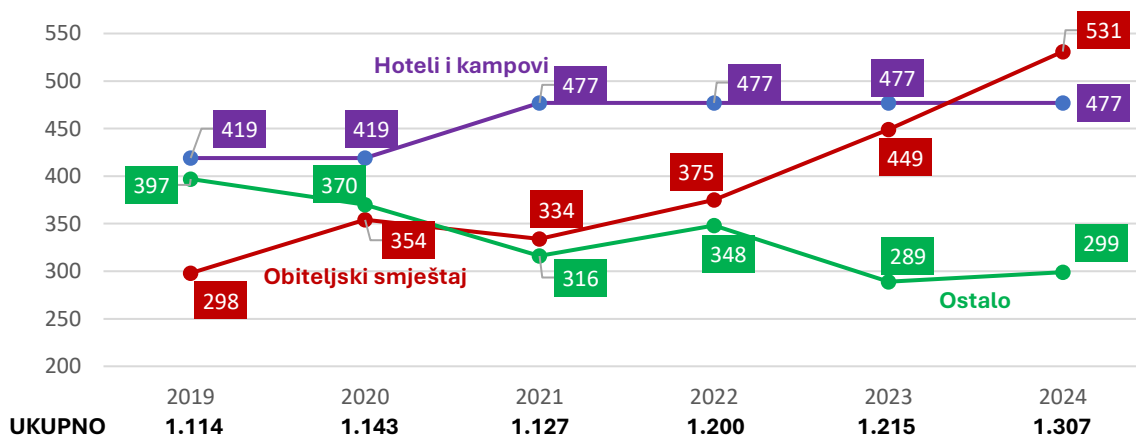
Sezonske manifestacije, poput Adventa u Dugoj Resi, Božićnog raftinga i Kestenijade u Bosiljevu, imaju potencijal da produže turističku sezonu, no potrebno je dodatno ulaganje u infrastrukturu i promociju kako bi se osigurala njihova dugoročna održivost i prepoznatljivost izvan lokalnih okvira.

3.2. Ostala turistička suprastruktura

3.2.1 Smještajni kapaciteti

U ovom poglavlju napravljena je analiza komercijalnih smještajnih kapaciteta na području TZP Četiri rijeke temeljem podataka dostupnih iz sustava eVisitor. Kao i kod analize turističkog prometa (poglavlje 2.4.), smještajni objekti su razvrstani u manji broj grupa, a kriterij definiranja grupe je bila važnost vrste/ podvrste objekta (broj objekata, ostvareni turistički promet) unutar turističkih kapaciteta TZP Četiri rijeke te mogućnost povezivanja s drugim sličnim vrstama/ podvrstama. Grupe u koje su objekti razvrstani su Hoteli i kampovi, Obiteljski smještaj i Ostalo, a njihova definicija je dana u poglavlju 2.4. Analiza smještajne ponude, koja se temelji na broju stalnih kreveta, odnosno, ne uzimaju se obzir pomoćni kreveti. Također, u analizi se uzimaju u obzir samo aktivni objekti, tj. samo oni objekti u kojima je u godini ostvareno barem jedno noćenje⁷. Turistički kapaciteti se promatraju u razdoblju od 2019. do 2024. godine.

Slika 3.2.1. Broj registriranih kreveta na području TZP Četiri rijeke prema vrstama smještajnih kapaciteta u razdoblju 2019. – 2024. Na dnu slike je prikazan ukupan broj registriranih kreveta u TZP Četiri rijeke.

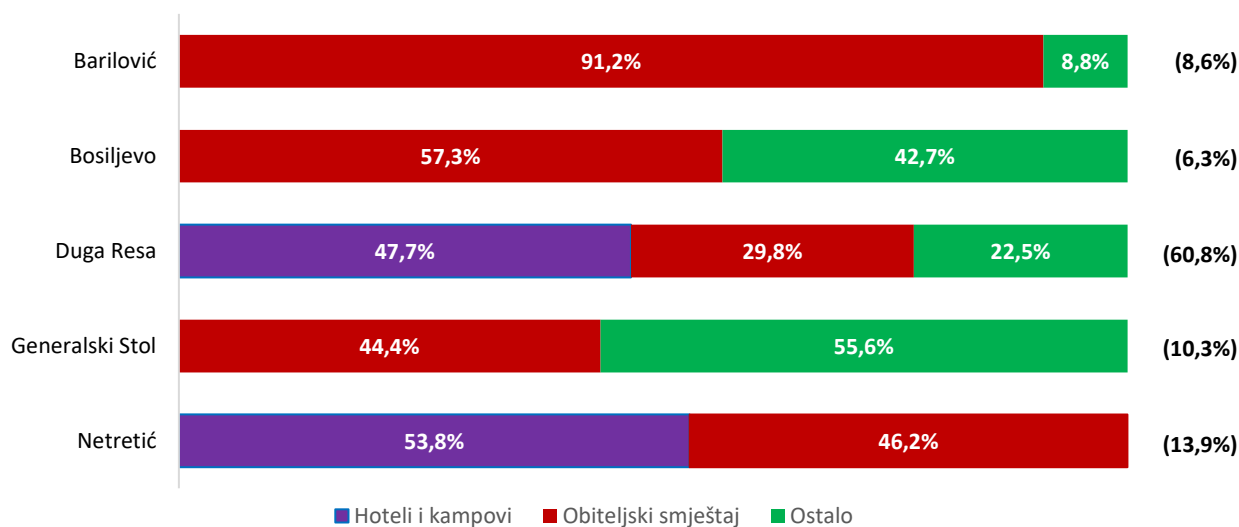
Izvor: eVisitor

Prema podacima sa Slike 3.2.1. može se zaključiti da je broj kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima tijekom razdoblja 2019. – 2024. konstantno rastao. U 2024. je na području TZP Četiri

⁷ Sustav eVisitor točno bilježi noćenja i dolaske, no problem predstavljaju kapaciteti, pogotovo u slučajevima kada dolazi do promjene vlasništva nad objektom i sl. U tom slučaju se isti objekt pojavljuje kao dva (ili više zapisa) u istoj kalendarskoj godini, broj noćenja i dolazaka je dobro izračunat, ali je moguće da se kapaciteti prikazuju dvostruko. S druge strane, broj kreveta u nekom razdoblju se u eVisitoru računa kao broj kreveta na posljednji dan promatranog razdoblja. Ako se objekt u međuvremenu odjavio, onda se ne računa.

rijeke u komercijalnim smještajnim kapacitetima bilo raspoloživo 1.307 kreveta, što je rast od 17,3% u odnosu na 2019., odnosno 7,6% u odnosu na 2023. godinu. Najveći rast broja kreveta je bio u Obiteljskom smještaju⁸: broje kreveta je u odnosu na 2019. porastao za 78,2%, a u odnosu na 2023. za 18,3%. Broj kreveta u vrsti smještaja Hoteli i kampovi se nije mijenjao od 2021. Na području TZP Četiri rijeke djeluju tri hotela i jedan kamp. Broj kreveta u vrsti Ostalo se smanjio za 100 u odnosu na 2019, a glavni razlog je zatvaranje dva hostela. U ostalim podvrstama koje se ubrajaju u vrstu smještaja Ostalo⁹, broj kreveta je ostao približno podjednak tijekom cijelog razdoblja.

Slika 3.2.2. Struktura kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima na području TZP Četiri rijeke u 2024. godini prema jedinicama lokalne samouprave. Broj u zagradama s desne strane označava udjel kreveta u pojedinoj jedinici lokalne samouprave u ukupnom broju kreveta u TZP Četiri rijeke u 2024. godini.

Izvor: eVisitor

Na Slici 3.2.2. prikazana je struktura komercijalnih smještajnih kapaciteta prema jedinicama lokalne samouprave u 2024. godini. Najveći broj kreveta u komercijalnim smještajnim kapacitetima u TZP Četiri rijeke se nalazi na području Duge Rese (više od 60%). Otprilike polovina kreveta u Dugoj Resi je u vrsti smještaja Hoteli i kampovi, 30% je u Obiteljskom smještaju, a ostatak u vrsti Ostalo. U općini Netretić su smještajni kapaciteti podijeljeni između hotela i obiteljskog smještaja (54% naspram 46%), dok se u općini Generalski Stol nešto više kreveta nalazi u skupini Ostalo nego li u Obiteljskom smještaju. Obiteljski smještaj je dominantan u dvije općine

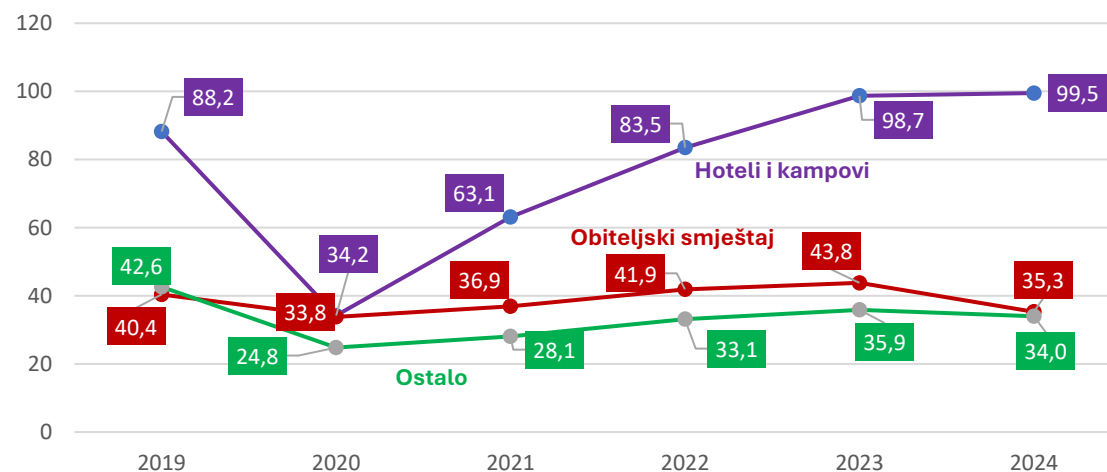
⁸ Prema Tablici 3.2.1. Obiteljski smještaj se ubrajaju eVisitor podvrste: Objekt u domaćinstvu, Kamp u domaćinstvu i Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu).

⁹ Riječ je o podvrstama Apartmani, Kuća za odmor, Soba za iznajmljivanje, Studio apartman, Hostel, Prenočište, Objekt za robinzonski smještaj iz sustava eVisitor.

koje imaju najmanji udjel u komercijalnim smještajnim kapacitetima: u Bariloviću kreveti u obiteljskom smještaju čine više od 90%, a u Bosiljevu 57% svih komercijalnih smještajnih kapaciteta.

Iskorištenost kreveta, mjereno kao broj ostvarenih noćenja po krevetu na godišnjoj razini, najveća je kod vrste Hoteli i kampovi, a u 2024. je bila skoro trostruko veća od iskorištenosti u vrstama smještaja Obiteljski smještaj i Ostalo. Prikaz iskorištenosti dan je na Slici 3.2.4. i vidljivo je da je iskorištenost kreveta doživjela pad za vrijeme pandemijskih godina, a nakon toga se može uočiti rast iskorištenosti. Kod vrste smještaja Hoteli i kampovi najveća iskorištenost je bila u 2024., dok je kod vrsta Obiteljski smještaj i Ostalo najveća bila u 2023. godini. Nešto manja iskorištenost u obiteljskom smještaju je posljedica bržeg rasta kapaciteta od broja ostvarenih noćenja u obiteljskom smještaju, a sličan zaključak vrijedi i za vrstu smještaja Ostalo.

Slika 3.2.3. Iskorištenost kreveta prema vrsti smještajnih kapaciteta na području TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024. Iskorištenost kreveta je izražena kao broj noćenja po krevetu.

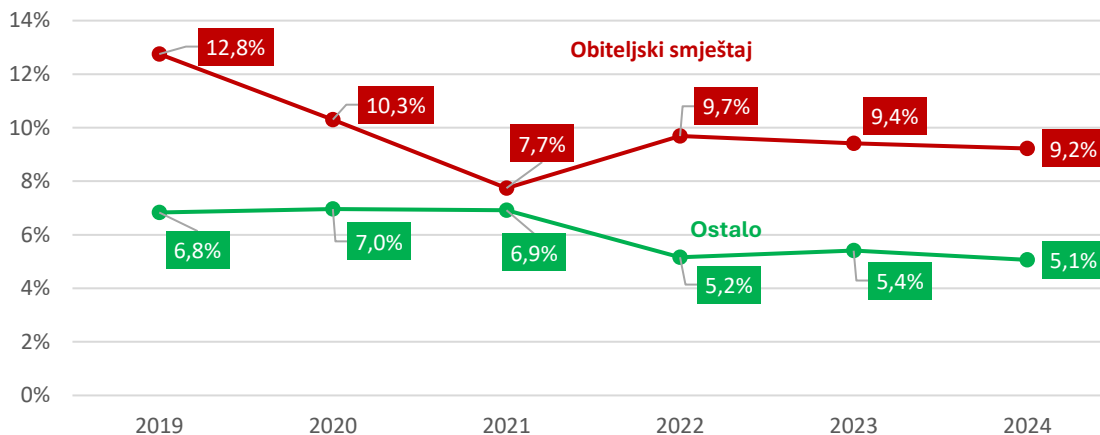

Izvor: eVisitor

Na području TZP Četiri rijeke nema hotela više ili visoke kategorije (4* ili 5*), ali je kamp u Dugoj Resi, koji je i najveći turistički objekt u TZP gledano prema broju kreveta, kategoriziran kao kamp sa 4*. Na Slici 3.2.4. prikazan je udjel kreveta više ili visoke kategorije u vrstama smještaja Obiteljski smještaj i Ostalo¹⁰ u razdoblju 2019. – 2024.

¹⁰ U izračun nisu uzeti kreveti koji su u podvrstama koje ne mogu biti kategorizirane (Kamp u domaćinstvu, Hostel, Prenočište, Objekti za robinzonski smještaj). Kod vrste smještaja Ostalo otprilike polovina kreveta je u onim podvrstama koje se ne mogu kategorizirati, dok je kod obiteljskog smještaja otprilike 10% kreveta (u 2024.) u podvrsti Kamp u domaćinstvu.

Slika 3.2.4. Udjel kreveta više i visoke kategorije (4* i 5*) u ukupnom broju kreveta vrsta smještaja Obiteljski smještaj i Ostalo na području TZP Četiri rijeke u razdoblju 2019. – 2024.

Izvor: eVisitor

U obiteljskom smještaju se udjel objekata više i visoke kategorije smanjio u odnosu na 2019., a smanjenje je vidljivo i kod vrste Ostalo.

3.2.3. Ugostiteljski kapaciteti

Osim smještajnih kapaciteta, turistička djelatnost na području TZP Četiri rijeke odnosi se i na djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića. Prema podacima iz Obrtnog registra te podataka o uplaćenju članarini TZ u 2024. godini, na području TZP Četiri rijeke djeluje 43 ugostiteljska objekta koji se bave pripremom i usluživanjem pića te pripremom i usluživanjem hrane. Dodatno, postoje ugostiteljski objekti koji se bave pripremom i usluživanjem pića te pripremom i usluživanjem hrane u sklopu objekata koji nude i usluge smještaja, ali zbog nedostupnosti potpunih podataka oni nisu uključeni u pregled ugostiteljskih kapaciteta.

Od 43 ugostiteljska objekta na području TZP Četiri rijeke, najveći broj ih je registriranih unutar djelatnosti pripreme i usluživanja pića (29), a ostatak je registriran u djelatnostima restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane (13), s izuzetkom jednog objekta registriranog unutar ostalih djelatnosti pripreme i usluživanje hrane.

Ugostiteljska ponuda dominantno je koncentrirana na područje Duge Rese, gdje djeluje više od 70% svih ugostiteljskih objekata. Veći broj objekata nalazi se još u općini Barilović (8) i Netretić (3), dok se u Bosiljevu nalazi samo jedan objekt. Na popisu ugostiteljskih objekata nema niti jednog koji se nalazi na području općine Generalski Stol.

Tablica 3.2.1. Ugostiteljski kapaciteti na području TZP Četiri rijeke. U tablicu nisu uključeni ugostiteljski objekti koji se nalaze u sklopu smještajnih objekata.

VRSTA OBJEKTA	MJESTO				
	Barilović	Bosiljevo	Duga Resa	Generalski stol	Netretić
Bar	6	0	21	0	2
Restorani	2	1	5	0	0
Objekti jednostavnih usluga, Fast Food	0	0	3	0	1
Pizzeria	0	0	1	0	0
Ostale djelatnosti pripreme i usluživanja hrane	0	0	1	0	0
UKUPNO:	8	1	31	0	3

Obrada: TZP Četiri rijeke i Institut za turizam

3.3.3. Ostala turistička suprastruktura

Ostala turistička suprastruktura obuhvaća skup građevina, objekata, uređaja i posebno uređenih prostora koji podržavaju razvoj i funkcioniranje turizma na području TZP Četiri rijeke. Ključni elementi ove suprastrukture uključuju turističke agencije, kongresne centre, sportsko-rekreacijske objekte, kupališta, šetnice, staze, izletišta i drugo. Međutim, na području TZP Četiri rijeke trenutno ne postoji niti jedna turistička agencija. Ovaj nedostatak predstavlja značajan izazov za razvoj organiziranih turističkih aranžmana i paketa, čime se ograničava mogućnost kvalitetne promocije destinacije i privlačenja većeg broja posjetitelja. Ostali navedeni elementi imaju ključnu ulogu u stvaranju atraktivne destinacijske ponude, privlačenju različitih ciljnih skupina turista te produženju turističke sezone. Važno je naglasiti da uspostava i razvoj turističke suprastrukture, u sinergiji s infrastrukturom, predstavlja strateški cilj razvoja turizma na području TZP Četiri rijeke. Kvalitetna suprastruktura ne samo da povećava zadovoljstvo posjetitelja, već i podržava tržišnu komercijalizaciju novih turističkih proizvoda i doživljaja, čime pridonosi održivom razvoju destinacije. Turistička suprastruktura i infrastruktura čine nedjeljivu cjelinu koja osigurava konkurentnost i prepoznatljivost područja na turističkoj karti Hrvatske.

U tom smislu turističku suprastrukturu na području TZP Četiri rijeke čine:

- **3 izletišta/ vidikovca** (Otok Ljubavi, Vesela livada, Jungle bar)
- **4 kampa** (Kamp Slapić, Eko Kamp odmorište BRIG, Riverland Mrežnica, Camping Sretanwolf)
- **3 robinzonska kampa** (Robinson Camp Kupa -Juratovički brig, Robinzonski kamp Leskar, Robinzonski kamp "Green River" – Mrežnica)

- **14 kupališta** (Bazen Lešće, Kupalište Otok Ljubavi, Kupalište Vesela livada, Kupalište Mrežnički brig, Kupalište Zvečaj, Kupalište Galovići, Kupalište Keići, Gradsko kupalište Duga Resa, Kupalište kod Bosiljevca, Kupalište Sela Bosiljevska, Kupalište Malići, Kupalište Stari grad Barilović, Kupalište Lučica, Kupalište “Krvavi Mlin”)
- **1 toplice** (Toplice Lešće) – van funkcije i korištenja
- **3 rafting centra** (Terra Croatica Adventure Travel, Raftrek Adventure Travel, Rafting Cvajer)
- **1 turističko-sportski centar** (Turističko sportski centar Korana)
- **4 spilje i jame** (Spilja Vražić, spilja Šćulac, Bubijeva jama, Vodena jama kod Siče)
- **2 konferencijska centra** (Hotel Frankopan Duga Resa, Pučko otvoreno učilište Duga Resa)
- **1 kino i kazalište** (Kino Duga Resa / Pučko otvoreno učilište Duga Resa)
- **1 knjižnica i čitaonica** (Gradska knjižnica i čitaonica Duga Resa)
- **3 ranča** (Ranch Felker, Little Forest Ranch, Winnetou Ranch Barilović)
- **1 planinarski dom** (Planinarski dom "Mladen Polović")
- **1 šetnica** (Šetnja Sunčevim sustavom)
- **3 dvorca/ kurije/ utvrde** (Dvorac Bosiljevo; Stari grad Barilovića; Dvorac Novigrad na Dobri)
- **1 arheološko nalazište** (Arheološko nalazište Crkvišće).

Slika 3.3.3.1. Situacija – raspored smještaja u Kampu Slapić

Foto: Institut za turizam

Slika 3.3.3.2. Toplice Lešće izvan funkcije

Foto: Institut za turizam

Slika 3.3.3.3. Vanjski bazeni Lešće

Foto: Institut za turizam

U sklopu turističke suprastrukture područja TZP Četiri rijeke ističu se lokalni promet, maloprodaja, lokalni obrti te razne uslužne djelatnosti poput frizerskih salona, salona za uljepšavanje i usluga njege tijela. Unatoč sveprisutnom trendu gašenja lokalnih obrta, ugostiteljski obrti postaju dominantni. Ovakav trend negativno utječe na gospodarski razvoj te ograničava širenje i diversifikaciju turističke ponude, kao i opću kvalitetu destinacijske ponude i životnog standarda lokalnog stanovništva. S druge strane, u okviru maloprodaje posebno se ističu suvenirnice koje bilježe pozitivan razvoj, osobito u segmentu lokalnih i autohtonih proizvoda. Također, sve veći broj turista koristi usluge za uljepšavanje tijekom boravka u destinaciji, zahvaljujući povoljnijim cijenama u odnosu na inozemstvo i Zagreb, odakle dolazi značajan broj posjetitelja. Zaključno,

ugostiteljski obrti uz kupališta i suvenirnice čine važan potencijal za proširenje turističke ponude TZP Četiri rijeke. Njihovo povezivanje s medicinskim uslugama, ali i s drugim oblicima turizma poput aktivnog, kulturnog i ruralnog turizma, može pridonijeti razvoju cjelovite i konkurentne ponude destinacije. Suradnja s ostalim dionicima u turizmu – pružateljima smještaja, turističkim agencijama i prijevoznicima – ključna je za ostvarenje ovog cilja.

Slika 3.3.3.4. Duga Resa, uređenje parka

Foto: Institut za turizam

4. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Destinacija TZP Četiri rijeke, koju čine općine i gradovi Duga Resa, Netretić, Barilović, Generalski Stol i Bosiljevo, raspolaže značajnim prirodnim, kulturnim i društvenim resursima koji čine čvrstu osnovu za daljnji razvoj i unaprjeđenje turističke ponude. Potencijal destinacije očituje se u njezinoj iznimnoj krajobraznoj raznolikosti, prisutnosti rijeka Mrežnice, Kupe, Dobre i Korane, bogatoj biološkoj raznolikosti te naslijeđu koje uključuje povijesne ceste, dvorce, utvrde i nematerijalnu baštinu.

Trenutno stanje ukazuje na niz aktivnih turističkih proizvoda, među kojima se ističu kupališni turizam, cikloturizam, sportsko-rekreacijski i lovni turizam, dok su planinarenje, konjički i zdravstveni turizam još uvijek u razvoju. Gotovo sve jedinice lokalne samouprave nude osnovne komponente različitih turističkih sadržaja, no kvaliteta, umreženost i interpretacija tih sadržaja ostaju nedovoljno razvijeni, što otvara prostor za integrirani i strateški pristup razvoju.

Tablica 4.1.1. prikazuje raspored i intenzitet razvoja ključnih turističkih proizvoda na području destinacije TZP Četiri rijeke, koju čine jedinice lokalne samouprave Duga Resa, Barilović, Bosiljevo, Netretić i Generalski Stol. U tablici su proizvodi označeni kao primarni (P) – što podrazumijeva da

su već prepoznati i razvijeni u ponudi destinacije, te sekundarni (S) – koji su prisutni u manjoj mjeri ili tek imaju potencijal za daljnji razvoj.

Podaci jasno ukazuju na neujednačenost razvoja turističkih proizvoda među jedinicama lokalne samouprave. Primjerice, Duga Resa i Generalski Stol prednjače s većim brojem primarnih proizvoda, osobito u kategorijama kupališnog, sportskog i lovnog turizma, dok su Netretić i Bosiljevo većinom orijentirani na sekundarne oblike, što ukazuje na raniju fazu turističkog razvoja ili ograničenu turističku infrastrukturu.

Ova raznolikost u stupnju razvijenosti proizvoda odražava različite prostorne, prirodne i infrastrukturne karakteristike pojedinih općina, ali i pokazuje da je destinacija, kao cjelina, još uvijek u fazi formiranja integrirane i ravnomjerne turističke ponude. Unatoč toj neujednačenosti, zajednički potencijal jasno je vidljiv u oblicima poput ekoturizma, turizma baštine i kulture života i rada, koji su prisutni u svim jedinicama, iako u sekundarnom obliku, što ukazuje na široku osnovu za umrežavanje i zajednički razvoj tematskih proizvoda.

S obzirom na prikazani portfelj, daljnji razvoj destinacije trebao bi se temeljiti na identifikaciji vodećih proizvoda po JLS-u, međusobnoj komplementarnosti ponude i ulaganjima u slabije razvijene segmente, kako bi se osigurala uravnotežena i konkurentna destinacijska struktura.

Tablica 4.1.1. Proizvodni portfelj destinacije TZP Četiri rijeke

Oblik turizam	Duga Resa	Barilović	Bosiljevo	Netretić	Generalski stol	Destinacija TZP Četiri rijeke
Kupališni turizam	P	P	S	S	P	P
Cikloturizam	P	S	P	P	P	P
Pješačenje/planinarenje	S	S	S	P	S	S
Konjički turizam	S	P	S	S	S	S
Lov i ribolov	P	S	P	S	P	P
Turizam baštine	S	S	S	S	S	S
Kultura života i rada	S	S	S	S	S	S
Sportsko-rekreacijski	P	P	S	P	P	P

Oblik turizam	Duga Resa	Barilović	Bosiljevo	Netretić	Generalski stol	Destinacija TZP Četiri rijeke
Zdravstveni turizam	S	S	S	S	P	S
Ekoturizam	S	S	S	S	S	S

Obrada: Institut za turizam, P - primarni ; S - sekundarni

Jedan od ključnih izazova, ali i prilika, leži u povezivanju turističkih točaka i resursa kroz tematske rute, osobito biciklističke i pješačke staze. Iako postoje inicijative poput rute Žakanje – Netretić, infrastruktura nije sustavno uređena, a nedostaje i interpretativnih sadržaja koji bi posjetiteljima omogućili dublje razumijevanje prirodne i kulturne vrijednosti područja. Povezivanjem atrakcija kao što su Stari gradovi (Novigrad na Dobri, Barilović, Bosiljevo), sakralna baština, šetaliste Tušmer, prirodni parkovi i rijeke, moguće je stvoriti koherentne turističke proizvode koji nude doživljaj i edukaciju.

Manifestacijski turizam pokazuje stabilan temelj za širenje i podizanje kvalitete, no većina manifestacija još uvijek ima lokalni karakter i ograničenu promociju. Povezivanjem postojećih događanja s tematskim turama, lokalnim proizvodima i edukativnim sadržajima može se značajno povećati njihova privlačnost, kako za domaće, tako i za strane posjetitelje. Događaji poput Quattro River Rallyja, WRC Croatia Rallyja, Ljeta na četiri rijeke i Adventa u Dugoj Resi mogu poslužiti kao nositelji promocije destinacije, uz ulaganja u popratnu infrastrukturu i komunikacijske kanale.

Ruralni karakter prostora, brojni OPG-ovi, prirodna bogatstva i autohtona gastronomija omogućuju razvoj održivog, autentičnog i iskustvenog turizma, temeljenog na lokalnoj zajednici. Ovdje postoji potencijal za stvaranje sveobuhvatnog proizvoda koji objedinjuje ekoturizam, enogastronomiju, kulturnu interpretaciju i aktivan odmor.

U nastavku slijedi sažeti pregled primarnih turističkih proizvoda:

KUPALIŠNI TURIZAM

Opis: Kupališni turizam u destinaciji TZP Četiri rijeke temelji se na iznimnim prirodnim resursima – rijekama Mrežnici, Kupi, Dobri i Korani. Riječna kupališta, posebno uz Mrežnicu (poznatu po kaskadama i izuzetno čistoj vodi), omiljena su ljetna okupljališta domaćih i stranih gostiju. Ovaj oblik turizma snažno se oslanja na sezonalnost, ali pruža veliki potencijal za stvaranje dodatne ponude (poput rekreacije, gastronomije, glazbenih događanja). Infrastruktura varira po jedinicama lokalne samouprave, pri čemu Duga Resa prednjači u spremnosti i atraktivnosti.

Glavne podvrste:

- Prirodna riječna kupališta
- Obiteljski i rekreativni sadržaji uz rijeku
- Sezonski sadržaji (rafting, beach barovi, glazbeni događaji)

Glavni tržišni segmenti	Obitelji s djecom, mladi (18–35), rekreativni turisti, domaći izletnici
Pozicioniranje	Ljetna oaza za kupanje i uživanje na otvorenom uz prirodne rijeke i slapove, s naglaskom na autentičnost, čistoću i boravak u prirodi.
Ključni turistički sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • Kupališta na Mrežnici (Duga Resa, Belavići, Generalski Stol) • Kanjon Kupe • Vanjski bazeni Lešće • Božićni rafting (produžetak sezone)
Razvoj proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganje u dodatnu infrastrukturu (tuševi, WC-i, nadzor, sadržaji za djecu) • Organizacija tematskih ljetnih događanja na vodi • Uvođenje digitalne interpretacije (QR kodovi, aplikacije) • Održivo upravljanje vodnim resursima i kontrola broja posjetitelja
Komunikacija s tržištem	<ul style="list-style-type: none"> • Ljetne kampanje s vizualima rijeka • Suradnja s influencerima i outdoor portalima • Ciljanje obitelji i mladih parova kroz društvene mreže • Razvoj zajedničke podstranice 'Kupališta Četiri rijeke'

CIKLOTURIZAM

Opis: Cikloturizam u destinaciji TZP Četiri rijeke ima stabilnu osnovu, s razrađenim stazama u gotovo svim općinama, ali postoji potreba za boljim povezivanjem i standardizacijom infrastrukture. Bogata priroda, razveden reljef i atraktivni krajolici čine idealne uvjete za različite tipove biciklističkih ruta – od obiteljskih do sportskih.

Glavne podvrste:

- Rekreativni cikloturizam
- Sportski cikloturizam
- Tematske biciklističke rute (npr. uz rijeke ili kroz sela)

Glavni tržišni segmenti	Rekreativci, biciklisti avanturisti, sportski timovi, parovi i skupine prijatelja
Pozicioniranje	Zelena destinacija za vožnju biciklom uz rijeke i kroz prirodu, pogodna za sve uzraste i razine spremnosti.
Ključni turistički sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • Ruta Žakanje – Netretić – Žakanje • Prateći sadržaji (Ranch Felker, Little Forest Ranch)

Razvoj proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje i označavanje ruta • Razvoj mreže za najam i servis bicikala • Tematske karte i mobilna aplikacija s rutama • Razvoj <i>'bike-friendly'</i> smještaja i ugostiteljstva
Komunikacija s tržištem	<ul style="list-style-type: none"> • Promocija kroz biciklističke sajmove i portale • Aktivna prisutnost u outdoor i sportskoj blogosferi • Video sadržaji s GoPro kamerama na stazama • Organizirani biciklistički vikendi i izazovi

LOV I RIBOLOV

Opis: Lov i ribolov kao tradicionalne aktivnosti imaju snažnu prisutnost u destinaciji TZP Četiri rijeke, osobito u JLS-ima poput Bosiljeva i Generalskog Stola. Riblji fond rijeka Mrežnice i Kupe omogućuje atraktivan ribolovni turizam, dok brojna lovišta nude iskustva lovnog turizma u prirodnom i netaknutom ambijentu. Potrebna su dodatna ulaganja u promociju i organizaciju proizvoda kako bi privukli inozemne ljubitelje prirode i aktivnosti na otvorenom.

Glavne podvrste:

- Sportski ribolov
- Rekreativni ribolov
- Lovni turizam (sezonski i organizirani)
- Edukativni i interpretativni sadržaji o prirodi

Glavni tržišni segmenti	Ljubitelji prirode, iskusni ribolovci i lovci, grupe prijatelja, turisti starije dobi
Pozicioniranje	Autentična destinacija za opuštenu boravak u prirodi, s mogućnošću ribolova i lova u zaštićenim, bioraznolikim područjima
Ključni turistički sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • Lovišta: Bosiljevo, Duga Resa, Netretić, Generalski Stol • Riječni ribolov na Mrežnici i Kupi • Riblji fond (raznolikost i kvaliteta) • Edukacije i radionice o prirodnim vrstama
Razvoj proizvoda	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj ribolovnih i lovnih paketa s vodičima i smještajem • Unaprjeđenje sustava dozvola (digitalizacija) • Povezivanje s ekoturizmom i edukacijom o bioraznolikosti • Certificirani vodiči za lov i ribolov
Komunikacija s tržištem	<ul style="list-style-type: none"> • Oglašavanje u specijaliziranim lovačkim i ribolovnim časopisima • Suradnja s udrugama i klubovima • Promocija paketa za vikend boravke i team-building

- Fokus na prirodu i autentičnost u vizualima

SPORTSKO-REKREACIJSKI TURIZAM

Opis: Destinacija TZP Četiri rijeke sve više razvija ponudu sportskih i rekreativnih aktivnosti, od trčanja i plivanja do adrenalinskih sportova na vodi. Posebno se ističu sadržaji u Dugoj Resi, Generalskom Stolu i Netretiću. Spoj prirode, rekreativne infrastrukture i događanja (WRC Croatia Rally, Cro Race) čini ovaj proizvod atraktivnim za širok spektar posjetitelja. Aktivnosti su uglavnom sezonske, no s razvojem *indoor* sadržaja mogu se produžiti tijekom cijele godine.

Glavne podvrste:

- Rekreativne aktivnosti (trčanje, plivanje, hiking)
- Adrenalinski sportovi (rafting, zipline, off-road)
- Sportska natjecanja i događaji

Glavni tržišni segmenti Aktivni gosti, ljubitelji adrenalina, obitelji s djecom, sportski klubovi

Pozicioniranje Destinacija za aktivan odmor u prirodi, s bogatom ponudom sportova na vodi, kopnu i u zraku

Ključni turistički sadržaji

- Mrežnica Adrenalin
- WRC Croatia Rally, Cro Race
- Ranch Felker, Little Forest Ranch
- Outdoor ture i aktivnosti

Razvoj proizvoda

- Povećanje dostupnosti adrenalinskih sadržaja i vodiča
- Razvoj ponude za team-building i školske grupe
- Cjelogodišnji sportski paketi
- Izgradnja sportskih zona uz rijeke (fitness na otvorenom)

Komunikacija s tržištem

- Sportski festivali i promotivne kampanje
- Video sadržaji s akcijskim snimkama
- Influenceri i vlogeri aktivnog turizma
- Partnerstva s klubovima i sportskim savezima

S obzirom na prostornu raspršenost resursa i neujednačen stupanj spremnosti atrakcija, prioritet je uvođenje koordiniranog upravljanja destinacijom, izrada zajedničke strategije razvoja, jačanje kapaciteta turističkih dionika te razvoj jedinstvenog identiteta i brenda destinacije TZP Četiri rijeke. Paralelno s tim, potrebno je sustavno ulagati u:

- turističku infrastrukturu (signalizacija, odmorišta, interpretacijski centri, digitalna rješenja)
- edukaciju i osposobljavanje dionika
- digitalni marketing i promociju

- umrežavanje dionika na razini destinacije.

Dodatno, valorizacijom i interpretacijom NATURA 2000 područja, povijesnih prometnica, industrijske baštine i glazbenih tradicija, može se kreirati autentična i konkurentna ponuda, prilagođena suvremenim trendovima održivog i doživljajnog turizma.

Zaključno, destinacija TZP Četiri rijeke posjeduje snažne temelje za razvoj visoko kvalitetnih turističkih proizvoda, ali je za njihovu punu realizaciju ključno strateški planirati, povezati i promicati resurse na način koji osigurava očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, koristi lokalnoj zajednici i odgovara očekivanjima modernih posjetitelja.

5. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI

5.1. Obavezni pokazatelji održivosti

5.1.1. Zakonska obveza izrade pokazatelja i objave njihovih rezultata

Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24) definirana je izrada obveznih i specifičnih pokazatelja, nužnih za izradu Plana upravljanja destinacijom. Izračun vrijednosti obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija objavljuje se u pravilu u svibnju tekuće godine za prethodnu godinu. Do uspostave integriranog informacijskog sustava turizma podaci o izračunatim vrijednostima obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija objavljuju se na mrežnim stranicama turističke zajednice.

Popis i metodološka tablica obveznih pokazatelja održivosti nalazi se u Prilogu II, a specifičnih pokazatelja održivosti u Prilogu IV. spomenutog pravilnika.

5.1.2. Metodološka objašnjenja obveznih pokazatelja

U tablici su prikazani ključni pokazatelji koji se koriste za praćenje i vrednovanje razvoja turizma u destinaciji, u skladu s Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24).

P.1. Broj turističkih noćenja na 100 stanovnika u vrhu sezone (ZL-1)

Procjenjuje intenzitet turizma mjerenjem broja turističkih noćenja na 100 stalnih stanovnika tijekom najopterećenijeg mjeseca sezone. Izračunava se dijeljenjem broja turističkih noćenja u vršnom mjesecu s brojem noćenja stanovnika u vršnom mjesecu podijeljenim sa 100.

Učestalost izrade: Godišnje.

Izvor: eVisitor, DZS.

P.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)

Mjeri postotak stalnih stanovnika koji su zadovoljni utjecajem turizma na destinaciju. Računa se kao omjer zadovoljnih ispitanika i ukupnog broja ispitanika, uz zasebnu analizu onih koji ostvaruju korist od turizma i onih koji ne.

Učestalost izrade: Svake 2 ili 4 godine, ovisno o razini ITR-a.

Izvor: Anketa.

P.3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom turista (ZT-1)

Procjenjuje zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja boravkom u destinaciji, koristeći skalu od 0 do 100, te njihovu spremnost na preporuku. Izračun temeljen na indeksu zadovoljstva i neto spremnosti na preporuku.

Učestalost izrade: Svake 2 ili 4 godine.

Izvor: Anketa.

P.4. Pristupačnost atrakcija osobama s invaliditetom (PD-1)

Mjeri postotak turističkih atrakcija koje su dostupne osobama s invaliditetom, uključujući fizičku i digitalnu pristupačnost. Računa se kao omjer broja pristupačnih atrakcija i ukupnog broja atrakcija.

Učestalost izrade: Svake 2 godine.

Izvor: Popis javne turističke infrastrukture.

P.5. Broj turističkih ambulanti (SD-1)

Prati broj organiziranih turističkih ambulanti koje osiguravaju zdravstvenu zaštitu turistima tijekom sezone.

Učestalost izrade: Godišnje.

Izvor: TZ, MINTS.

P.6. Omjer potrošnje vode turista i stanovnika (UVR-1)

Analizira utjecaj turizma na vodne resurse uspoređujući prosječnu potrošnju vode po turističkom noćenju s prosječnom potrošnjom po stanovniku. Izračun temeljen na podacima o isporučenoj vodi u smještajnim objektima.

Učestalost izrade: Svake 2 godine.

Izvor: Anketa, vodovodni podaci.

P.7. Omjer otpada po turističkom noćenju i otpada stanovništva (GO-1)

Pokazatelj prati utjecaj turizma na okoliš usporedbom količine otpada generiranog po turističkom noćenju i otpada stanovništva. Izračunava se kao omjer količine otpada nastalog u turističkim smještajima i ukupnog komunalnog otpada u destinaciji tijekom mjeseci s najnižom i najvišom turističkom aktivnošću.

Učestalost izrade: Svake dvije godine.

Izvor: Pružatelj javne usluge, UO JL(R)S za zaštitu okoliša, eOnto, eVisitor, DZS (Popis stanovništva RH).

P.8. Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije (BR-1)

Prati postotak zaštićenih prirodnih područja i ekološke mreže Natura 2000 unutar destinacije. Podaci se prikupljaju za različite kategorije zaštite te se iskazuju kao udio (%) u odnosu na površinu destinacije.

Učestalost izrade: Svake četiri godine.

Izvor: Bioportal MZOZT, Prostorni planovi, Registar prostornih jedinica.

P.9. Omjer potrošnje električne energije turista i stanovništva (UEN-1)

Mjeri sezonalno energetske opterećenje turizma usporedbom potrošnje električne energije po turističkom noćenju s potrošnjom stanovništva. Izračunava se kao omjer finalne potrošnje električne energije u turističkim smještajima i potrošnje po stanovniku destinacije.

Učestalost izrade: Svake četiri godine.

Izvor: HEP-ODS, eVisitor, DZS (Statističko izvješće – Stanovništvo RH).

P.10. Sustav prilagodbe klimatskim promjenama (UPK-1)

Pokazatelj procjenjuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama, temeljem postojanja strateških dokumenata, projekata i mjera.

Učestalost izrade: Svake dvije godine.

Izvor: UO za zaštitu okoliša i upravljanje kriznim situacijama, civilna zaštita, web stranice relevantnih tijela/organizacija.

P.11. Ukupan broj dolazaka turista u vršnom mjesecu (TP-1)

Definira broj turista koji su ostvarili dolazak i noćenje u destinaciji tijekom mjeseca s najvećim turističkim opterećenjem. Podatak omogućuje praćenje turističke potražnje i njenog utjecaja na destinaciju.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: eVisitor, DZS (Priopćenje Dolasci i noćenja turista u komercijalnom smještaju).

P.12. Prosječna duljina boravka turista (TP-2)

Izračunava prosječan broj noćenja po turistu u destinaciji, pružajući uvid u trendove duljine boravka. Omogućuje planiranje turističke ponude i upravljanje resursima.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: eVisitor, DZS (Priopćenje Dolasci i noćenja turista u komercijalnom smještaju).

P.13. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)

Prati ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD). Ovaj pokazatelj odražava ekonomske trendove u turističkom sektoru, budući da rast ili pad broja zaposlenih može ukazivati na promjene u poslovanju gospodarskih subjekata.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike; Portal za napredno praćenje tržišta rada; Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje; DZS (Zaposlenost – pregled po županijama).

P.14. Poslovni prihod gospodarskih subjekata u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)

Pokazatelj definira godišnji poslovni prihod gospodarskih subjekata u sektoru turizma i ugostiteljstva prema NKD-u. Rast ili pad prihoda može ukazivati na promjene u poslovnom položaju poduzeća i ukupnom stanju turističkog tržišta. Moguće je pratiti i pod pokazatelje poput dodane vrijednosti i bruto dobiti/gubitka turističkih djelatnosti na razini destinacije.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: FINA, Porezna uprava.

P.15. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)

Obuhvaća kategorizaciju turističkih resursa destinacije, uključujući prirodne (nacionalni parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne atrakcije (muzeji, spomenici, nematerijalna baština). Ovaj pokazatelj omogućava bolju organizaciju turističke ponude i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa destinacije.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: Registar kulturnih dobara RH (MK), Bioportal (MZOZT).

P.16. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD-1)

Prati provedbu aktivnosti definiranih u strateškim dokumentima destinacije. Ključni elementi uključuju dostupnost strateških dokumenata, njihovu vidljivost online te postotak provedenih aktivnosti. Pokazatelj je važan za ocjenu učinkovitosti destinacijskog upravljanja i održivog razvoja. Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: Dokumenti i informacije s internetskih stranica TZ-a i upravljačkih tijela destinacije.

P.17. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)

Definira ukupan broj turističkih noćenja u destinaciji unutar godine dana po hektaru izgrađenog građevinskog područja. Ovim pokazateljem prati se prostorni pritisak turizma na urbanizirane zone, posebno u zonama stanovanja i ugostiteljsko-turističke namjene.

Učestalost izrade: Svake dvije godine.

Izvor: eVisitor, jedinice lokalne samouprave, prostorni planovi uređenja gradova i općina.

5.1.3. Rezultati obveznih pokazatelja održivosti

Rezultati izračuna pokazatelja održivosti rađeni su za 2023. godinu, temeljem sekundarnih izvora podataka, te primarnog istraživanja lokalnog stanovništva i posjetitelja (online anketa), koje je s obzirom na vremensko ograničenje provedeno u studenom i prosincu 2024. godine. Pojedini podatci unatoč dobavljivim podacima o potrošnji nisu mjerljivi, točnije, rezultate nije moguće interpretirati s obzirom na premali intenzitet pojave (otpad iz turizma, te potrošnja vode i energije u turizmu) u odnosu na lokalnu zajednicu.

Važno je istaknuti da rezultati pokazatelja odražavaju trenutno stanje, te će njihova interpretacija biti moguće nakon drugog mjerenja 2028. godine. Rezultati su kako slijedi:

P.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)

Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone u 2023. godini: 4,05. Temeljem navedenog podatka može se zaključiti da **ne postoji opterećenje lokalne zajednice** fizičkim turističkim prometom.

P.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)

Rezultati pokazatelja su izračunati temeljem odgovora na pitanje A1. *Koliko ste sveukupno zadovoljni razvojem turizma u Vašem mjestu*, na koje su ispitanici mogli dati odgovor od 1 (*U potpunosti nezadovoljan/na*) do 5 (*U potpunosti zadovoljan/na*). Kao ispitanici koji su zadovoljni razvojem turizma identificirani su oni ispitanici koji su na pitanje A1 dali odgovor 4 ili 5. Dodatno, ispitanici su bili upitani imaju li koristi od turizma, za što je korišteno pitanje A2. *Vama i/ili članovima Vaše uže obitelji turizam je s ponuđenim odgovorima Glavni izvor prihoda, Dodatni izvor prihoda i Nemate nikakvih prihoda od turizma.*

Pitanja su bila dio istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu, provedenog tijekom siječnja i veljače 2025. godine. Ukupan broj ispitanika koji su popunili upitnik bio je 79. Među ispitanicima koji su popunili upitnik, ispitanika kojima je turizam glavni ili dodatni izvor prihoda bilo je 20,2%

Udio ispitanika zadovoljnih razvojem turizma u mjestu	Udio
Svi ispitanici	19,0%
Ispitanici kojima je turizam je glavni ili dodatni izvor prihoda	18,8%
Ispitanici koji nemaju prihoda od turizma	19,0%

Iz navedenih podataka može se vidjeti da je udio ispitanika zadovoljnih razvojem turizma 19,0%, s tim da nema razlike između ispitanika koji nemaju prihoda od turizma i onih kojima je turizam glavni ili dodatni izvor prihoda..

Važno je napomenuti da su rezultati istraživanja prikupljeni na prigodnom, a ne na slučajnom uzorku i kao takvi u sebi imaju ugrađenu pristranost. Također, prikupljeni uzorak je relativno mali što ukazuje na manju pouzdanost rezultata, ali dobiveni rezultati ukazuju na nisku razinu zadovoljstva turizmom u mjestu.

P.3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)

Podatci nisu dostupni (nemogućnost provođenja ankete tijekom cijele godine)

P.4. Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom (PD-1)

Prema evidenciji koju TZP Četiri rijeke vodi za pristupačnost primarne i sekundarne javne turističke infrastrukture (JTI), izrađena je analiza podataka za one kategorije JTI (sukladno Pravilniku o javnoj turističkoj infrastrukturi, NN 136/2021), za koje su podaci o pristupačnosti bili dostupni. Infrastruktura koja je pristupačna osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti okarakterizirana je s jednom ili više sljedećih značajki: parkirališna mjesta povezana s pristupačnom površinom za kretanje, pristupačna površina za kretanje, pristupačni prilaz, pristupačni sanitarni čvorovi te pristupačnost viših etaža (ukoliko postoje).

Analizom dostupnih podataka iz navedene evidencije utvrđeno je kako je gotovo **75% atrakcija (lokaliteta) ukupne primarne i sekundarne javne turističke infrastrukture Četiri rijeke fizički pristupačno** osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

P.5. Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)

U destinaciji nije uspostavljena ni jedna turistička ambulanta.

P.6. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)

Na osnovi izračuna pokazatelja za 2023. godinu, koji se temelji na sezonalnosti, odnosno pretpostavci da je u vršnom mjesecu sezone broj turista značajan u odnosu na broj lokalnog stanovništva (što ovdje nije slučaj), detektirano je kako je u mjesecu s najvećim brojem noćenja (kolovoz) ukupna finalna potrošnja vode manja u odnosu na potrošnju u mjesecu s najmanjim brojem noćenja turista (listopad) u destinaciji. Stoga se zaključuje kako radi malog broja turista **nije moguće odrediti dnevnu potrošnju vode turista** te da **ne postoji opterećenje turizma na sustav vodoopskrbe u destinaciji**.

P.7. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)

Na osnovi izračuna pokazatelja za 2023. godinu, koji se temelji na sezonalnosti, odnosno pretpostavci da je u vršnom mjesecu sezone broj turista značajan u odnosu na broj lokalnog stanovništva (što ovdje nije slučaj), detektirano je kako je u mjesecu s najvećim brojem noćenja (kolovoz) ukupna količina komunalnog otpada manja u odnosu na količinu nastalu u mjesecu s najmanjim brojem noćenja turista (listopad) u destinaciji. Stoga se zaključuje kako radi malog broja turista **nije moguće odrediti dnevnu količinu komunalnog otpada koju su proizveli turisti** u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju (po noćenju) te da **ne postoji opterećenje turizma na sustav gospodarenja otpadom u destinaciji**.

P.8. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)

Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije iznosi 0.03%, pri tome su u izračun uključene samo nacionalne kategorije zaštite.

P.9. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)

Na osnovi izračuna pokazatelja za 2023. godinu, koji se temelji na sezonalnosti, odnosno pretpostavci da je u vršnom mjesecu sezone broj turista značajan u odnosu na broj lokalnog stanovništva (što ovdje nije slučaj), detektirano je kako je u mjesecu s najvećim brojem noćenja (kolovoz) finalna potrošnja električne energije manja u odnosu na potrošnju u mjesecu s najmanjim brojem noćenja turista (listopad) u destinaciji. Stoga se zaključuje kako na osnovi sezonalnosti potrošnje, tj. malog broja turista, **nije moguće odrediti dnevnu potrošnju električne energije turista** (po noćenju) u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u destinaciji te da **ne postoji opterećenje turizma na elektro-energetsku mrežu, odnosno opskrbu u destinaciji**.

P.10. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)

Sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu klimatskih rizika na području destinacije je **djelomično uspostavljen**.

Sukladno Zakonu o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja Grad Duga Resa je 2024 izradio dokument Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja Grada Duge Rese. Sastavni dio Programa su mjere za ublažavanje klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja. Istovjetne dokumente ne posjeduju općine na području TZ Četiri rijeke.

P.11. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)

Prema podacima sustava eVisitor, mjesec s najvećim opterećenjem na području TZP Četiri rijeke je kolovoz, u kojem je u 2023. godini ostvareno **9.527 dolazaka turista**. Za usporedbu, kolovoz je bio mjesec s najvećim brojem dolazaka turista i u 2022. godini (8.757 dolazaka turista) i u 2024. godini (9.460 dolazaka turista).

P.12. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)

Prema podacima sustava eVisitor, prosječna duljina boravka turista na području TZP Četiri rijeke je u 2023. godini iznosila **1,99 noći po jednom dolasku**. Za usporedbu, prosječna duljina boravka turista na području TZP Četiri rijeke u 2022. godini je iznosila 2,07 noći po jednom dolasku, a u 2024. 1,97 noći po jednom dolasku.

P.13. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz publikacije *Statistika u nizu – Zaposlenost i plaće¹¹* (izvještaj 2.1. Zaposleni u pravnim osobama po županijama i gradovima/općinama prema NKD-u 2007., stanje 31. ožujka), na području TZP Četiri rijeke bilo je **zaposleno 158 osoba**.

Navedeni podatci imaju ograničenje što su u njima obrađeni samo podatci o broju zaposlenih osoba u pravnim subjektima s 3 ili više zaposlenika.

P.14. Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)

Prema podacima Financijske agencije (FINA), za gospodarske subjekte (obveznike poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane na području TZP Četiri rijeke izračunate su vrijednosti pokazatelja *poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane* te pod pokazatelja *dobit/gubitak prije oporezivanja, odnosno novostvorena vrijednost gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane* u 2023. i 2022. godini.

Pokazatelj/pod pokazatelj	2023.	2022.
poslovni prihod	9.041.173 €	6.905.549 €
dobit/gubitak prije oporezivanja	984.482 €	322.255 €
novostvorena vrijednost	3.541.610 €	2.622.060 €

P.15. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)

¹¹ U studiji se referira na podatke iz publikacije koja je objavljena 31. svibnja 2024.

Na području destinacije Četiri rijeke, temeljem popisa Registra kulturnih dobara RH, evidentirano je 43 zaštićenih kulturnih dobara, te dva preventivno zaštićena kulturna dobra.

Pregled kulturnih dobara prema vrsti na području destinacije

Vrsta	Broj
Arheologija	1
Nepokretna pojedinačna	39
nematerijalno	1
UKUPNO zaštićenih kulturnih dobara	41
Preventivno zaštićena kulturna dobra	2

Izvor: Registar kulturnih dobara RH

Popis kulturnih dobara nalazi se u Prilogu 1.

U kategorijama prirodnih dobara u nacionalnim kategorijama zaštite evidentirana su **tri prirodna dobra i to: jedan značajni krajobraz, jedan spomenik prirode i jedan spomenik parkovne arhitekture.**

Vrsta zaštite	Prirodna dobra
Značajni krajobraz	Mrežnica
Spomenik prirode	Mrežnica- Tounjčica
Spomenik parkovne arhitekture	Bosiljevo – park uz Stari Grad

P.16. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)

Plan je u postupku izrade, te pokazatelj nije moguće izraditi.

P.17. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)

Broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini u 2023. godini je bio **38,4 noćenja/ha.**

Ukupna površina izgrađene građevinske površine naselja (umanjena za površine gospodarske namjene), preuzeta je iz aktualnih PPUG-a i PPUO-ova, te postoje odstupanja od stvarnog stanja

5.2. Specifični pokazatelji održivosti

U nastavku se predlažu specifični pokazatelji održivosti, izrađeni u skladu s potrebama destinacije te mogućnostima uspostave toka podataka. Dodatno je predloženo i praćenje pokazatelja o zadovoljstvu pojedinim elementima ponude turista, a u budućnosti i jednodnevnih posjetitelja. Cilj je omogućiti praćenje ključnih aspekata održivog razvoja, uz oslonac na dostupne izvore podataka i postojeće sustave monitoringa.

5.2.1 Metodološka objašnjenja specifičnih pokazatelja

PS.1. Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva (SZL-1)

Prati udio (%) stalnih stanovnika koji pozitivno percipiraju utjecaj turizma na kvalitetu života. Povoljna percepcija potiče podršku turističkom razvoju, dok negativna ukazuje na potrebu prilagodbi.

Učestalost izrade: Godišnje.

Izvor: Anketa lokalnog stanovništva.

PS.2. Percepcija utjecaja turizma na identitet mjesta (SZL-2)

Mjeri udio (%) stanovnika koji smatraju da turizam pozitivno ili negativno utječe na autentičnost i očuvanje tradicije mjesta.

Učestalost izrade: Godišnje.

Izvor: Anketa lokalnog stanovništva.

5.2.2. Rezultati specifičnih pokazatelja održivosti

PS.1. Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva (SZL-1)

Rezultati pokazatelja su izračunati temeljem odgovora na pitanje *B1. Razmislite kako sve turizam utječe na svakodnevni život u Vašem mjestu – na lokalno gospodarstvo, okoliš, dostupnost javnih sadržaja, sigurnost u mjestu, društveni život, cijene i slično.* Kao ispitanici s pozitivnom percepcijom identificiraju se oni koji su na pitanje dali odgovor *Pomaže u održanju kvalitete života* ili *Pomaže u unapređenju kvalitete života.*

Pitanje je bilo dio istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu, provedenog tijekom siječnja i veljače u 2025. godini, a dio istraživanja je bilo i pitanje o koristima od turizma. Ukupan broj ispitanika koji su odgovorili na pitanje B1 bio je 79.

Udio ispitanika s pozitivnom percepcijom turizma	Udio
Svi ispitanici	64,6%
Ispitanici kojima je turizam je glavni ili dodatni izvor prihoda	81,3%
Ispitanici koji nemaju prihoda od turizma	60,3%

Iz navedenih podataka može se zaključiti da lokalna zajednica ima pozitivnu percepciju utjecaja turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva. Pozitivna percepcija je izraženija kod ispitanika koji imaju koristi od turizma, ali i ispitanici koji nemaju prihod od turizma imaju pozitivnu percepciju o utjecaju turizma.

Važno je napomenuti da su rezultati istraživanja prikupljeni na prigodnom, a ne na slučajnom uzorku i kao takvi u sebi imaju ugrađenu pristranost. Nadalje, prikupljeni uzorak je mali, ali tvrdnja o pozitivnoj percepciji je prihvatljiva čak i u ovom slučaju.

PS.2. Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-2)

Rezultati pokazatelja su izračunati temeljem odgovora na pitanja *C1. Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na duh Vašeg mjesta, na njegovu autentičnost* i *C2. Prema Vašem mišljenju, kako turistički razvoj utječe na očuvanje tradicije, običaja i kulture Vašeg mjesta.* Na oba pitanja ispitanici su mogli dati odgovor od 1 (ima izrazito negativni utjecaj) do 5 (ima izrazito pozitivni

utjecaj). Kao ispitanici s pozitivnom mišljenjem identificiraju se oni koji su na dali odgovor 4 ili 5, a kao ispitanici s negativnim mišljenjem identificiranu su ispitanici koji su dali odgovor 1 ili 2.

Pitanja su bila dio istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu, provedenog tijekom siječnja i veljače 2025. godine, a dio istraživanja je bilo i pitanje o koristima od turizma. Na pitanja C1 i C2 odgovorilo je po 79 ispitanika.

Utjecaj turizma na autentičnost mjesta (C1)	Pozitivan	Negativan
Svi ispitanici	44,3%	31,6%
Ispitanici kojima je turizam je glavni ili dodatni izvor prihoda	50,0%	31,3%
Ispitanici koji nemaju prihoda od turizma	42,9%	31,7%

Utjecaj turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture (C2)	Pozitivan	Negativan
Svi ispitanici	40,5%	35,4%
Ispitanici kojima je turizam je glavni ili dodatni izvor prihoda	43,8%	31,3%
Ispitanici koji nemaju prihoda od turizma	39,7%	36,5%

Ispitanici imaju polarizirano mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta: udio ispitanika koji imaju pozitivno mišljenje na pitanjima C1 i C2 nije značajno veći od udjela ispitanika koji imaju negativno mišljenje na tim pitanjima. Razlika je izrazito mala na pitanju o utjecaju turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture.

Nešto veći broj ispitanika ima pozitivno mišljenje o utjecaju turizma na očuvanje autentičnosti mjesta u odnosu na utjecaju turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture u mjestu. Sukladno, nešto je veći udio ispitanika koji imaju negativno mišljenje o utjecaju turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture u odnosu na utjecaj turizma na autentičnost mjesta. Razlike između ispitanika koji imaju i koji nemaju prihode od turizma su male i statistički zanemarive.

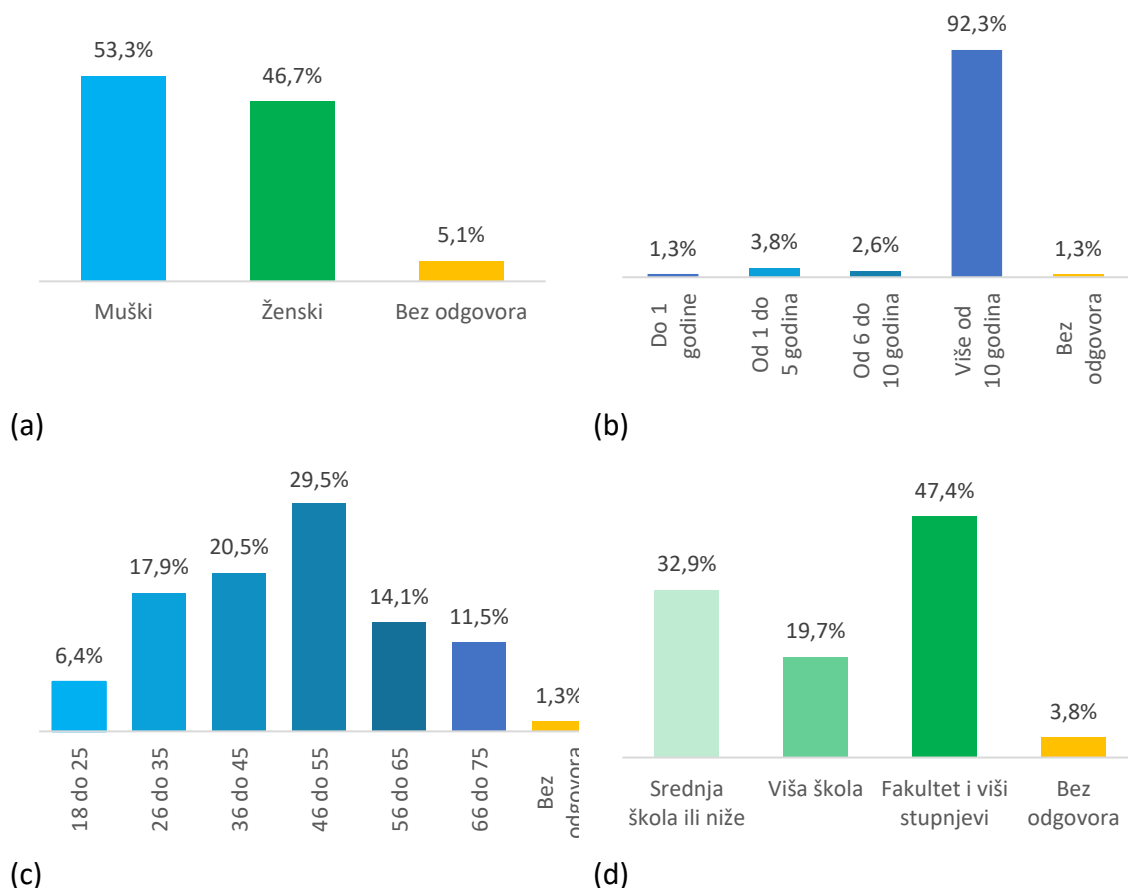
Važno je napomenuti da su rezultati istraživanja prikupljeni na prigodnom, a ne na slučajnom uzorku i kao takvi u sebi imaju ugrađenu pristranost. Nadalje, prikupljeni uzorak je mali, ali tvrdnja o pozitivnoj percepciji je prihvatljiva čak i u ovom slučaju.

5.3. Istraživanje zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom

Istraživanje zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom na području TZP Četiri rijeke provedeno je u razdoblju od 1. siječnja do 28. veljače 2025. godine putem upitnika objavljenog na platformi EU Survey. Istraživanje je temeljeno na metodološkom okviru propisanom metodološkim smjernicama za istraživanje stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života. Istraživanjem je prikupljeno 79 ispravno popunjenih upitnika.

Osnovne socio-demografske karakteristike osoba koje su pristupile anketiranju prikazane su na Slici 5.3.1. i na Slici 5.3.2.

**Slika 5.3.1. Osnovne socio-demografske karakteristike anketiranih osoba:
(a) spol, (b) duljina stanovanja u mjestu, (c) dobna skupina, (d) završena škola**

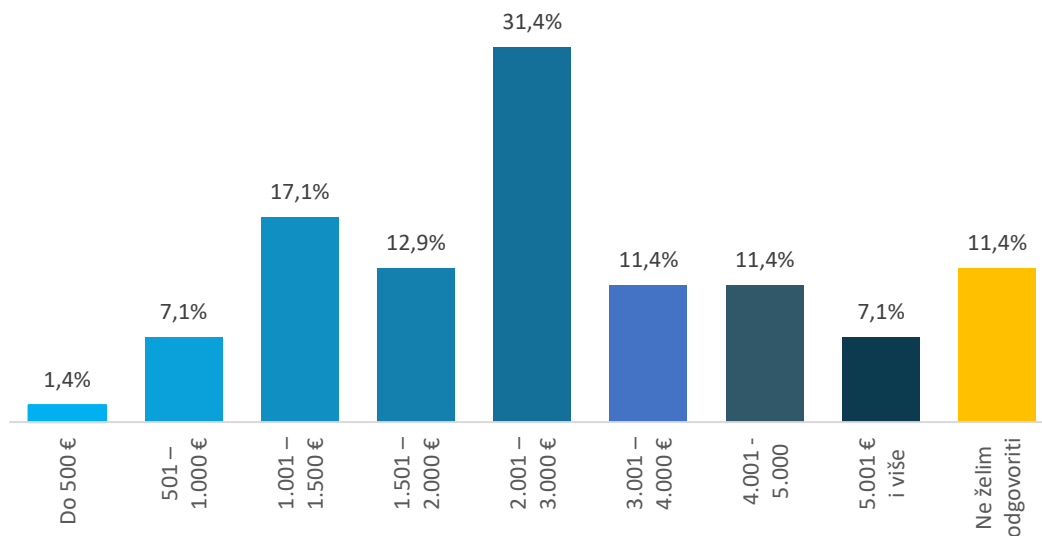
Obrada: Institut za turizam

Napomena: Prikazana je struktura samo onih ispitanika koji su odgovorili na pitanje. Za ispitanike koji nisu odgovorili prikazan je udio u ukupnom broju ispitanika.

Kako se može vidjeti na Slici 5.3.1., u uzorku je nešto manje žena od muškaraca, a više od 90% ispitanika živi u mjestu više od deset godina. Ispitanici su uglavnom osobe srednje dobi, a skoro polovina ispitanika je završila fakultet.

Na Slici 5.3.2. prikazana je struktura ispitanika prema primanjima. Među ispitanicima koji su odgovorili na pitanje, njih nešto manje od 40% ima mjesečna primanja kućanstva manja od 2.000 €, dok su kod 18% ispitanika mjesečna primanja kućanstva veća od 4.000 €.

Slika 5.3.2. Struktura ispitanika prema primanjima

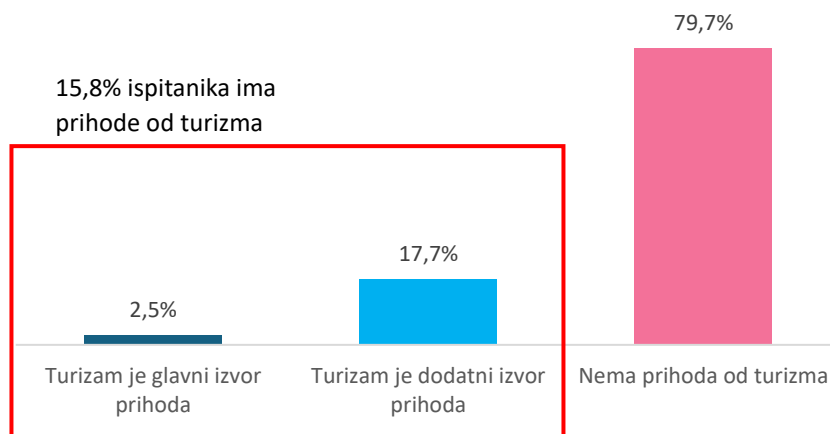

Obrada: Institut za turizam

Za potrebe izračuna obveznog pokazatelja održivosti *Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)* postavljena su dva pitanja – pitanje o koristima koje ispitanik ima od turizma te o zadovoljstvu razvojem turizma u mjestu.

Na Slici 5.3.3. prikazana je struktura ispitanika prema odgovoru na pitanje o primanjima od turizma. Ukupno je petina ispitanika (20,2%) izjavilo da imaju prihod od turizma (glavni ili dodatni), dok ostali ispitanici nemaju prihoda od turizma.

Slika 5.3.3. Struktura ispitanika prema vrsti izvora prihoda od turizma

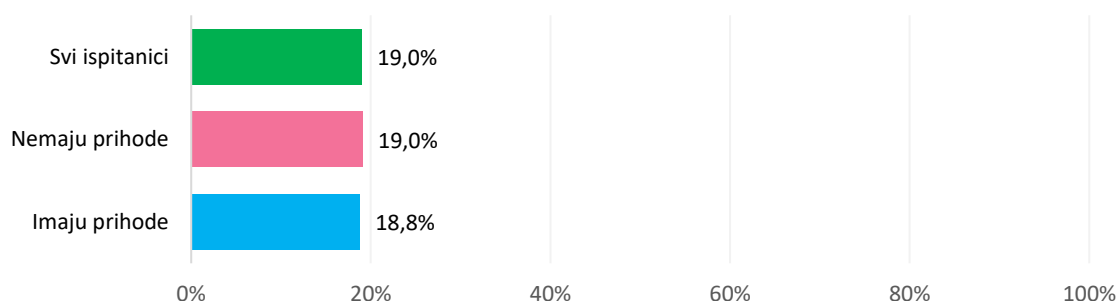

Obrada: Institut za turizam

Na pitanje o zadovoljstvu razvojem turizma u mjestu ispitanici su mogli odgovoriti ocjenom od 1 (*U potpunosti nezadovoljan/na*) do 5 (*U potpunosti zadovoljan*). Na Slici 5.3.4. je prikazan udio ispitanika s pozitivnim stavom (odgovor 4 ili 5) prema razvoju turizma u mjestu među svim ispitanicima te ispitanicima koji nemaju, odnosno imaju, prihode od turizma.

Udio ispitanika s pozitivnim stavom među svim ispitanicima je 19,0%, a podjednak je kod ispitanika koji imaju prihode od turizma i kod onih koji nemaju prihode od turizma. Prosječna ocjena zadovoljstva razvojem turizma u mjestu je 2,49. Kod ispitanika koji nemaju prihode od turizma prosječna ocjena je 2,56, dok je kod ispitanika koji imaju prihode od turizma prosječna ocjena 2,25.

Slika 5.3.4. Udio ispitanika s pozitivnim stavom (odgovor 4 ili 5) na pitanje o zadovoljstvu razvojem turizma u mjestu

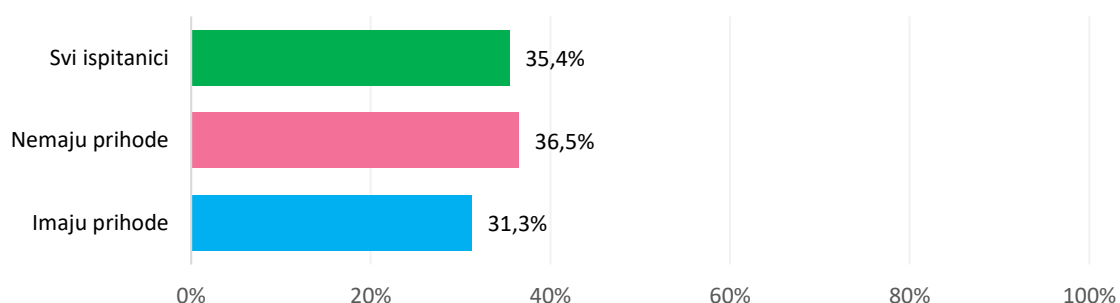

Obrada: Institut za turizam

Gledano prema spolu, muškarci imaju pozitivniji stav prema razvoju turizma u mjestu od žena (25,0% vs. 14,3%). Gledano prema dobi, mlađi ispitanici (u dobi između 18 i 45 godina) su kritičniji prema razvoju turizma (14,3% ispitanika s pozitivnim stavom), od ispitanika starijih od 45 godina (23,7% ispitanika s pozitivnim stavom). Nadalje, ispitanici s fakultetom su kritičniji od ispitanika sa srednjom ili visokom školom. Kod ispitanika sa završenim fakultetom pozitivan stav prema razvoju turizma ima 13,9% ispitanika, dok je udio ispitanika s pozitivnim stavom prema razvoju turizma kod ostalih ispitanika 25%. Zadovoljstvo razvojem turizma u mjestu opada s mjesečnim prihodima kućanstva: kod ispitanika kod kojih je prihod kućanstva manji od 2.000 €, njih 25,9% ima pozitivan stav o razvoju turizma, dok je taj udio među ispitanicima kod kojih je prihod kućanstva veći od 2.000 € samo 18,6%. Kod ispitanika s mjesečnim prihodom kućanstva većim od 3.000 €, udio ispitanika s pozitivnim stavom je manji od 10%.

Na pitanje o zadovoljstvu životom u mjestu, ispitanici su mogli odgovoriti na isti način kao i na pitanje o zadovoljstvu razvojem turizma u mjestu. Na Slici 5.3.5 prikazan je udio ispitanika koji su zadovoljni životom u mjestu (odgovori 4 ili 5).

Slika 5.3.5. Udio ispitanika koji su zadovoljni životom u mjestu (odgovori 4 ili 5)

Obrada: Institut za turizam

Udio ispitanika koji su zadovoljni životom u mjestu je znatno veći od udjela ispitanika koji su zadovoljni razvojem turizma u mjestu, a veći je kod onih ispitanika koji nemaju prihode od turizma. Gledano prema faktorima, isti odnosi koji su vrijedili kod zadovoljstva razvojem turizma, vrijede i kod zadovoljstva životom u mjestu: muškarci su zadovoljniji životom u mjestu od žena (40,0% vs. 34,3%), ispitanici stariji od 45 godina su zadovoljniji od ispitanika koji su mlađi od 45 godina (39,5% vs. 31,4%), ispitanici sa završenom srednjom i visokom školom su zadovoljniji od ispitanika s fakultetom (40,0% vs. 30,6%), dok između ispitanika s mjesečnim prihodima kućanstva manjim od 2.000 € i onih s primanjima većim od 2.000 € nema značajne razlike.

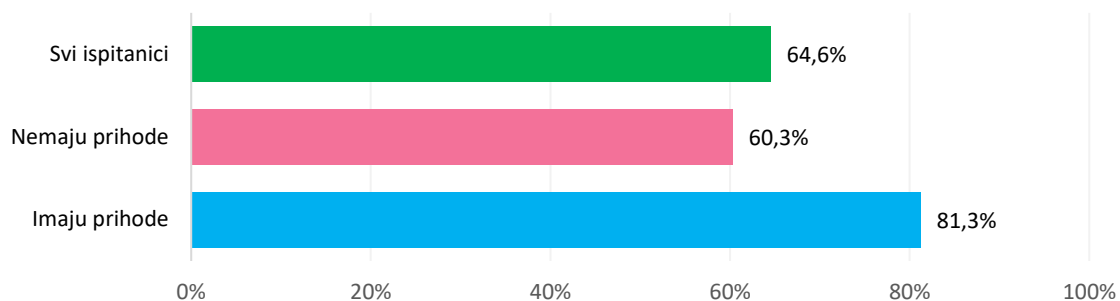
U upitniku su bila i tri pitanja koja se koriste i za izračun specifičnih pokazatelja održivosti *Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva (SZL-1)* i *Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-3)*:

- pitanje o utjecaju turizma na kvalitetu svakodnevnog života
- pitanje o utjecaju turističkog razvoja na autentičnost mjesta i
- pitanje o utjecaju turističkog razvoja na očuvanje tradicije, običaja i kulture / duha mjesta (lat. *genius loci*).

Na pitanju o utjecaju turizma na kvalitetu svakodnevnog života u mjestu ispitanici su mogli dati jedan od četiri odgovora: *Smanjuje kvalitetu života*, *Pomaže u održanju kvalitete života*, *Pomaže u unaprjeđenju kvalitete života* i *Nema nikakav učinak*. Za ispitanike koji su dali odgovor *Pomaže u održanju kvalitete života*, odnosno *Pomaže u unaprjeđenju kvalitete života* smatra se da imaju pozitivnu percepciju utjecaju turizma na kvalitetu života u mjestu.

Na Slici 5.3.6. prikazan je udio ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u mjestu, za sve ispitanike te posebno za one ispitanike koji imaju, odnosno nemaju, prihode od turizma.

Slika 5.3.6. Udio ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u mjestu (odgovori *Pomaže u održanju kvalitete života* ili *Pomaže u unaprjeđenju kvalitete života*)

Obrada: Institut za turizam

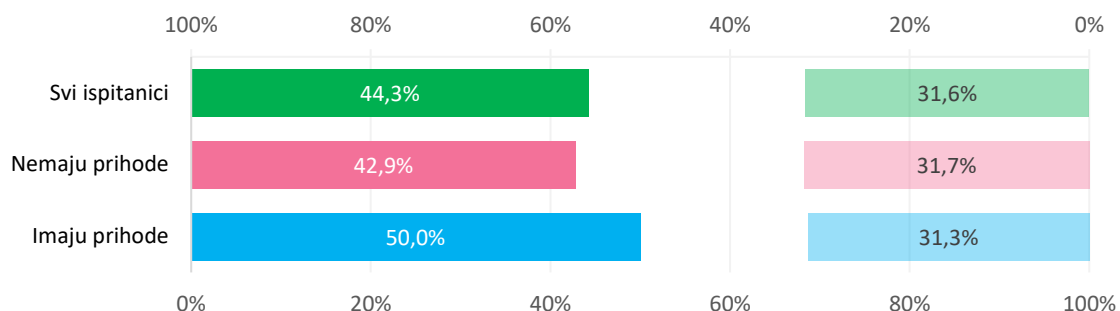
Udio ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u mjestu je 64,6%, (skoro dvije trećine). Među ispitanicima koji imaju prihode od turizma, udio ispitanika s pozitivnom percepcijom je 81,3%, dok je među ispitanicima koji nemaju prihode od turizma 60,3%.

Gledano prema pozitivnoj percepciji utjecaja turizma na kvalitetu života u mjestu, muškarci imaju pozitivniji stav od žena (72,5% vs. 62,9%), mlađi ispitanici (do 45 godina) su kritičniji od starijih ispitanika (54,3% vs. 74,4%), dok su ispitanici s mjesečnim primanjima kućanstva do 2.000 € pozitivniji od onih s mjesečnim primanjima kućanstva većim od 2.000 € (69,4% vs. 61,9%). Stupanj obrazovanja nema značajne razlike u pozitivnoj percepciji utjecaja turizma na kvalitetu života u mjestu.

Posljednja dva pitanja u anketi su bila pitanja o utjecaju turističkog razvoja na duh i autentičnost mjesta te o utjecaju turističkog razvoja na očuvanje tradicije, običaja i kulture mjesta. Na oba pitanja ispitanici su mogli odgovoriti s ocjenom od 1 (*ima izrazito negativan utjecaj*) do 5 (*ima izrazito pozitivan utjecaj*). Pozitivnu percepciju utjecaja turizma imaju ispitanici koji su na pitanje odgovorili s 4 ili 5, dok negativnu percepciju utjecaja turizma imaju ispitanici koji su na pitanje odgovorili s 1 ili 2.

Udio ispitanika s pozitivnom i negativnom percepcijom utjecaja turističkog razvoja na duh i autentičnost mjesta za sve ispitanike te posebno za ispitanike koji imaju, odnosno nemaju, prihode od turizma prikazan je na Slici 5.3.7. Od svih ispitanika, njih 44,5% imaju pozitivnu percepciju utjecaja turističkog razvoja na duh i autentičnost mjesta. Kod ispitanika koji imaju prihode od turizma nešto je veći udio ispitanika s pozitivnom percepcijom u odnosu na ispitanike koji nemaju prihode od turizma. Negativnu percepciju utjecaja turističkog razvoja na duh i autentičnost mjesta ima 31,6% svih ispitanika, s time da udio ispitanika s negativnom percepcijom ne ovisi o prihodima od turizma.

Slika 5.3.7. Udio ispitanika s pozitivnom percepcijom (lijeva strana) i negativnom percepcijom (desna strana) utjecaja turističkog razvoja na duh i autentičnost mjesta. Pozitivnu percepciju imali su ispitanici koji su dali odgovor 4 ili 5, dok su negativnu percepciju imali ispitanici koji su dali odgovor 1 ili 2.

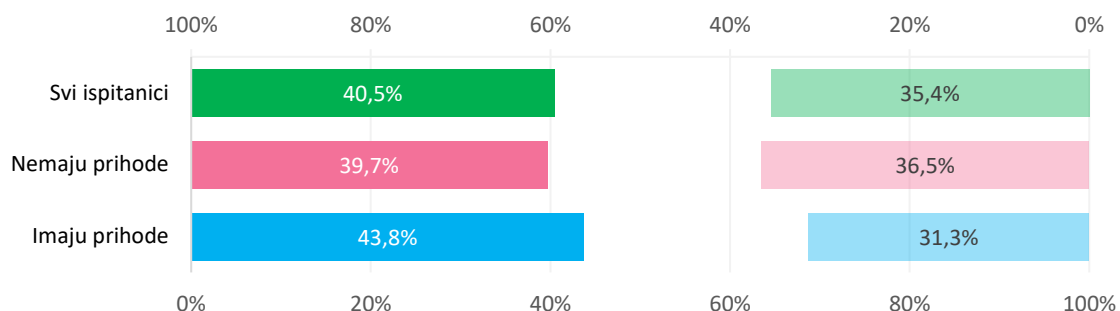
Obrada: Institut za turizam

Gledano prema raznim faktorima, primjećuje se zanimljiva pojava. Grupa u kojoj je veći udio ispitanika s pozitivnom percepcijom, uglavnom je i grupa u kojoj je veći udio ispitanika s negativnom percepcijom. Npr. kod muškaraca je veći udio ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na duh i autentičnost mjesta nego li kod žena (52,5% vs. 40,0%), ali je isto tako veći i udio ispitanika s negativnom percepcijom utjecaja turizma (35,0% vs. 20,0%). Slično je i kod osoba sa završenom srednjom ili visokom školom te osoba sa završenim fakultetom (kod pozitivne percepcije je 50% vs. 38,9%, a kod negativne percepcije 35,0% vs. 25,0%) te kod ispitanika s primanjima do 2.000 € i više od 2.000 € (kod pozitivne percepcije je 51% vs. 41,9%, a kod negativne percepcije 37,0% vs. 23,3%). Kod osoba mlađih od 45 godina i starijih od 45 godina nema razlike u pozitivnoj percepciji, ali je kod mlađih osoba izraženija negativna percepcija (37,1% vs. 25,6%).

Na Slici 5.3.8. prikazan je udio ispitanika s pozitivnom i negativnom percepcijom utjecaja turističkog razvoja na očuvanje tradicije, običaja i kulture mjesta. Pozitivnu percepciju ima 40,5% svih ispitanika, dok negativnu percepciju ima 35,4% svih ispitanika. U usporedbi s odgovorima na pitanje o utjecaju turističkog razvoja na duh i autentičnost mjesta, može se uočiti nešto manji udio pozitivne percepcije i nešto veći udio negativne percepcije.

Gledano prema ispitanicima koji imaju, odnosno nemaju, prihoda od turizma, nešto pozitivniji su ispitanici koji imaju prihode od turizma, ali ta razlika nije značajna.

Slika 5.3.8. Udio ispitanika s pozitivnom percepcijom (lijeva strana) i negativnom percepcijom (desna strana) utjecaja turističkog razvoja na očuvanje tradicije, običaja i kulture mjesta. Pozitivnu percepciju imali su ispitanici koji su dali odgovor 4 ili 5, dok su negativnu percepciju imali ispitanici koji su dali odgovor 1 ili 2.

Obrada: Institut za turizam

Između muškaraca i žena nema razlika u pozitivnoj percepciji, ali je veći udio muškaraca s negativnom percepcijom u odnosu na žene (40,0% vs. 22,9%). Kod ispitanika sa završenom srednjom ili visokom školom izraženija je i pozitivna i negativna percepcija u odnosu na ispitanike sa završenim fakultetom (kod pozitivne percepcije udjeli su 47,5% i 33,3%, dok su kod negativne 40% i 27,8%). Ispitanici stari do 45 godina imaju nešto manji udjel ispitanika s pozitivnom percepcijom u odnosu na ispitanike starije od 45 godina (37,1% vs. 44,2%), ali na negativnoj percepciji nema razlike. Konačno, prema primanjima kućanstva nema razlike u pozitivnoj i negativnoj percepciji.

6. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

6.1. SWOT analiza

SWOT analiza (engl. *Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats*) je jedna od najpoznatijih i najčešće korištenih analiza, a izrađuje se i za planove razvoja turizma. SWOT analiza pomaže za osvještavanje stanja gdje se trenutno nalazimo te za određivanje smjerova razvoja. Vezano za planiranje smjera razvoja analizirani su izazovi i ograničenja te rješenja i prilike sa slijedećih aspekata:

- prostor, društvo, gospodarstvo, infrastruktura i okoliš
- atrakcije
- turistička suprastruktura i infrastruktura
- upravljanje destinacijom.

Nakon održane dvije radionice s različitim dionicima u turizmu te obilaska terena iznosi se SWOT analiza.

Tablica 6.1. SWOT analiza TZ područja Četiri rijeke

Izazovi/ problemi / ograničenja	Rješenje/ Projekt/ Aktivnosti/ Prilika
Prostor, društvo, gospodarstvo, infrastruktura i okoliš	
<ul style="list-style-type: none"> • Starenje, pad broja i odlazak stanovnika • Odlazak visokoobrazovanog stanovništva u veće gradove ili države • Nedostatak radne snage • Loše stanje tehničke infrastrukture (cestovne prometnice - lokalnog i županijskog značenja) • Nedostatak organiziranog parkinga u naseljima ili uz atrakcije • Nedovoljno razvijena prometna povezanost unutar TZ-a • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi (npr. dvorac Bosiljevo i dr.) • Nejasnoće za određivanje/ provedbu vodnog dobra (kupališta i staze uz rijeke) • Nezaštićenost prirodnih područja na temelju Zakona o zaštiti prirode • Nedovoljna ili nekontrolirana uporaba prirodnih resursa • Propadanje/ nedovoljna briga o kulturnoj baštini od različitih vlasnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Blizina većih gradova: Zagreba, Karlovca, Rijeke • Dobra prometna povezanost • Geografska lokacija • Blizina tržišta • Rijeke: Mrežnica, Kupa, Korana, Dobra • Očuvan, nezagađen okoliš i šume • Ekološki značajna područja (Nacionalna ekološka mreža) • Raznolikost i brojnost prirodne baštine • Povoljni klimatski uvjeti • Bogata geološka baština • Zaštićena prirodna i kulturna baština • Razvoj aktivnog, izletničkog, brdskog i lovnog turizma • Tradicija sportskog ribolova • Potencijal povezivanja poljoprivrede i turizma • Promicanje uslužnog sektora • Pozitivni turistički trendovi • Mirno okruženje
Atrakcije	
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak atrakcija u zatvorenim prostorima (muzeji, galerije, interpretacijski centri, bazeni) • Nedovoljno atraktivnih sadržaja namijenjenih segmentiranim oblicima turizma 	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata kulturna baština (industrijska, cestovna, mostogradnje, vojna, povijesna, turistička, poljoprivredna, ...) • Prirodne baština - bogat biljni i životinjski svijet

<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno sadržaja za duži boravak turista • Nedostatak sadržaja van sezone • Neiskorišteni potencijali rijeke Mrežnice • Neuređene šetnice i nedostatak interpretacijskih ruta • Neprilagođena infrastruktura za očuvanje kulturne baštine • Nedovoljna zaštita i očuvanje kulturne baštine • Nedovoljno razvijena alternativna 	<ul style="list-style-type: none"> • Uvjeti za razvoj specifičnih oblika turizma • Raznovrsne aktivnosti za razvoj rekreativnog i aktivnog turizma • Postojanje raznih manifestacija • Dobra posjećenost tradicionalnih manifestacija • Plovnost rijeke Kupe
Turistička suprastruktura i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak hotelskog smještaja i većih ugostiteljskih objekata • Ograničen broj smještajnih kapaciteta višeg standarda • Nedostatak uređenih javnih kupališta i prateće infrastrukture (sanitarni čvorovi, kabine, kafići) • Ograničeni sadržaji u slučaju lošeg vremena (npr. zatvoreni prostori, wellness, bazeni, kulturni sadržaji) • Nedovoljno raznolike opcije za obiteljski, luksuzni ili grupni smještaj • Slabo razvijena gastronomska ponuda temeljena na lokalnoj tradiciji • Nedostatno uređena kupališta za osobe s invaliditetom 	<ul style="list-style-type: none"> • Prisutnost kvalitetnih kampova • Raznolikost turističkih smještaja • Mogućnost širenja smještajnih kapaciteta • Razvijene biciklističke i pješačke staze • Postoji potencijal za razvoj sportskih sadržaja (igrališta, dvorane, bazeni, outdoor tereni) • Postojeći prostorni i prirodni uvjeti pogodni za ulaganje u dodatne sadržaje
Upravljanje destinacijom	
<ul style="list-style-type: none"> • Izražena sezonalnost • Velik broj jednodnevnih posjetitelja • Slaba disperzija boravka • Nezainteresiranost lokalnog stanovništva za turizam • Nedostatak financijskih sredstava i ulaganja u turističke sadržaje • Financijska ovisnost o državnom proračunu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ljubaznost i gostoljubivost lokalnog stanovništva • Mogućnosti korištenja EU i nacionalnih sredstava za razvoj turizma • Izrada plana upravljanja destinacijom

<ul style="list-style-type: none"> • Neinformiranost i nedostatak edukacije lokalnog stanovništva i poduzetnika • Slaba suradnja između ključnih dionika • Nedostatak koordiniranog marketinga i promocije • Nedostatak strategija za razvoj turizma regionalne razine (Županija) • Neiskorištenost selektivnih oblika turizma i povezivanje istih s trenutnom proizvodnjom i uslugama • Nedovoljno razvijen sustav financijskih poticaja za razvoj i bavljenjem turizmom (porezi, sređivanje imovinsko-pravnih odnosa, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema i provedba razvojnih projekata s ciljem korištenja dostupnih financijskih izvora • Razvoj suradnje zaštite prirode s poslovnim sektorom • Potencijal za jačanje suradnje između privatnog i javnog sektora
--	---

Izvor: Obrada Institut za turizam

Slika 6.1.1. Ostaci dvorca Barilović

Foto: Institut za turizam

6.2. Identificiranje općih načela, vizija razvoja, strateških ciljeva, strateških uporišta, kvantitativnih ciljeva i akcijski plan razvoja turizma

Na temelju SWOT analize destinacije TZP Četiri rijeke (Duga Resa, Bosiljevo, Netretić, Generalski Stol) i vizije razvoja Grada Duge Rese, formulirana su opća načela, kao i integrirana vizija razvoja turizma za cijelu destinaciju u skladu s gospodarskim, tehnološkim, obrazovnim i prirodnim resursima regije.

6.2.1. Opća načela

Održivi razvoj i očuvanje resursa

Turizam mora biti utemeljen na održivosti – uz očuvanje prirodne i kulturne baštine, razumno korištenje resursa (rijeke, šume, vode) te zaštitu okoliša. Razvoj turističke ponude mora poštivati načela prostornog planiranja, zaštite prirode i kulturnih dobara.

Povezivanje tradicije i inovacija

Nasljeđe tekstilne industrije, obrta i života uz rijeke predstavlja snažan identitet prostora. Njegovo očuvanje i interpretacija kroz suvremene tehnologije (npr. digitalni interpretacijski centri, virtualna stvarnost, *storytelling*) omogućit će autentično i privlačno turističko iskustvo.

Lokalna uključenost i razvoj poduzetništva

Turizam treba aktivno uključiti lokalno stanovništvo kroz edukaciju, samozapošljavanje i podršku malim iznajmljivačima i OPG-ovima. Potrebno je stvoriti poticajno poslovno okruženje, povezati turizam s G-point inkubatorom, zanatima, poljoprivredom i gastronomijom.

Diversifikacija i cjelogodišnja ponuda

Razvijati tematski i selektivni turizam: aktivni, kulturni, zdravstveni, sportski, obiteljski. Cilj je produženje boravka i smanjenje sezonalnosti putem sadržaja otvorenih i zatvorenih prostora, manifestacija, edukativnih ruta, gastronomskih događanja i *outdoor* aktivnosti.

Digitalna transformacija i pametno upravljanje destinacijom

Uvođenjem digitalnih alata u promociju, upravljanje i komunikaciju (npr. pametne info točke, aplikacije za posjetitelje, digitalni marketing, e-booking platforme) stvoriti modernu, interaktivnu i povezaniju destinaciju.

6.2.2. Vizija razvoja turizma destinacije TZP Četiri rijeke

Vizija razvoja turizma destinacije TZP Četiri rijeke, temelji se na načelima održivog razvoja, očuvanja prirodne i kulturne baštine, uključivanja lokalne zajednice, poticanja poduzetništva te primjene suvremenih tehnologija u turističkom sektoru.

Uzimajući u obzir ključne razvojne resurse – očuvanu prirodu, bogato kulturno nasljeđe, povoljan geografski položaj te postojanje poduzetničkih i obrazovnih inicijativa – razvoj turizma promatra se kao strateška prilika za jačanje gospodarske aktivnosti, podizanje kvalitete života lokalnog stanovništva te pozicioniranje destinacije kao konkurentnog i prepoznatljivog turističkog područja.

Vizija polazi od integriranog pristupa koji naglašava potrebu za diversifikacijom turističke ponude, produženjem turističke sezone, unaprjeđenjem infrastrukture i jačanjem kapaciteta svih dionika u turizmu. U tom okviru, turizam se razvija kao pokretač lokalnog razvoja, koji povezuje tradiciju i inovaciju te pridonosi očuvanju identiteta prostora. Svi ovi elementi uključeni su u viziju razvoja turizma Karlovačke županije, koja glasi:

„Destinacija TZP Četiri rijeke – destinacija očuvane prirode, bogate kulturne baštine i inovativnih turističkih sadržaja, povezana naprednim tehnologijama i zajednicom koja živi turizam. Mjesto koje spaja tradiciju, obrazovanje, suvremenu tehnologiju i poduzetništvo u stvaranju održivog i cjelogodišnjeg turističkog doživljaja.“

Ostvarenje ove vizije nije moguće bez uključivanja i dogovora svih dionika turizma kao i svih tijela i institucija koje imaju ključne poluge za planiranje razvoja turizma te provedbu ključnih ciljeva, vodeći se, pritom, strategijama razvoja.

Obrazloženje:

- Očuvana priroda (četiri rijeke, šume, ekološke mreže) temelj su atraktivnosti i pozicioniranja destinacije kao zelene i aktivne oaze u blizini Zagreba.
- Kulturna i industrijska baština (nasljeđe pamučne industrije, izgradnja prometnica, lokalni običaji, manifestacije) pruža autentičnost i diferencijaciju na turističkom tržištu.
- Tehnološka i poduzetnička komponenta (G-point, inkubatori) služi kao osnova za digitalne turističke sadržaje, e-usluge i inovacije u interpretaciji destinacije.
- Obrazovanje i cjeloživotno učenje čine temelj za podizanje kvalitete ljudskih resursa i stvaranje lokalnih ambasadora turizma.
- Sinergija privatnog i javnog sektora s aktivnim uključivanjem zajednice omogućava uspješnu provedbu vizije i stvaranje prepoznatljive, žive i samoodržive turističke destinacije.

6.2. 3. Strateški ciljevi turizma destinacije TZP Četiri rijeke

CILJ 1: Razviti održivu turističku infrastrukturu i ponudu usklađenu s prirodnim i kulturnim resursima

Turizam destinacije TZP Četiri rijeke temelji se na bogatoj prirodnoj i kulturno-povijesnoj baštini, očuvanim rijekama i šumama, aktivnostima na otvorenom te nasljeđu industrijskog i ruralnog

prostora. Za ostvarenje održivog, uključivog i dugoročno konkurentnog turizma, nužno je razviti infrastrukturne, organizacijske i komunikacijske kapacitete koji istovremeno poboljšavaju kvalitetu života lokalnog stanovništva i podižu razinu usluge za posjetitelje.

U tom smislu, ključni naglasak stavlja se na razvoj osnovne i turističke infrastrukture – cestovne dostupnosti, biciklističkih i pješačkih staza, vidikovaca, interpretacijskih centara, kao i informacijsko-komunikacijskih sustava. Poticat će se projekti koji pridonose kružnom gospodarstvu, energetske učinkovitosti i primjeni obnovljivih izvora energije, uz posebnu pažnju na zaštitu okoliša i očuvanje prirodnih tokova rijeka.

Poticažno okruženje uključuje i jačanje institucionalne i poduzetničke potpore – razvoj poslovne infrastrukture za male poduzetnike i pružatelje turističkih usluga, digitalno povezivanje ruralnih područja te edukaciju lokalne zajednice i turističkih djelatnika u području održivog poslovanja, zelenih vještina i digitalnih tehnologija. Time se stvaraju uvjeti za izgradnju konkurentne, zelene i pametne destinacije.

CILJ 2: Potaknuti razvoj selektivnih i cjelogodišnjih oblika turizma

Cilj razvoja turizma u destinaciji TZP Četiri rijeke jest stvaranje raznolikih i tematski specifičnih turističkih doživljaja koji se oslanjaju na autohtone resurse prostora – rijeke, kulturno-povijesne lokalitete, ruralne tradicije, gastronomiju, zanatstvo i industrijsku baštinu. Poticanjem integracije lokalnih proizvođača, obrtnika i turističkih dionika osigurava se jačanje lokalnih lanaca vrijednosti i kreiranje jedinstvenih proizvoda s identitetom prostora.

Fokus će biti na razvoju aktivnog, kulturnog, eno i gastro turizma te ekoturizma u stvaranju cjelogodišnjih turističkih programa koji uključuju lokalne zajednice, kulturne manifestacije, edukativne i doživljajne sadržaje. Prioritet će imati projekti koji pridonose diverzifikaciji ponude, inovacijama u interpretaciji i povezivanju turističkih ruta (npr. tematske staze, 'craft' radionice, turistički paketi) te promociji lokalnih vrijednosti na održiv i uključiv način.

Turizam se promatra i kao poluga očuvanja baštine i revitalizacije prostora – starih mlinova, napuštenih industrijskih zona, etno kuća i tradicijskih naselja – kroz njihovu prenamjenu za potrebe kulture, edukacije, smještaja i prezentacije. Time se potiče lokalna identifikacija s turizmom i smanjuje sezonalnost.

Slika 6.2.3. Amfiteatar - Klizalište zimi

Foto: Institut za turizam

CILJ 3: Osnajiti lokalnu zajednicu i povezati javni i privatni sektor u razvoju turizma

Dugoročno uspješan turistički razvoj destinacije TZP Četiri rijeke zahtijeva uspostavu koordiniranog i strateškog sustava upravljanja turizmom, temeljenog na participaciji, digitalizaciji i praćenju učinaka turizma na prostor, zajednicu i gospodarstvo. Cilj je uspostaviti model upravljanja koji osigurava ravnotežu između rasta turizma, zaštite resursa i kvalitete života stanovništva.

U tom kontekstu potrebno je jačati kapacitete lokalnih turističkih zajednica, jedinica lokalne samouprave i ostalih dionika kroz planiranje, edukaciju, digitalne alate i stalnu suradnju. Poseban naglasak stavlja se na uključivanje lokalnog stanovništva u turističke procese – kroz savjetovanja, promociju primjera dobre prakse i edukativne kampanje o prednostima održivog turizma.

Također, predviđa se uspostava integriranog informacijskog sustava (npr. digitalni katastar turističkih atrakcija i resursa) koji omogućuje praćenje turističkih tokova, planiranje investicija, provedbu projekata i promociju destinacije. Time se turizmom upravlja na temelju podataka i stvarnih potreba destinacije. Ovakav model stvara otpornu, inkluzivnu i strateški vođenu destinaciju koja koristi turizam kao alat za ukupni društveno-gospodarski razvoj.

Slika 6.2.3.2. Postojeće turistička signalizacija u Dugoj Resi te informacije na Planinarskom domu

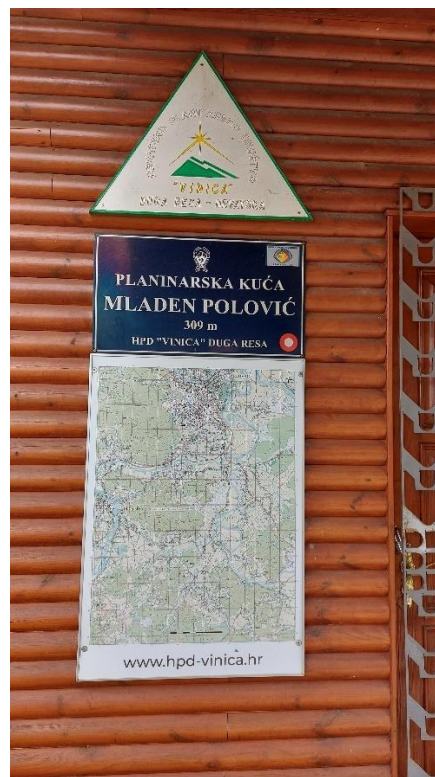

Foto: Institut za turizam

6.3. Strateška uporišta razvoja i prioriteti turizma destinacije TZP Četiri rijeke

Na temelju jasno definirane vizije održivog za provedbu inovativno-kreativnog razvoja turizma, strateška uporišta predstavljaju ključne temelje i poluge za ostvarenje dugoročnih ciljeva destinacije TZP Četiri rijeke. Ova uporišta usmjeravaju razvojne aktivnosti prema očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti, poticanju gospodarskog razvoja, osnaživanju lokalne zajednice te jačanju konkurentnosti kroz suvremene tehnologije i integrirani pristup upravljanju.

STRATEŠKO UPORIŠTE 1: OČUVANJE PRIRODNE BAŠTINE I RAZVOJ ODRŽIVE INFRASTRUKTURE

Prirodni resursi destinacije TZP Četiri rijeke – bistrice rijeke, bogate šumske površine, ekološke mreže i zaštićeni krajobrazi – temelj su njene turističke atraktivnosti. Očuvanje ovih resursa neophodno je za dugoročnu održivost, stoga se razvoj infrastrukture planira tako da minimizira negativan utjecaj na okoliš, a pritom omogući pristupačnost i kvalitetno korisničko iskustvo. Iz navedenog proizlaze sljedeći prioriteti:

- **Investicije u održivu turističku infrastrukturu** uključuju razvoj novih turističkih proizvoda (Vodeni grad, uređenje i naprjeđenje kampova i dr.) te planiranje biciklističkih i pješačkih/planinarskih staza koje prate tokove rijeka i povezuju ključne točke turističkog interesa. Takve staze, ne samo da promoviraju aktivni turizam i zdrav način života, već razvijaju svijest o važnosti okoliša/ prirode te distribuiraju turističke točke, ali smanjuju prometnu zagušenost i emisije ugljika.
- **Izgradnja vidikovaca i interpretacijskih centara** pružit će posjetiteljima mogućnost edukacije o prirodnim i kulturnim značajkama destinacije te promociju ekološke svijesti.
- **Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije** ključni su elementi nove infrastrukture. Turistički objekti, kao i javna rasvjeta, planiraju se opremiti solarnim panelima i drugim ekološki prihvatljivim tehnologijama.
- **Primjena kružnog gospodarstva** poticat će ponovnu upotrebu i reciklažu starih građevinskih materijala, smanjenje otpada i racionalnu potrošnju prirodnih resursa unutar turističkog sektora.
- **Zaštita i unaprjeđenje vodenih tokova**, očuvanje biološke raznolikosti te sprječavanje zagađenja ključni su preduvjeti za održivi turizam u prostoru s četiri rijeke.

STRATEŠKO UPORIŠTE 2: DIVERSIFIKACIJA I PRODUŽENJE TURISTIČKE PONUDE

Da bi destinacija bila konkurentna i atraktivna tijekom cijele godine, neophodno je razvijati različite i specijalizirane oblike turizma koji odražavaju autentičnost lokalnog prostora i pružaju jedinstvene doživljaje. Iz navedenog proizlaze sljedeći prioriteti:

- **Razvoj i unaprjeđenje aktivnog turizma** (pješačenje, biciklizam, planinarenje, kajakarenje, ribolov i druge aktivnosti) na otvorenom koje koriste prirodne resurse i pružaju mogućnost neposredne povezanosti s okolišem destinacije.
- **Revitalizacija i interpretacija kulturne i industrijske baštine** (poput starih mlinova, mostova, prometnica, industrijskih zgrada s postrojenjima i etno sela, dvoraca i dr.) s ciljem stvaranja sadržaja koji educiraju i intrigiraju posjetitelje, istovremeno čuvajući lokalni identitet.
- **Promocija lokalnih gastronomskih specijaliteta**, tradicionalnih jela i pića, uz povezivanje s lokalnim proizvođačima i obrtima. Organizacija manifestacija i radionica usmjerenih na autentične okuse i proizvode.
- **Uvođenje programa koji naglašavaju zaštitu okoliša**, prirodne vrijednosti te održiv način života, uključujući radionice, škole u prirodi i volonterske aktivnosti.
- **Kreiranje tematskih turističkih ruta i paketa** koji povezuju različite turističke atrakcije i lokalne proizvode, omogućavajući posjetiteljima lako planiranje i cjelovito iskustvo destinacije.

- **Produljenje turističke sezone** kroz razvoj zimskih, proljetnih i jesenskih aktivnosti koje potiču posjet tijekom manje intenzivnih mjeseci, smanjujući sezonalnost i osiguravajući kontinuirani prihod lokalnim gospodarstvenicima.
- **Revitalizacija i prenamjena zapuštenih objekata i područja** za smještajne kapacitete, kulturne centre i edukativne prostore pridonosi obnovi zajednice i otvara nove mogućnosti za turističke sadržaje.

STRATEŠKO UPORIŠTE 3: OSNAŽIVANJE LOKALNE ZAJEDNICE I SURADNJE JAVNOG I PRIVATNOG SEKTORA

Uspješan i održiv razvoj turizma temelji se na aktivnom uključivanju svih dionika, od lokalnih stanovnika do poduzetnika i javnih institucija. Iz navedenog proizlaze sljedeći prioriteti:

- **Izgradnja kapaciteta i edukacija kroz programe** osposobljavanja za turističke djelatnike, lokalne proizvođače i zajednicu usmjereni su na održive prakse, korištenje digitalnih alata, razvoj usluga i podizanje kvalitete ponude.
- **Participativno upravljanje turizmom** koje podrazumijeva kontinuirani dijalog, zajedničko donošenje odluka i transparentnost u planiranju i provedbi projekata. Time se povećava osjećaj vlasništva i identifikacije lokalnog stanovništva s razvojem turizma.
- **Poticaji za poduzetništvo i inovacije** u turističkom sektoru osiguravaju ekonomski razvoj i otvaranje novih radnih mjesta, osobito kroz podršku malim i srednjim poduzetnicima te start-up inicijativama.
- **Suradnja javnog i privatnog sektora** kroz zajedničke projekte, financiranje i promociju jača turističku ponudu i osigurava bolje korištenje resursa.
- **Uključivanje civilnog društva i udruga** jača društvenu koheziju i osigurava širi društveni učinak razvoja turizma.

6.4. Kvantitativni ciljevi razvoja

U svrhu praćenja provedbe strateških ciljeva razvoja turizma destinacije TZP Četiri rijeke, definirani su kvantitativni pokazatelji uspješnosti temeljeni na načelima održivog, inovativnog i integriranog razvoja. Pokazatelji su raspoređeni po prioritetnim ciljevima te omogućuju objektivno vrednovanje postignutih rezultata, identifikaciju potreba za prilagodbom aktivnosti i usmjeravanje resursa prema ostvarivanju vizije razvoja turizma do 2030. godine. Ciljne vrijednosti utvrđene su realno, u skladu s lokalnim kapacitetima i razvojnim potencijalima područja.

Slika 6.4.1. Zapušteni dvorac Bosiljevo – veljača 2025.

Foto: Institut za turizam

CILJ 1: Razviti održivu turističku infrastrukturu i ponudu usklađenu s prirodnim i kulturnim resursima

Pokazatelj	Ciljna vrijednost do 2029.
Broj realiziranih infrastrukturnih projekata (promet, komunalna, ICT)	Min. 5 novih infrastrukturnih projekata
Broj kilometara novih ili obnovljenih biciklističkih/ pješačkih staza	+25 km tematskih i panoramskih staza

Broj edukacija za lokalne dionike i poduzetnike u turizmu	Min. 15 edukacija do 2029. (prosječno 3 godišnje)
Broj novoregistriranih OPG-ova i malih turističkih obrta	+10 novih subjekata u turizmu i pratećim djelatnostima do 2029.

CILJ 2: Potaknuti razvoj selektivnih i cjelogodišnjih oblika turizma

Pokazatelj	Ciljna vrijednost do 2029.
Broj novih ili unaprjeđenih tematskih turističkih proizvoda	Min. 5 novih ili redizajniranih ponuda (npr. tematske rute, paketi)
Broj kulturnih i tradicijskih manifestacija s turističkim potencijalom	Min. 12 godišnje u destinaciji (prosječno 3 po općini)
Broj lokalnih proizvođača uključenih u turističku ponudu	Min. 15 proizvođača uključenih u lanac vrijednosti
Udio turista koji koriste vođene ture, lokalne vodiče i radionice	Min. 20% svih posjetitelja

CILJ 3: Osnažiti lokalnu zajednicu i povezati javni i privatni sektor u razvoju turizma

Pokazatelj	Ciljna vrijednost do 2029.
Broj lokalnih dionika uključenih u participativno planiranje	Min. 80 dionika kroz radionice i forume do 2029.
Broj digitaliziranih i dostupnih atrakcija u informacijskoj platformi	100% ključnih atrakcija digitalno dostupno
Broj edukacija za djelatnike turističkih zajednica i javne uprave	Min. 12 edukacija do 2030.
Porast zadovoljstva lokalne zajednice destinacijom (anketno)	+10% u odnosu na početnu razinu iz 2024.
Broj održanih koordinacijskih sastanaka i radnih skupina	Min. 3 godišnje, ukupno 15 do 2029.

Slika 6.4.2. Dvorac Novigrad na Dobri

Foto: Institut za turizam

6.5. Akcijski plan – ciljevi, mjere i aktivnosti

Strateški ciljevi razvoja turizma integriraju ekonomske, ekološke i društveno-kulturne aspekte održivog razvoja destinacije. Svaki od ciljeva postavlja temelje za determinaciju razvojnih prioriteta, dok su na osnovu tih prioriteta definirane konkretne mjere i aktivnosti koje se provode kroz planirane projekte (Poglavlje 7). Mjere i aktivnosti prikazane su za svaki strateški cilj.

Cilj 1: Razviti održivu turističku infrastrukturu i ponudu usklađenu s prirodnim i kulturnim resursima

Mjera	Aktivnosti
1.1. Razvoj i modernizacija infrastrukture za aktivni i održivi turizam	<p>1.1.1. Realizacija projekta <i>Vodeni grad</i> kao multifunkcionalne atrakcije utemeljene na očuvanju riječnog okoliša i održivom korištenju prostora.</p> <p>1.1.2. Implementacija <i>Projekta trasiranja šetnica i biciklističkih staza uz i oko rijeka</i> radi razvoja aktivnog turizma i očuvanja okoliša.</p> <p>1.1.3. Izgradnja odmorišta, info točaka, vidikovaca te ostale infrastrukture u skladu s održivim standardima (npr. <i>projekt Vidikovac</i>).</p>
1.2. Očuvanje prirodne baštine kroz edukaciju i interpretaciju	<p>1.2.1. Izrada i implementacija <i>Idejnog projekta edukativnog kampa riječnih okoliša</i> za potrebe interpretacije riječnih ekosustava i provođenja terenske edukacije.</p> <p>1.2.2. Razvoj edukativno-interpretacijskih sadržaja duž tematskih staza i ruta s fokusom na održivost.</p>

Cilj 2: Potaknuti razvoj selektivnih i cjelogodišnjih oblika turizma

Mjera	Aktivnosti
2.1. Razvoj tematskih i vikend paketa temeljenih na lokalnim resursima	<p>2.1.1. <i>Sufinanciranje DMC agencija</i> u kreiranju turističkih paketa (npr. aktivni odmor, vikend paketa, priroda i kultura, gastronomija).</p> <p>2.1.2. Povezivanje šetnica, kulturnih lokaliteta i eno-gastro punktova u koherentne vikend rute.</p>
2.2. Unaprjeđenje kvalitete i profesionalizacije manifestacija	<p>2.2.1. <i>Provedba projekta edukacije organizatora manifestacija</i> (upravljanje posjetiteljima, logistika, novi standardi event menadžmenta).</p> <p>2.2.2. Razvoj strategije pozicioniranja lokalnih manifestacija kroz povezivanje s tematskim turističkim proizvodima.</p>

Cilj 3: O snažiti lokalnu zajednicu te povezati javni i privatni sektor u razvoju turizma

Mjera	Aktivnosti
3.1. Unaprjeđenje znanja, svijesti i suradnje među dionicima	3.1.1. Organizacija radionica i edukacijskih programa za dionike (vodiči, OPG-ovi, DMC agencije, manifestacijski timovi).

	3.1.2. Korištenje edukativnog kampa za provođenje obuke u području održivog turizma, zaštite okoliša i vodičkih vještina.
3.2. Sustavno praćenje i evaluacija turističkog doživljaja i utjecaja	<p>3.2.1. Implementacija <i>Projekta istraživanja zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja</i> kao alata za strateško upravljanje i praćenje kvalitete usluga.</p> <p>3.2.2. Razvoj pokazatelja uspješnosti za pojedine projekte, atrakcije i sezonske programe.</p>

7. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Za provedbu Plana upravljanja destinacijom važna je suradnja različitih dionika u turizmu: jedinica lokalne i regionalne razine, turističke zajednice lokalne i regionalne razine kao i brojnih drugih direktnih i indirektnih dionika u turizmu.

7.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju važnu ulogu u planiranju, a time i oblikovanju razvoja turizma kroz prostorno planiranje, planiranje i izgradnju tehničke infrastrukture, zaštitu kulturne i prirodne baštine, podršku lokalnim inicijativama, ali i razvoju turizma.

U skladu s ciljevima razvoja turizma, preporučuje se osnivanje platforme/ radne skupine za upravljanje razvoja turizma koji bi uključivao sve općine i Grad Dugu Resu, razvojne agencije, turističku zajednicu, sektor poduzetništva, kulture i prirode. Platforma bi kroz rad omogućila koordinirano donošenje planova, odluka, praćenje provedbe akcijskih planova te usmjeravanje investicija u turizam.

Osim toga, preporučuje se ulaganje u infrastrukturne projekte koji podržavaju razvoj kvalitetnog turističkog smještaja i ponude, s posebnim naglaskom na ruralna domaćinstva, obiteljski smještaj i specijalizirane oblike smještaja, u skladu s načelima održivog razvoja. U cilju zaštite i unaprjeđenja kulturne i prirodne baštine, preporuča se revitalizacija kulturno-povijesnih lokaliteta (dvorci, arheološka nalazišta i dr.) i kreiranje tematskih ruta koje povezuju prirodne atrakcije s turističkim središtima (stari prometni pravci, sunčani satovi i sl.).

Ključne mjere i aktivnosti:

- Razvoj i modernizacija infrastrukture za aktivni i održivi turizam (Mjera 1.1. Vodeni grad, Vidikovac)
- Očuvanje prirodne baštine kroz edukaciju i interpretaciju (Mjera 1.2. Uređenje i izgradnja šetnica uz rijeke te unaprjeđenje kampova).

7.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu područja

Turistička zajednica ima važnu ulogu u promociji i koordinaciji turističkih aktivnosti, kao i u razvoju destinacijskog menadžmenta. Preporučuje se jačanje sustava promocije održivog turizma kao i otpornost turizma na klimatske promjene kroz digitalne kampanje, sudjelovanje na različitim turističkim sajmovima (regionalne i nacionalne razine) te suradnju s lokalnim proizvođačima u cilju kreiranja jedinstvenih turističkih proizvoda.

S obzirom na važnost integracije poljoprivrede i turizma, turističke zajednice mogu inicirati razvoj oznaka kvalitete za lokalne prehrambene proizvode, poticati suradnju između restorana i lokalnih poljoprivrednika te organizirati gastronomske manifestacije koje promoviraju autohtonu kuhinju, poljoprivrednu proizvodnju i druge inovativne proizvode regije. Također, važno je razvijati tematske turističke rute koje uključuju posjete poljoprivrednim gospodarstvima, vinarijama i lokalnim proizvođačima hrane.

Kako bi se unaprijedio sustav destinacijskog menadžmenta, turističke zajednice trebaju organizirati edukacije za lokalne dionike te razvijati programe certificiranja održivih turističkih objekata. Poseban naglasak treba staviti na povezivanje kulturnih, sportskih i eno-gastronomskih sadržaja u jedinstvene turističke proizvode.

Ključne mjere i aktivnosti:

- Razvoj tematskih i vikend paketa temeljenih na lokalnim resursima (Mjera 2.1.)
- Unaprjeđenje kvalitete i profesionalizacije manifestacija (Mjera 2.2.)
- Unaprjeđenje znanja, svijesti, kreativnosti i suradnje među dionicima (Mjera 3.1.)
- Sustavno praćenje i evaluacija turističkog doživljaja i utjecaja (Mjera 3.2.).

7.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Institucije, organizacije i drugi dionici imaju ključnu ulogu u osiguravanju održivog i konkurentnog turističkog razvoja. Preporuča se koordinirana suradnja između razvojnih agencija, obrazovnih institucija i sektora poduzetništva na provedbi turističkih projekata.

Za razvoj inovativnih turističkih proizvoda, potrebno je uključiti obrazovne institucije u razvoj edukacijskog turizma, dok sportske i rekreativne udruge mogu pridonijeti razvoju aktivnog

turizma kroz planiranje sportskih događanja i avanturističkih aktivnosti. Također, komunalna poduzeća i institucije za zaštitu prirode mogu sudjelovati u održavanju i očuvanju prirodnih atrakcija te usmjeravanju održivog razvoja prostora.

U cilju poboljšanja regulacije korištenja prostora, potrebno je definirati jasne standarde zaštite i održivog razvoja, uz implementaciju modela koji potiču rekreacijsko, adrenalinsko i sportsko korištenje prostora, čime se povećava atraktivnost turističkih projekata. Kroz strateško planiranje, potrebno je uskladiti razvoj smještajnih kapaciteta s tržišnim potrebama, potičući ulaganja u održive oblike smještaja poput ruralnih domaćinstava, ekoloških kampova i malih hotela.

Konačno, potrebno je sustavno raditi na jačanju brendiranja TZP Četiri rijeke kao turističke destinacije kroz razvoj ključnih atrakcija, jačanju značenja kulturne i prirodne baštine, organizaciju manifestacija i razvoj oznaka kvalitete za lokalne proizvode. Digitalni marketing i međunarodna promocija trebaju biti usmjereni na stvaranje prepoznatljivog identiteta destinacije i privlačenje ciljanih skupina posjetitelja.

Ključne mjere i aktivnosti:

- Razvoj turističke infrastrukture (Mjera 1.1. i Mjera 1.2.)
- Očuvanje i unaprjeđenje prirodnih vrijednosti (Mjera 3.1.2.): Provođenje inicijativa za zaštitu okoliša i edukaciju posjetitelja o održivosti (Aktivnost 3.1.)
- Razvoj inovativnih turističkih proizvoda (Mjera 1.1. i 1.2.): Uključivanje obrazovnih institucija u edukacije u turizma (Aktivnost 2.2.1.)
- Jačanje ljudskih resursa (Mjera 2.1. i Mjera 2.2.): Organizacija stručnih radionica i programa obuke u suradnji s relevantnim institucijama (Aktivnost 3.1.2.),
- Povećanje prepoznatljivosti destinacije kroz realizaciju turističke infrastrukture (Mjera 1.1. i Mjera 1.2.)
- Suradnja s kulturnim i sportskim udrugama na organizaciji manifestacija i promotivnih događanja (Mjera 2.1. i Mjera 2.2.).

8. PROJEKTI

Popis i obrazloženje projekata utemeljen je na razvojnim potrebama turizma u destinaciji TZP Četiri rijeke, te polazištima utemeljenima na planovima višeg reda. Svaki od projekata sadrži elemente čija je glavna namjena jasna. Predlaže se provedba osam projekata, a njihova transparentnost je olakšana jer se prema jednoobraznom obrascu određuju cilj, opis projekta, poseban, posebni značaj za destinaciju, doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti, nositelj aktivnosti, lokacija provedbe, planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta, provedbeni koraci i rokovi, procijenjena vrijednost, stanje vlasništva, okvirni izvori financiranja te status izrade potrebne studijske/ projektne dokumentacije.

Važno je istaknuti da svi navedeni projekti iz popisa pridonose na različite načine provedbi mjera potrebnih za plan upravljanja i održivosti na razini destinacije. Konačno, važno je istaknuti da se najveći dio projekta odnosi na javni sektor (zbog olakšane implementacije plana), no nužna je suradnja s dionicima iz privatnog sektora, NGO-a, ali i lokalnom zajednicom i turistima. Stoga su dionici primarno javne ustanove, županijska, gradska i općinska tijela, kao i javna poduzeća. Projekti su vezani uz ciljeve i smjernice plana upravljanja.

Za destinaciju TZP Četiri rijeke predloženo je osam slijedećih projekata:

1. Vodeni grad
2. Vidikovac
3. Dodir civilizacije
4. Projekt trasiranja šetnica i biciklističkih staza uz i oko rijeka sa svrhom kreiranja aktivnih turističkih proizvoda
5. Implementacija sustavnog istraživanja zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja
6. Idejni projekt edukativnog kampa riječnih okoliša
7. Projekt - edukacija organizatora manifestacija, poboljšanje logistike, upravljanje posjetiteljima i uvođenje suvremenih standarda event managementa
8. Sufinanciranje DMC agencija u kreiranju vikend programa.

Naziv projekta	Projekt 1. VODENI GRAD
Cilj projekta	Podizanje kvalitete turističke ponude i kreiranje novog atraktivnog turističkog proizvoda s ciljem stvaranja unikatne, prepoznatljive ponude Županije na rijeci Mrežnici. Projekt pridonosi Cilju 1. i Mjeri 1.1. potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije. Projekti se odnose na javni sektor, ali je nužna suradnja s dionicima iz privatnog sektora, NGO-a, kao i lokalnom zajednicom i turistima.
Opis projekta	Projektom je planirano uređenje prostora obale i rijeke koji će svojim sadržajima i oblikovanjem biti atraktivan javni prostor, mjesto koje će ponuditi različite

	<p>mogućnosti, odnosno rijeka Mrežnica povezat će se s gradom na jedan drugačiji način.</p> <p>Vodeni grad koncipiran je kao plutajuća platforma čija se visina mijenja ovisno o vodostaju rijeke Mrežnice. To je omogućeno nizom fiksnih stupova fleksibilno povezanih s platformom, smještenih uz njene duže stranice.</p> <p>U otvorenom nenatkrivenom prostoru planira se napraviti kupalište i ugostiteljski objekt, teatar ljetno kino s tribinama, vaterpolo teren...</p> <p>U otvorenom natkrivenom prostoru također će biti kupalište, ali uz dječje bazene, tuševe i kabine za presvlačenje, kao i ugostiteljski objekt.</p> <p>Napravit će se i parkiralište s ukupno 65 parkirnih mjesta.</p> <p>U 2024. je izrađeno idejno rješenje, a tijekom 2025. godine planira se izrada glavnog projekta nakon kojeg slijedi sama izvedba/ izgradnja Vodenog grada.</p> <p>Voda kao prepoznatljiv resurs ima značajnu ulogu u razvoju turizma u Gradu Duga Resa i destinacije TZP Četiri rijeke te predstavlja važan resurs za očuvanje i unaprjeđenje turističkog i prostornog identiteta. Pretežit i stalno rastuću ponudu destinacije čine rijeke i njihova obala, a Vodeni grad predstavlja podizanje turističke ponude i usluge te kreiranje jedinstvenog turističkog proizvoda.</p> <p>Takav projekt, ako je kvalitetno projektiran i izveden, pridonosi održivom razvoju turizma, jačanju lokalne ekonomije i očuvanju jedinstvenog identiteta.</p>
<p>Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Značajni doprinos/ umjereni doprinos/ manji doprinos pokazatelju: <ul style="list-style-type: none"> Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji - Ne postoji doprinos
<p>Nositelj</p>	<p>Karlovačka županija i RH, TZP Četiri rijeke, Hrvatske vode</p>
<p>Lokacija provedbe</p>	<p>Rijeka Mrežnica</p>
<p>Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta</p>	<p>III. 2026 – III. 2030.</p>

Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada tehničke dokumentacije – do 1. 2027. • Izgradnja punktova i signalizacije - XII. 2029. • Promotivne aktivnosti – 2029.
Procijenjena vrijednost	2.000.000,00 eura
Izvor vlastitog financiranja	Karlovačka županija, TZP Četiri rijeke, JLS Bosiljevo i Netretić
Ostali mogući izvori financiranja	- Sredstva EU programa/ fondova
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni/ U postupku rješavanja/ Neriješeni (riječno vodno dobro)
Osnova za raspolaganje nekretninama	Koncesija; Vlasništvo/ Suvlasništvo / Pravo građenja/ Ugovor o zakupu/ Ostalo;
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE</p>
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE</p> <p>Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE</p>

Naziv projekta	Projekt 2. VIDIKOVAC
Cilj projekta	<p>Projektom se želi unaprijediti lokalna turistička i gastro ponuda kroz izradu novog turističkog proizvoda Vidikovca, kao nove atrakcije. Vidikovac će predstavljati novi moderni turističko-ugostiteljski centar koji će pružati rekreativne, gastronomske, sportske i edukativne sadržaje za različite skupine posjetitelja – od školske djece i sportaša do obitelji i poslovnih skupina. S obzirom da će se u sklopu projekta nalaziti i planinarski dom koji će nuditi lokalne proizvode, time će se potaknuti održivost lokalne poljoprivrede, povećati konkurentnost ruralnog turizma te</p>

	<p>omogućiti gostima autentični vizualni doživljaj, kao i gastronomsko iskustvo temeljeno na lokalnim proizvodima.</p> <p>Projekt pridonosi Cilju 1. i Mjeri 1.1. potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije. Projekt se odnosi na javni sektor, ali nužna je suradnja s dionicima iz privatnog sektora, NGO-a, ali i lokalnom zajednicom i turistima.</p> <p>Osim toga, projekt pridonosi jačanju vizualnog prostornog identiteta TZP Četiri rijeke.</p>
Opis projekta	<p>Projekt Vidikovca na Vinici biti će najviša točka, a bit će koncipiran tako da ljudi njime mogu šetati s pogledom na okolicu. S Vidikovca će posjetitelji moći vidjeti s jedne strane Karlovac, Svetu Geru, Klek, ali i Dugu Resu itd. Iako se radi o adrenalinskom parku projekt će biti prilagođen i invalidima.</p> <p>Vidikovac se planira u neposrednoj blizini planinarskog doma i predstavlja projekt značajan kako za područje TZP Četiri rijeke tako i za Županiju.</p> <p>Projekt se nadovezuje na planinarske i biciklističke staze i pridonosi održivom razvoju – kroz edukaciju posjetitelja o održivom razvoju (značaju prirode u ekosustavu, educiranje o lokalnoj gastronomiji, životu i običajima).</p> <p>Planinarski dom zajedno s Vidikovcem može povezati mrežu OPG-ova kroz njihove tradicionalne proizvode.</p>
Posebni značaj za destinaciju	DA / NE
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	<ul style="list-style-type: none"> - Značajni doprinos / umjereni doprinos/ manji doprinos pokazatelju: Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom Zadovoljstvo turista cjelokupnim boravkom u destinaciji - Ne postoji doprinos
Nositelj	Grad Duga Resa, Hrvatski planinarski savez, Karlovačka županija i TZP Četiri rijeke
Lokacija provedbe	Grad Duga Resa kod Planinarskog doma
Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta	III. 2025. – 2029.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada idejnog i glavnog projekta 2026. • Ishođenje dozvola I. – VI.2027. • Izgradnja Vidikovca VII.2027. – XII. 2028. • Uporabna dozvola 2029.
Procijenjena vrijednost	1.000.000 eura
Okvirni izvori financiranja	<ul style="list-style-type: none"> • EU fondovi (LEADER program, Interreg)

	<ul style="list-style-type: none"> • Lokalni i regionalni proračuni (proračun grada Duge Rese za projektnu dokumentaciju) • Ministarstvo turizma i sporta
Imovinsko pravni odnosi	<ul style="list-style-type: none"> • Riješeni / U postupku rješavanja / Neriješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	<ul style="list-style-type: none"> • Koncesija /Vlasništvo/ Pravo građenja/ Ugovor o zakupu/ Ostalo
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE</p>
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE</p> <p>Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE</p>

Naziv projekta	Projekt 3. DODIR CIVILIZACIJE – nema dovoljno informacija s više razine
Cilj projekta	Razvoj turističke ponude kroz povezivanje, prenamjenu, rekonstrukciju, dogradnju i osuvremenjivanje povijesno-kulturnih objekata u kojima će se nuditi različiti moderni informativni sadržaji (aktiviranje i povezivanje dvoraca na području Karlovačke i Primorsko-goranske županije). Cilj je stvoriti moderni turističko-ugostiteljski i informativni centar koji će pružati informativne, edukativne, smještajne, gastronomske, sportske i rekreativne sadržaje za različite skupine posjetitelja, od školske djece i sportaša do obitelji i poslovnih skupina.
Opis projekta	Dodir civilizacije projekt je Karlovačke županije koji njeguje obnovu kulturne baštine, donosi autentične priče o Frankopanima u svrhu gospodarskog razvoja i turističke revitalizacije starih gradova. Projektom obnove i revitalizacije obuhvaćeno je devet starih gradova na području Karlovačke županije i to u Bosiljevu (vraćeno vlasnicima VI. 2025) , Cetingradu, Karlovcu, Rakovici, Ogulinu, Josipdolu, Netretiću , Slunju te Ozlju, a projektom je obuhvaćen i Bosanski magazin u karlovačkoj Zvijezdi.

	<p>Projekt pridonosi ostvarenju pokazatelja održivosti kroz aktiviranje vrijedne kulturne baštine na razini više destinacija. Projekt se odnosi na povezivanje više javnih sektora, a nužna je suradnja s dionicima iz privatnog sektora, NGO-a, ali i lokalnom zajednicom i turistima.</p> <p>Osim toga, projekt pridonosi jačanju vizualnog prostornog identiteta destinacije TZP Četiri rijeke.</p>
Posebni značaj za destinaciju	DA / NE
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	<ul style="list-style-type: none"> - Značajni doprinos/ umjereni doprinos/ manji doprinos pokazatelju: Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji - Ne postoji doprinos
Nositelj	Karlovačka županija i RH, TZP Četiri rijeke
Lokacija provedbe	Dvorci TZP Četiri rijeke: Bosiljevo i Netretić
Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	III. 2026 – III. 2030.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada tehničke dokumentacije – do 1. 2027. • Izgradnja punktova i signalizacije - XII. 2029. • Promotivne aktivnosti– 2029.
Procijenjena vrijednost	5.000.000,00 eura
Izvor vlastitog financiranja	Karlovačka županija, JLS Bosiljevo i Netretić
Ostali mogući izvori financiranja	- Sredstva EU programa / fondova
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni / U postupku rješavanja / Neriješeni u cijelosti / riješeni djelomično
Osnova za raspolaganje nekretninama	Koncesija/ Vlasništvo/ Suvlasništvo/ Pravo građenja/ Ugovor o zakupu/ Ostalo;

Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE

Naziv projekta	Projekt 4. PROJEKT TRASIRANJA ŠETNICA I BICIKLISTIČKIH STAZA UZ I OKO RIJEKA SA SVRHOM KREIRANJA AKTIVNIH TURISTIČKIH PROIZVODA
Cilj projekta	Cilj projekta je razviti i međusobno povezati postojeće i nove biciklističke i pješačke staze uz rijeke Koranu, Kupu, Mrežnicu i Dobru kako bi se stvorila jedinstvena i održiva mreža ruta koja omogućuje turistima doživljaj prirodne ljepote rijeka, kulturnih znamenitosti te aktivnog boravka na otvorenom. Projekt će povezati staze u jedinstvenu cjelinu koja ističe rijeke kao glavne prirodne osi kretanja i doživljaja destinacije.
Opis projekta	Projektom bi se unaprijedila postojeća infrastruktura za aktivni turizam u destinaciji s naglaskom na stvaranje cjelovite mreže biciklističkih i pješačkih staza uz obalu rijeka Korane, Kupe, Mrežnice i Dobre. Projekt uključuje mapiranje postojećih ruta uz rijeke, identificiranje kritičnih točaka prekida (nedostatak mostova, neuređeni prijelazi, nesigurne dionice) te izradu tehničke dokumentacije i idejnih rješenja za trasiranje novih dionica koje će povezati sve općine i prirodne atrakcije unutar destinacije. Posebna pažnja posvetit će se standardizaciji signalizacije i info-tabli duž rijeka, uključujući interpretacijske ploče o baštini. Uz staze će se urediti odmorišta i punktovi za bicikliste s pratećim sadržajima. Projekt je strateški usklađen s planovima Karlovačke županije za razvoj aktivnog turizma i sportske infrastrukture te će se nadovezati na druge projekte, poput uređenja kupališta. Ovaj projekt naglašava prirodne ljepote rijeka kao atrakciju u destinaciji te potiče održivi turizam kroz edukaciju posjetitelja o važnosti očuvanja riječnih ekosustava. Time se destinacija

	promovira kao atraktivna <i>outdoor</i> destinacije za sve ljubitelje prirode i aktivnog odmora.
Posebni značaj za destinaciju	DA / NE
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	- Značajni doprinos/ umjereni doprinos / manji doprinos pokazatelju: Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji - Ne postoji doprinos
Nositelj	TZP Četiri rijeke
Lokacija provedbe	Područje TZP Četiri rijeke (područje uz rijeke Koranu, Kupu, Mrežnicu i Dobru)
Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	III. 2026 – III. 2028.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza postojećih ruta i izrada idejnog rješenja – III. 2026. • Izrada tehničke dokumentacije - X. 2026. • Trasiranje i uređenje novih dionica uz rijeke – IX. 2027. • Izgradnja punktova i signalizacije - XII. 2027. • Promotivne aktivnosti – III. 2028.
Procijenjena vrijednost	150.000 eura
Izvor vlastitog financiranja	TZP Četiri rijeke, sve jedinice lokalne samouprave
Ostali mogući izvori financiranja	- Sredstva EU programa/ fondova
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni / U postupku rješavanja / Neriješeni zbog neriješenog statusa vodnog dobra
Osnova za raspolaganje nekretninama	Koncesija; Pravo građenja; Pravo služnosti ; Suvlasništvo; Ugovor o zakupu; Vlasništvo; Ostalo / rješavanje vodnog dobra na rijekama

Status izrade potrebne studijske dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE</p>
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE</p> <p>Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE</p>

Naziv projekta	Projekt 5. IMPLEMENTACIJA SUSTAVNOG ISTRAŽIVANJA ZADOVOLJSTVA TURISTA I JEDNODNEVNIH POSJETITELJA
Cilj projekta	Cilj projekta jest unaprijediti kvalitetu upravljanja turizmom u destinaciji TZ područja Četiri rijeke kroz sustavno prikupljanje i analizu podataka o zadovoljstvu turista i jednodnevnih posjetitelja. Cilj je identificirati područja za poboljšanje turističke ponude i infrastrukture, potaknuti razvoj održivog turizma i povećati zadovoljstvo posjetitelja te njihovu potrošnju i vjernost destinaciji. Cilj praćenja broja jednodnevnih posjetitelja je spriječiti prevelika opterećenja na određenim lokacijama s velikim brojem jednodnevnih posjetitelja i provoditi mjere ravnomjernijeg i održivijeg turizma.
Opis projekta	Projekt uključuje kontinuirano godišnje provođenje anketa među turistima i jednodnevnim posjetiteljima TZP Četiri rijeke. Anketom će se istraživati razina zadovoljstva s različitim elementima turističke ponude (npr. smještaj, ugostiteljstvo, atrakcije, promet, infrastruktura, doživljaji, kulturna baština, aktivnosti u prirodi i drugo). Posebna pozornost posvetit će se jednostavnom razlikovanju turista i jednodnevnih posjetitelja, kako bi se preciznije razumjele njihove potrebe i očekivanja. Nakon prikupljanja podataka, rezultati će se analizirati i radit će se procjene o broju jednodnevnih posjetitelja u odnosu na broj stalnih stanovnika u destinaciji, kako bi se ograničilo preveliko opterećenje prostora. Rezultati će se predstaviti ključnim dionicima te koristiti kao temelj za unaprjeđenje ponude i planiranje aktivnosti.
Posebni značaj za destinaciju	DA / NE

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	- Značajni doprinos / umjereni doprinos/ manji doprinos pokazatelju: Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja - Ne postoji doprinos
Nositelj	TZ područja Četiri rijeke
Lokacija provedbe	TZ područja Četiri rijeke (sve općine i grad)
Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2026. – 2028.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema anketnog upitnika – IV. 2026./2027./2028. • Provođenje ankete (online i/ili na terenu) – V. – IX. 2026./2027./2028. • Analiza rezultata ankete i izrada izvješća – X. – XII. 2026./2027./2028.
Procijenjena vrijednost	12.000,00 eura
Izvor vlastitog financiranja	TZ područja Četiri rijeke
Ostali mogući izvori financiranja	- Sredstva EU programa/ fondova
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni / U postupku rješavanja / <u>Neriješeni</u> / NEPOTREBNO
Osnova za raspolaganje nekretninama	Koncesija / Pravo građenja / Pravo služnosti / Suvlasništvo / Ugovor o zakupu Vlasništvo / Ostalo/ Nisu riješeni imovinsko - pravni odnosi / NEPOTREBNO
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE NEPOTREBNO
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE

	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE</p> <p>Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE</p> <p>NEPOTREBNO</p>
--	---

Naziv projekta	Projekt 6. IDEJNI PROJEKT EDUKATIVNOG KAMPA RIJEČNIH OKOLIŠA – da idemo do faze izrade cjelokupne projektne dokumentacije?
Cilj projekta	Cilj projekta jest osmisliti idejni projekt edukativnog kampa riječnih okoliša na području TZP Četiri rijeke, s naglaskom na edukaciju posjetitelja o važnosti očuvanja riječnih ekosustava, održivog korištenja prirodnih resursa i poticanju aktivnog boravka u prirodi. Kamp bi služio kao multifunkcionalni prostor za smještaj, radionice, prezentacije, interpretaciju prirodne baštine i aktivnosti na otvorenom.
Opis projekta	Projekt uključuje izradu idejnog rješenja edukativnog kampa koji bi obuhvaćao definiranje lokacije i infrastrukturnih potreba, koncept uređenja (prostorni plan, glamping ili kamp kućice, sanitarni čvor, višenamjenski prostor), interpretativne punktove za edukaciju o flori, fauni i ekosustavima rijeka, sadržaje za održavanje radionica i ostalih programa, analizu potencijalnih korisnika (školske grupe, turisti, lokalno stanovništvo) i potencijalne izvore financiranja. Izrada idejnog projekta omogućit će TZP Četiri rijeke kvalitetnu prijavu na fondove i lakše planiranje budućih infrastrukturnih ulaganja u održivi turizam i očuvanje okoliša.
Posebni značaj za destinaciju	DA / NE
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	<ul style="list-style-type: none"> - Značajni doprinos/ umjereni doprinos/ manji doprinos pokazatelju: Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem Prosječna duljina boravka turista u destinaciji Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane - Ne postoji doprinos
Nositelj	TZ područja Četiri rijeke
Lokacija provedbe	Područje TZP Četiri rijeke

Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	I. 2026. – I. 2028.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> • Definiranje ciljeva kampa – I. 2026. • Definiranje lokacije kampa – IV. 2026. • Analiza ciljanih skupina korisnika i prijedlog sadržaja programa – VIII. 2026. • Izrada idejnog rješenja edukativnog kampa – I. 2027.
Procijenjena vrijednost	15.000,00 eura
Izvor vlastitog financiranja	TZP Četiri rijeke
Ostali mogući izvori financiranja	<ul style="list-style-type: none"> - Sredstva EU programa/ fondova - Nacionalni fondovi - Karlovačka županija
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni / U postupku rješavanja / <u>Neriješeni</u>
Osnova za raspolaganje nekretninama	<p>Koncesija</p> <p>Pravo građenja</p> <p>Pravo služnosti</p> <p>Suvlasništvo</p> <p>Ugovor o zakupu</p> <p>Vlasništvo</p> <p>Ostalo</p> <p><u>Nisu riješeni imovinsko - pravni odnosi</u></p>
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / <u>NE</u></p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / <u>NE</u></p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / <u>NE</u></p>
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / <u>NE</u></p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / <u>NE</u></p> <p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / <u>NE</u></p>

	<p>Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / <u>NE</u></p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / <u>NE</u></p>
--	--

Naziv projekta	Projekt 7. EDUKACIJA ORGANIZATORA MANIFESTACIJA, POBOLJŠANJE LOGISTIKE, UPRAVLJANJE POSJETITELJIMA I UVOĐENJE SUVREMENIH STANDARDA EVENT MANAGEMENTA
Cilj projekta	Izgradnja temelja za održive, atraktivne i sigurne manifestacije kroz ulaganje u ljudske resurse putem dodatne edukacije.
Opis projekta	Projektom bi se dodatno osposobilo organizatore manifestacija educiranjem o potrebnim standardiziranim procesima. U fokusu su poboljšana iskustva posjetitelja i učinkovita logistika, odnosno sigurnost i pozitivna iskustva korisnika kao i bolje planiranje te optimizacija sustava. Pozitivni učinak nije samo ekonomski, već se očekuju poboljšanje održivosti manifestacija i unaprjeđenje konkurentnosti i ugleda destinacije.
Posebni značaj za destinaciju	DA/NE
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Značajni doprinos/ umjereni doprinos / manji doprinos pokazatelju: <ul style="list-style-type: none"> - Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom - Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija - Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji Ne postoji doprinos
Nositelj	TZP Četiri rijeke
Lokacija provedbe	Područje TZP Četiri rijeke: Grad Duga Resa i općine Barilović, Bosiljevo, Generalski Stol, Netretić
Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2026. – 2029.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacija stručnih seminara i radionica – VI. 2026. - Izrada priručnika i standardiziranih protokola – XII. 2026. - Uvođenje alata za logistiku i upravljanje posjetiteljima – VI. 2027.

	<ul style="list-style-type: none"> - Formiranje stručnih interdisciplinarnih timova – XII. 2027. - Evaluacija – III. 2028.
Procijenjena vrijednost	30.000 eura
Izvor vlastitog financiranja	
Ostali mogući izvori financiranja	Sredstva EU programa / fondova: Europski strukturni i investicijski fondovi – bespovratna sredstva za ruralni turizam, Program 'Konkurentnost turističkog gospodarstva', ...
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni / U postupku rješavanja / Neriješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	<p>Koncesija</p> <p>Pravo građenja</p> <p>Pravo služnosti</p> <p>Suvlasništvo</p> <p>Ugovor o zakupu</p> <p>Vlasništvo</p> <p>Ostalo</p> <p>Nisu riješeni imovinsko - pravni odnosi</p>
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE</p>
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	<p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE</p> <p>Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE</p> <p>Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE</p> <p>Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE</p>
Naziv projekta	Projekt 8. SUFINANCIRANJE DMC AGENCIJA U KREIRANJU VIKEND PROGRAMA

Cilj projekta	Poticanje razvoja atraktivne i održive turističke ponude u kraćim vremenskim okvirima i izvan glavne turističke sezone.
Opis projekta	<p>Projektom bi se nastojalo diversificirati turističku ponudu, produljiti sezonu, pružiti potporu poduzetništvu, unaprijediti konkurentnost domaćih DMC agencija te ojačati poziciju destinacije na tržištu. Sufinanciranjem se smanjuje financijski rizik DMC agencija u razvoju inovativnih programa te ujedno potiče kreativnost pri izradi nove ponude.</p> <p>Za uspješnost projekta nužno je definirati temeljna obilježja programa, uspostaviti praćenje uspješnosti programa, te metriku povezanu s brojem korisnika programa.</p>
Posebni značaj za destinaciju	DA/NE
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	<p>Značajni doprinos/ umjereni doprinos/ manji doprinos pokazatelju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom - Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija - Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji <p>Ne postoji doprinos</p>
Nositelj	TZP Četiri rijeke
Lokacija provedbe	Područje TZP Četiri rijeke: Grad Duga Resa i općine Barilović, Bosiljevo, Generalski Stol, Netretić
Planirani rokovi početka i završetka provedbe projekta / rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	2026. – 2028.
Provedbeni koraci i okvirni rokovi	<ul style="list-style-type: none"> - Javni poziv i objava kriterija za sufinanciranje (Q1/Q2 2026.) - Savjetodavna podrška agencijama u fazi planiranja (Q3/Q4 2026.) - Izrada i testiranja pilot programa (Q1/Q2 2027.) - Provedba i praćenje odabranih programa (Q3/Q4 2027.) - Evaluacija (Q1 2028.)
Procijenjena vrijednost	35.000 EUR
Izvor vlastitog financiranja	TZP Četiri rijeke

Ostali mogući izvori financiranja	Sredstva EU programa / Fond: Europski strukturni i investicijski fondovi – bespovratna sredstva za ruralni turizam, Program 'Konkurentnost turističkog gospodarstva', ...
Imovinsko pravni odnosi	Riješeni / U postupku rješavanja / Neriješeni
Osnova za raspolaganje nekretninama	Koncesija Pravo građenja Pravo služnosti Suvlasništvo Ugovor o zakupu Vlasništvo Ostalo Nisu riješeni imovinsko - pravni odnosi
Status izrade potrebne studijske dokumentacije	Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen profil projekta? DA / NE Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena studija predizvodljivosti i/ili studija izvedivosti? DA / NE Postoji li u trenutku popunjavanja upitnika izrađena CBA? DA / NE
Status izrade potrebne projektne dokumentacije	Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen idejni projekt? DA / NE Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana lokacijska dozvola? DA / NE Postoji li u trenutku ispunjavanja upitnika izrađen glavni projekt? DA / NE Da li se projekt može graditi prema Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima? DA / NE Da li je u trenutku ispunjavanja upitnika ishodovana građevinska dozvola? DA / NE

9. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI

Svaki plan ima mogućnosti praćenja provedbe i mogućnost za mjerenje/ ocjenu napretka kroz kvantitativne i kvalitativne čimbenike.

9.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom

Implementacija Plana upravljanja destinacijom za TZP Četiri rijeke zahtijeva koordinirani pristup svih dionika u sustavu turizma, uključujući jedinice lokalne i regionalne uprave i samouprave,

sektor gospodarstva kroz privatni sektor, zatim sektore kulture i turizma organizacije, institucije za obrazovanje te udruge civilnog društva. Ovaj sveobuhvatan pristup omogućava efikasnu provedbu Plana i njegovu usklađenost sa specifičnostima razvoja cijelog područja, kako lokalnih zajednica tako i regionalne i nacionalne razine, očuvanje i unaprjeđenje identiteta i razvoja turizma (trendovi turizma i potrebe turista).

Plan upravljanja destinacijom usvaja se na predstavničkom tijelu lokalne samouprave, a njegovo donošenje temelji se na Zakonu o turizmu (ZOT) i odgovarajućim pravilnicima. Usvajanjem Plana, on postaje obvezujući dokument, čime se omogućava primjena svih ciljeva u sustav turističkog upravljanja destinacijom. Njegova implementacija usmjerava razvoj turizma prema održivosti i dugoročnim ciljevima destinacije, uz stalnu prilagodbu u skladu s promjenjivim uvjetima i potrebama zajednice. Turistička zajednica, kao nositelj procesa, mora osigurati da se svi zainteresirani dionici, uključujući predstavnike lokalnih zajednica, kulturnih i turističkih institucija, privatne sektore te organizacije civilnog društva, uključe u proces izrade Plana. Ova koordinacija osigurava prepoznavanje različitih funkcija, interesa i razvojnih smjerova koji su specifični za svaku destinaciju.

Ključni dionici uključeni u implementaciju Plana upravljanja destinacijom TZP Četiri rijeke:

1. Turistička zajednica područja Četiri rijeke je glavni koordinator procesa izrade i implementacije Plana. Stoga, Turistička zajednica tijekom implementacije osigurava aktivnu suradnju svih dionika i organizira redovite sastanke, radionice i konzultacije. Ona je zadužena za izradu smjernica, praćenje napretka, izvještavanje i osiguranje da se svi aspekti plana provedu u skladu s definiranim ciljevima.
2. Gradovi i općine unutar TZP Četiri rijeke, kao lokalna samouprava, moraju osigurati uvjete za primjenu i provedbu Plana. Oni (JLS) su zaduženi za primjenu ovog Plana s lokalnim strategijama i potrebama, pružanje financijskih resursa, te omogućavanje nužne infrastrukture i primjenu regulative.
3. Privatni sektor u turizmu, uključujući vlasnike smještajnih kapaciteta, restorana, turističke agencije, te poduzetnike u sektoru kulturnih usluga, od velike su važnosti za uspješnu implementaciju Plana. Oni su ključni za razvoj novih turističkih proizvoda i usluga, kao i za kreiranje specifičnih turističkih ponuda koje privlače turiste i povećavaju konkurentnost destinacije.
4. Institucije kulture i obrazovanja, uz muzeje, knjižnice, kulturne centre, galerije te škole i sveučilišta, imaju važnu ulogu jer mogu pridonijeti u kreiranju edukativnih programa, kulturnih i zabavnih sadržaja koji će obogatiti turističku ponudu. Također, njihov je angažman u oblikovanju i provođenju obrazovnih i kulturnih programa bitan za razvoj održivog turizma temeljenog na kulturnoj baštini i cjeloživotno učenja i stvaranje otpornosti na klimatske promjene.
5. Sve udruge civilnog društva koje se bave očuvanjem kulturne i prirodne baštine, imaju važan zadatak za primjenu Plana jer mogu davati specifične informacije i sadržaje koji obogaćuju turističku ponudu destinacije. Kroz suradnju s njima, destinacija može obuhvatiti širu paletu

kulturnih, povijesnih, tradicijskih i drugih sadržaja koji odražavaju specifičan i autohtoni identitet prostora.

6. Suradnja sa sveučilištima, istraživačkim institucijama i stručnjacima iz područja turizma, prostornog planiranja, arhitektima, kulturnog menadžmenta te zaštite i unaprjeđenja baštine može pomoći u osiguravanju kvalitete istraživanja, edukacije i razvoja novih inovacija koje će unaprijediti turističku ponudu i upravljanje destinacijom. Također, angažman studenata i mladih stručnjaka pridonosi jačanju kapaciteta u svakom smislu lokalnih zajednica i stvaranju novih prilika za zapošljavanje.

7. Razvojna agencija Duge Rese (InovaDR) također ima važnu ulogu u implementaciji Plana upravljanja destinacijom jer je zadužena za razvoj i promociju lokalnih gospodarsko-infrastrukturnih i drugih projekata koji mogu unaprijediti razvoj turizma. Osim što osigurava financijsku podršku i povezuje sve relevantne dionike, Razvojna agencija pomaže u ostvarivanju pristupa EU fondovima, razvoju inovativnih turističkih proizvoda, te implementaciji održivih poslovnih rješenja. Agencija također može igrati ključnu ulogu u pružanju savjeta i stručne podrške poduzetnicima i lokalnim vlastima u vezi s provedbom razvojnih i infrastrukturnih projekata koji unaprjeđuju turističku ponudu.

Implementacija Plana upravljanja destinacijom za TZP Četiri rijeke predstavlja višeslojno složen horizontalan i vertikalni dinamičan proces koji uključuje suradnju svih relevantnih dionika. Kroz koordinaciju, praćenje napretka, redovite evaluacije i osiguranje financijske održivosti ovaj Plan ima potencijal unaprijediti turističku ponudu Županije i osigurati dugoročni održivi razvoj turizma otporan na klimatske promjene. Razvojna agencija kao važan čimbenik u pružanju raznih savjeta, ali i kroz financijsku potporu može predlagati strateško usmjeravanje za daljnji razvoj destinacije.

Da bi se Plan upravljanja destinacijom za TZP Četiri rijeke nesmetano i kvalitetno implementirao nužno je sljedeće:

1. Koordinacija i partnerska suradnja

Za uspješnu implementaciju Plana, nužno je uspostaviti jasnu koordinaciju među svim dionicima. Turistička zajednica područja Četiri rijeke kao ključna institucija mora redovito koordinirati aktivnosti, organizirati sastanke, radionice i edukacije za dionike u turizmu. Uz to, trebaju se poticati javno-privatna partnerstva koja omogućuju zajedničku suradnju između lokalnih vlasti, poduzetnika i civilnog društva. Razvojna agencija također mora aktivno sudjelovati u ovoj koordinaciji, olakšavajući pristup financijskim sredstvima i strateškim inicijativama.

2. Redovito praćenje napretka

U procesu implementacije potrebno je uspostaviti mehanizme za redovito praćenje napretka provedbe Plana. To uključuje postavljanje jasno definiranih ciljeva, praćenje postignuća kroz konkretne pokazatelje (broj posjetitelja, otvorena radna mjesta, broj novih turističkih proizvoda, itd.), te periodičke izvještaje o provedbi Plana. Svake godine treba izvršiti procjenu postignutih rezultata i usklađivanje s potrebama tržišta.

3. Financijska održivost

Osiguranje financijskih sredstava za provedbu Plana jedan je od ključnih izazova. Korištenje EU fondova, nacionalnih programa, kao i poticanje privatnih investicija kroz javno-privatna partnerstva omogućit će stabilno financiranje svih aktivnosti. Razvojna agencija ima ključnu ulogu u privlačenju tih sredstava, kao i u strukturiranju aplikacija za fondove koji podupiru projekte u turizmu. Također, treba razviti instrumente za dugoročnu financijske primjenjivost, kroz unaprjeđenje lokalne infrastrukture i povećanje konkurentnosti destinacije.

4. Edukacija i osnaživanje kapaciteta

Edukacija svih dionika o značaju važnosti primjene održivog razvoja turizma, kao i o novim trendovima i tehnologijama u industriji turizma, važna je za uspješnu primjenu Plana. Jačanje kapaciteta lokalnih institucija i poduzetnika kroz specijalizirane tečajeve i treninge omogućit će im bolje upravljanje destinacijom i turističkim proizvodima. Razvojna agencija također može uz suradnju TZP Četiri rijeke organizirati različite vrste radionica, treninge i seminare za lokalne dionike vezano uz prijavu za financijsku potporu i upravljanje projektima u turizmu.

5. Prilagodba Plana upravljanja destinacijom za TZP Četiri rijeke

U slučaju promjena okolnosti (političke, ekonomske, društvene ili tehnološke) potrebno je omogućiti fleksibilnost u provedbi Plana i prilagodbu aktivnosti. Redovitim praćenjem primjene napretka i prepoznavanjem ugroza omogućava se pravovremeno donošenje odluka o korekcijama i prilagodbama planiranih mjera i aktivnosti. Razvojna agencija može pomoći u prilagodbi Plana prema uvjetima, osobito kada je riječ o novim financijskim izvorima ili promjenama u regulativi.

9.2. Izvješće o provedbi

Redovito praćenje i izvješćivanje o primjeni kao i provedbi Plana upravljanja destinacijom od ključne su važnosti kako bi se osigurao uspješan održivi razvoj turističke destinacije. Svaka od aktivnosti predviđena Planom mora biti podložna periodičnoj evaluaciji, uz jasno definirane vremenske intervale za provjeru napretka i uočavanje potencijalnih problema ili prepreka. U slučaju identifikacije bilo kakvih prepreka, neželjenih posljedica ili potrebe za prilagodbom, odgovorni dionici dužni su pravovremeno obavijestiti predstavničko tijelo jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave. Ova povratna informacija omogućava pravodobno donošenje odluka o potrebnim izmjenama Plana, čime se osigurava nastavak njegove uspješne primjene.

Za učinkovito praćenje napretka, Turističko vijeće, kao tijelo odgovorno za praćenje provedbe Plana, dužno je dostaviti izvješće o realizaciji Plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu predstavničkom tijelu jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave do 31. ožujka tekuće godine. Ovo izvješće treba sadržavati pregled postignutih ciljeva, uočenih izazova te prijedloga za daljnji razvoj i prilagodbu Plana u skladu s novim potrebama i okolnostima.

Literatura:

1. **Akcijski plan energetske održivosti i prilagodbe klimatskim promjenama Općine Generalski Stol** (2024., Općina Generalski Stol)
2. **Analiza stanja i strategija razvoja turizma Karlovačke županije do 2025.** (2019., Karlovačka županija)
3. **Nacionalni plan razvoja održivog turizma 2021. – 2027.** (NN 97/2023)https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_08_97_1441.html
4. **Operativni plan razvoja cikloturizma Karlovačke županije** (2017., Karlovačka županija)
5. **Plan razvoja Karlovačke županije 2021. – 2027.** (2022., Karlovačka županija)
6. **Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom** (NN 112/24)
7. **Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma** (NN 112/24)
8. **Prostorni plan Karlovačke županije** (Glasnik Karlovačke županije 26/01, 33/01-ispravak, 36/08 – pročišćeni tekst, 56/13, 07/14- ispravak, 50b/14, 6c/17, 29c/17-pročišćeni tekst, 8a/18, 19/18, pročišćeni tekst, br. 57c/22)
9. **Prostorni plan uređenja Grada Duga Resa** (“Službeni glasnik Grada Duga Resa”, broj , 5/08, 3/12, 7/19, 10/197/22, 08/23) - rijeka Mrežnica
10. **Prostorni plan uređenja općine Barilović** (“Službeni glasnik Općine Barilović”, broj 03/07, 01/15, 02/16, 02/18) rijeka Korana i Mrežnica
11. **Prostorni plan uređenja općine Bosiljevo** (“Službeni glasnik Općine Bosiljevo”, 37/07, 16/15, 06/18, 03/19, 04/22, 03/24) Kupa – Dobra i Mrežnica
12. **Prostorni plan uređenja općine Generalski Stol** (“Glasnik Općine Generalski Stol”, broj , 03/07, 03/09, 03/14, 05/17)
13. **Prostorni plan uređenja općine Netretić** („Glasnik Općine Netretić”, 11/07, 10/12, 01/13 – pročišćeni tekst; broj 09/19, 01/20 – pročišćeni tekst, 06/21 – ispravak; usklađenje s Prostornim planom Karlovačke županije donesen je 2022. godine (“Glasnik Općine Netretić”, broj 02/22)
14. **Provedbeni program Grada Duga Rese za razdoblje od 2021. – 2025.** (2021., Grad Duga Resa)
15. **Provedbeni program Općine Barilović za razdoblje 2021. – 2025.** (2021., Općina Barilović)
16. **Provedbeni program Općine Bosiljevo za razdoblje 2021. – 2025.** (2021., Općina Bosiljevo)
17. **Provedbeni program Općine Generalski Stol za razdoblje 2021. – 2025.** (2021., Općina Generalski Stol)
18. **Provedbenog program Općine Netretić za razdoblje od 2021. – 2025.** (2021., Općina Netretić)
19. **Smjernice i upute za izradu plana upravljanja destinacijom**, Ministarstvo turizma i sporta <https://mint.gov.hr/pristup-informacijama/propisi/propisi-iz-turizma/107>
20. **Strategija Karlovačke županije – Pametna županija**, (2020., Karlovačka županija)
21. **Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske** (NN 106/2017)
22. **Strategija razvoja lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine** (2015., Karlovačka županija)

23. **Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine** (NN 2/2023)
24. **Strategija razvoja Općine Bosiljevo 2018. – 2021.** (2018., naručitelj Općina Bosiljevo)
25. **Strategija razvoja Većeg urbanog područja Karlovac 2021. – 2027.** (2023., Grad Karlovac)
26. **Strategija zelene urbane obnove Općine Bosiljevo** (2024., Općina Bosiljevo)
27. **Strategija zelene urbane obnove Općine Generalski Stol** (2024., Općina Generalski Stol)
28. **Strategija zelene urbane obnove Općine Netretić** (2024., Općina Netretić)
29. **Strateški Plan razvoja Općine Barilović za razdoblje 2016. – 2020.** (2016., Općina Barilović),
30. **Strateški plan razvoja Općine Generalski Stol za razdoblje 2020. – 2027.** (Općina Generalski Stol)
31. **Strateški razvojni program Grada Duge Rese 2016 . – 2020.** (2017., Grad Duga Resa)
32. **Strateški razvojni program Općine Netretić 2016. – 2020.** (Općina Netretić)
33. **Uredba o poticanju ulaganja u sektoru turizma** (NN 39/24)
34. **Zakon o turizmu** (NN 156/2023)